

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Barbora Sveykovská

**Problematika dětské pornografie v trestním
právu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 9. února 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 204.617 znaků včetně mezer.

Barbora Sveykovská
diplomantka

V Praze dne 9. února 2024

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Bc. Jiřímu Říhovi, Ph.D. za jeho odborné vedení mé diplomové práce, velkou míru trpělivosti, ochoty, a především množství cenných podnětů.

Na tomto místě bych rovněž ráda poděkovala své rodině za jejich podporu a laskavost a svým přátelům za trpělivost.

Jmenovitě bych si přála poděkovat své sestře za její pomoc a obětavost nejen v průběhu mého studia.

Obsah:

Úvod	1
1. Významné historické milníky ve vývoji dětské pornografie	3
2. Právní úprava	10
2.1. Mezinárodní rámec úpravy	10
2.1.1. Organizace spojených národů	13
2.2. Evropský rámec úpravy	17
2.2.1. Rada Evropy	17
2.2.2. Evropská unie	22
2.3. Národní právní úprava	30
2.3.1. Trestní zákoník	33
2.3.2. Charakteristika trestných činů souvisejících s dětskou pornografií	34
2.3.3. Šíření pornografie	34
2.3.4. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	37
2.3.5. Zneužití dítěte k výrobě pornografie	40
2.3.6. Účast na pornografickém představení	42
2.3.7. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem	44
2.4. Právní úprava Spojených států amerických	46
3. Komparace právních úprav České republiky a Spojených států amerických ..	64
4. Rozbor pojmu dětská pornografie	66
4.1. Vymezení pojmu dítě	66
4.2. Vymezení pojmu pornografie	67
4.3. Vymezení pojmu dětská pornografie	70
5. Některé problematické aspekty stávající právní úpravy	72
5.1. Slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“	72
5.2. Cybergrooming	75
5.3. Trestné činy související s dětskou pornografií ve vztahu k internetu	76

5.4.	Virtuální dětská pornografie.....	78
5.5.	Způsoby šíření dětské pornografie	80
5.6.	Darkweb	81
6.	Úvahy de lege ferenda	83
6.1.	Návrhy de lege ferenda k ust. § 191 tr. zákoníku.....	83
6.2.	Návrhy de lege ferenda k ust. § 192 tr. zákoníku.....	84
6.3.	Návrhy de lege ferenda k ust. § 193 tr. zákoníku.....	84
6.4.	Návrhy de lege ferenda k ust. § 193a tr. zákoníku.....	85
6.5.	Návrhy de lege ferenda k ust. § 193b tr. zákoníku.....	85
	Závěr.....	87
	Seznam zkratk:	89
	Seznam použitých zdrojů.....	90
	Abstrakt:	100
	Abstract	102

Úvod

Hlavním cílem této diplomové práce je představit pojem dětské pornografie z trestněprávního hlediska, a to včetně případných legislativních nedostatků. S tím souvisí cíl práce, a to seznámení se s relevantními mezinárodními předpisy, jejichž závaznost pro Českou republiku vyplývá z členství v mezinárodních organizacích. Finálním dílčím cílem je podrobit stávající právní úpravu týkající se problematiky dětské pornografie aktuálním otázkám této problematiky, zvláště s ohledem na rychlý vývoj technologií a navrhnout možné změny v legislativě. Tyto technologie nezřídka slouží jako prostředek páchaní trestné činnosti, ale v praxi může být její postihování vysoce obtížné. Vzhledem k tomu, že Česká republika je členským státem řady mezinárodních organizací, a je tak její povinností dostát svým závazkům, je v diplomové práci obsažena i právní úprava vyplývající z evropského práva a jiných mezinárodních závazků.

Ke komparaci jsem zvolila právní úpravu Spojených států amerických, které nejsou vázány právními předpisy Evropské Unie a Rady Evropy, naopak anglosaský systém práva může podle mého názoru nabídnout pro srovnání odlišný přístup k samotným skutkovým podstatám, ale i způsobu trestání pachatelů takové trestné činnosti. V rámci americké právní úpravy se pro přehlednost budu zaměřovat výhradně na právní úpravu na federální úrovni vyplývající ze Sbírky zákonů Spojených států amerických. Mimo poukázání na problematické aspekty současné právní úpravy se budu v šesté kapitole věnovat i úvahám *de lege ferenda*, kde se pokusím vypořádat s některými, podle mého názoru, spornými pasážemi stávající právní úpravy anebo jejich případným rozšířením.

Problematiku dětské pornografie v trestním právu jsem si vybrala na základě seznámení se s případem organizované skupiny specializující se na výrobu a nakládání s dětskou pornografií na Náchodsku, který se řešil v létě roku 2018 před Krajským soudem v Hradci Králové. Vzhledem k mediální pozornosti, která byla tomuto řízení věnována, zaujalo mou pozornost a později při studiu trestního práva jsem si dokázala Hlavu III. tr. zákoníku, tedy trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, představit, stejně jako aplikaci ustanovení obsažených v této Hlavě tr. zákoníku v praxi. Definitivně jsem se rozhodla pro toto téma diplomové práce v návaznosti na médii řešenou otázku problematického postihu trestných činů souvisejících s dětskou pornografií v prostoru sociálních sítí a internetu obecně. Proto se tématem problematiky dětské pornografie ve vztahu k internetu zabývám podrobněji v páté kapitole této diplomové práce. Zároveň se touto kapitolou

budu snažit poukázat na rychlý vývoj komunikačních technologií, které se ve srovnání s právní úpravou formují a vyvíjejí na denní bázi.

V rámci diplomové práce jsou představeny i nejvýznamnější historické milníky existence dětské pornografie, avšak vzhledem k tomu, že cílem diplomové práce není podrobný rozbor pornografie a dětské pornografie v průběhu času, jsou zde uvedeny výhradně jen momenty, které považuji za přelomové a pro celistvé představení fenoménu dětské pornografie podstatné.

Tato diplomová práce se člení na úvod, šest kapitol, které se dále dělí na podkapitoly a závěr. S ohledem na téma diplomové práce v ní převládá metoda deskripce, pomocí které popisuji stávající právní úpravě, v jednotlivých částech následně využívám metodu komparace v případě srovnání české a americké právní úpravy. Rovněž na základě obsahové analýzy a následné syntézy dochází k využití relevantních literárních a elektronických zdrojů.

1. Významné historické milníky ve vývoji dětské pornografie

Pro uvedení do problematiky je podle mého názoru nejprve zapotřebí malý historický exkurz. Ač je historie dětské pornografie zaznamenána až v posledních dekadách, fenomén, který představuje, je pozvánkou až do historie kultury starověkého Římského impéria. Byly například objeveny malby dospělých mužů mající pohlavní styk s mladými chlapci¹, a na základě mnoha zdrojů lze říct, že římská kultura měla kladný vztah k homosexualitě.² Tato touha Římanů umělecky zachytit pohlavní styk dvou osob, z nichž jedna je dítětem, nám dává důvodné podezření vztahovat problematiku dětské pornografie nikoliv výhradně k fenoménu moderní doby, ale až k starověku. Lze předpokládat, že obecné přesvědčení je takové, že počátek šíření pornografie byl zapříčiněn rozvojem internetu. V realitě tomu tak však není, jelikož se lze důvodně domnívat, že produkci pornografického obsahu ve velkém rozsahu umožnil již vynález tisku v 15. století.³ Ač paradoxně prvním tiskem byla Bible, tak tuto zanedlouho následovaly materiály erotického charakteru⁴. Množství erotických materiálů volně přístupných všem lidem bez rozdílu dosáhlo v 16. století takových rozměrů, že papež Pavel IV. ustavil tzv. Seznam zakázaných knih, který byl následně platný až do roku 1966.

Následoval divoký vývoj 60. let 20. století, přes která se dostáváme do roku 1975, kdy byla založena dánská společnost Rodox/Color Climax Corporation založená bratry Peterem a Jensem Theanderovými. Společnost fungovala jako masový producent enormního množství pornografických materiálů. Podle odhadů vzešlo z této produkce během následujících přibližně dvaceti let 100 milionů magazínů a 10 milionů filmů. Většina obsahu zahrnovala dospělé osoby, avšak částečně společnost produkovala významné množství materiálů obsahujícího dětskou pornografii s různými úrovněmi odhalení dětí. Mezi tuto skupinu bezpochyby spadala i série pornografických filmů nazvaných „Lolita“, která se skládala z 36 filmů obsahujících tzv. tvrdou

¹ O'DONNELL, Ian, MILNER, Claire. *Child pornography: Crime, Computers and Society*. New York: Routledge, 2007, str. 14.

² DOVER, Kenneth James. *Greek homosexuality*. Cambridge, 2. vyd. Massachusetts: Harvard University Press, 1989, str. 2.

³ O'DONNELL, Ian, & MILNER, Claire. *Child pornography: Crime, Computers and Society*. New York: Routledge, 2007, str. 14.

⁴ Ibid.

pornografii, ve které se vyskytovaly děti. Podle související literatury⁵ tato série obsahovala výhradně snímky mladých dívek, které byly sexuálně zneužívány, a to primárně muži, avšak výjimečně se v těchto vyskytovaly i ženy či další děti.⁶ Věk těchto dívek odpovídal ve většině případů věkovému rozpětí 7-11 let, avšak v některých případech i mladší. Filmy byly přibližně 10 minut dlouhé a vyskytovaly se mezi nimi tituly nazývané např. „*Sucking Daddy*“ či „*Fucking Children*“. Později Tim Tate uvedl, že podle amerického celního úřadu se jednalo o nejvíce obchodovaný materiál obsahující dětskou pornografii v historii.⁷

Navzdory nizozemské právní úpravě se Amsterdam stal centrem obchodu s nejen dánskou dětskou pornografií, jelikož místní orgány k problematice přistupovaly poměrně laxně a úroveň tolerance tohoto druhu obchodování byla vysoká. Nizozemsko však mělo na svém území vlastní distributory předmětného materiálu, z nichž nejznámější je například Joop Wilhelmus, který nadále publikoval výše uvedený magazín *Lolita*. Mimo výše popsané spočívala škodlivost magazínu v inzerovaných žádostech a výzvách typu „*Tento magazín může existovat jen díky vám! Zašlete nám snímky z vlastní kolekce!*“ či „*Zoufale potřebujeme více fotografií ze soukromých složek!*“. Tyto žádosti tak naváděly odběratele magazínu k vytváření nového materiálu, a potažmo zneužívání dalších dětí a šíření pornografického materiálu z toho vzešlého. Dále magazín *Lolita* nabízel rovněž inzertní služby, které umožňovaly čtenářům inzerovat jak nabídku, tak poptávku dětské pornografie. Tomuto podnikání byla učiněna přítrž až obžalobou Joopa Wilhelma. Do té doby však bylo vydáno již 55 čísel magazínu, z nichž poslední bylo zveřejněno v roce 1984.⁸

Dalším významným okamžikem v rozvoji pornografie bylo vydání 1. magazínu *Playboy*, který v každém svém vydání obsahoval fotografie nahých žen. V roce 1976 se však i tento magazín obvykle zveřejňující fotografie plnoletých žen, a to pod podmínkou jejich souhlasu, stal centrem pozornosti, jelikož zveřejnil fotografie herečky Brooke Shields, které byly pořízeny fotografem Garrym Grossem, a to ve vydání magazínu nesoucím název „*Sugar and Spice*“. Matka dívky, Teri

⁵ QUAYLE, Ethel, TAYLOR, Max. *Child pornography and the Internet: Perpetuating a cycle of abuse*. In: *Deviant Behavior*. 2002. vol. 23, no. 4. Str. 331–362. [online]. [cit. 2024-12-01]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01639620290086413>

⁶ QUAYLE, Ethel, TAYLOR, Max, LINEHAN, Carol. *The Internet and offending behaviour: A case study*. In: *Journal of Sexual Aggression*. 2000, vol. 6, no. 1. [online]. [cit. 2024-12-01]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247497999_The_Internet_and_offending_behaviour_A_case_study

⁷ TATE, Tim. *Child Pornography: an investigation*. London: Trafalgar Square, 1991, str. 22-27.

⁸ HEBDITCH, David, ANNING, Nick. *Porn Gold: Inside the Pornography Business*. London: Faber and Faber, 1988, str. 82.

Shields, podala jménem své dcery v roce 1981 žalobu na fotografa, kterou se domáhala odškodného ve výši 1 milionu dolarů. Tato žaloba však byla Nejvyšším soudem státu New York zamítnuta, jelikož podle názoru soudu se nejednalo o erotické či pornografické snímky, které se takovými mohly jevit pouze „pravděpodobně perverzním myslím“.⁹

Případ Miller v. California z roku 1973 byl významný pro usnadnění přeměny obchodu s dětskou pornografií do organizované obchodní činnosti. Marvin Miller, provozovatel jedné z největších zásilkových služeb na západním pobřeží obchodující a dovážející sexuálně explicitní materiál, byl stíhán na základě stížnosti klienta. Podle kalifornských zákonů byl odsouzen za šíření obscénního materiálu, načež se Miller odvolal k Nejvyššímu soudu USA s odůvodněním, že prodej a distribuce obscénních materiálů poštou byla chráněná činnost podle záruky svobody projevu prvního dodatku. V poměru 5 ku 4 však porota shledala Millera vinným. Tímto rozhodnutím tak bylo stanoveno, že obscénní materiály nemohou požívat ochranu garantovanou prvním dodatkem americké ústavy¹⁰, a nahradil tak existující definici obscénnosti tzv. trojcípým testem: a) zda průměrná osoba při aplikaci současných komunitních standardů shledá materiál jako narušující chráněné hodnoty, b) zda dílo zobrazuje či popisuje, v zvláště ofenzivním smyslu, sexuální obsah zakázaný právním řádem, a c) zda dílo jako celek postrádá seriózní literární, uměleckou, politickou či vědeckou hodnotu. Nejvyšší soud USA tak indikoval poměrně úzké vymezení toho, co lze považovat za obscénnost, a co nikoliv. Ovšem s ohledem na skutečnost, že drtivá většina států USA neměla v dané době přijatou relevantní právní úpravu, stala se dětská pornografie jedním z hlavních druhů pornografie na trhu. Podle reportu státního zastupitelství z roku 1986 (*The Meese Commission Report*)¹¹ byl tento druh pornografického materiálu obchodován v opravdu významném množství. Ač určité množství bylo zahraničního původu, velká část byla zhotovena s participací dětí amerického původu. Tímto se zabýval i spisovatel Phillip Jenkins, který v roce 2001 uvedl, že: „alespoň několik let bylo snadné vejít do obchodu v New Yorku, Los Angeles nebo Londýně a zakoupit něco reálně označeného jakožto dětská pornografie. Tyto materiály zobrazovaly například mladé dívky při orálním sexu poskytovaném dospělým mužům nebo ženy či

⁹ Rozsudek odvolacího soudu státu New York ze dne 29. března 1983, Shields v. Gross, sp.zn.: 58 N.Y.2d 338, (N.Y. 1983)

¹⁰ První dodatek americké ústavy chrání svobodu vyznání, tisku, projevu, právo lidu pokojně se shromažďovat a právo podávat státním orgánům žádosti o nápravu křivd.

¹¹ US DEPARTMENT OF JUSTICE. *Attorney General's Commission on Pornography, Final Report*. 1986. [online]. [cit. 23-11-10]. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/102046NCJRS.pdf>

*muže provozující anální sex s mladými chlapci, stejně tak jako bezpočet obrázků osmi až desetiletých dívek v polohách napodobujících fotografie z pánského časopisu Penthouse*¹².

Vznik organizací na podporu pedofilie v průběhu 70. let tak byl jen dalším důsledkem laxního přístupu autorit vůči projevům sexuálního zájmu vůči mladistvým. V roce 1974 byla v Londýně založena organizace „The Paedophile Information Exchange“ (PIE), a to za účelem propagace a akceptace pedofilie. Cílem této skupiny bylo zrušení zákonné věkové hranice pro sex a rovněž hlásali nadbytečnost prvku konsenzu při sexuálních aktivitách. Definované cíle této organizace obsahovaly poskytování poradenství a umožňování vzájemného kontaktu pedofilů mezi sebou. PIE byla jedna z mnoha organizací, které vznikly v 70. a 80. letech 20. století. Dalšími byly například Arbeitskreis Päderastie-Pädophilie (AKP) či Indianerkommune v Německu, Centre de Recherche et d'Information sur l'Enfance et la Sexualité (CRIES) v Belgii, The Danish Paedophile Association (DPA) v Dánsku a Norwegian Paedophile Group (NAFP) v Norsku jsou pouze ty nejznámější příklady, z nichž například u Indianerkommune se lze domnívat, že některé její lokální skupiny jsou v Německu do dnešního dne aktivní.

V souvislosti s předchozím odstavcem je na místě zmínit Československou pedofilní komunitu (zkr. ČEPEK). Tato se v úvodu svých webových stránek¹³ definuje jako nekriminální, svépomocná internetová komunita, která sdružuje pedofilně zaměřené jedince za účelem jejich osvěty a sebepoznání – právě tyto faktory sehrávají nejdůležitější roli v tom, aby byl pedofilně orientovaný jedinec plnohodnotnou součástí lidské společnosti a nebyl nebezpečný dětem ve svém okolí. Tato komunita si sama vytyčuje dva hlavní cíle. Prvním je edukace a komunitní podpora pro příchozí pedofilně zaměřené osoby a druhým je pak osvěta veřejnosti. Z obsahu se lze dovítit, že platforma slouží především pro možnost vzájemného kontaktu mezi uživateli, jelikož obsahuje i tzv. fórum, do kterého může přispívat každý registrovaný uživatel.

Mám-li se však vrátit zpět k historii, podle některých autorů¹⁴ první pozornost věnovaná problematice dostupnosti dětské pornografie na území Spojených států amerických, přišla v roce 1975 v New York City, kdy americká Demokratická strana v rámci kampaně před Národním sjezdem v roce 1976 zveřejnila svou kampaň, která cílila na eliminaci erotických obchodů se

¹² JENKINS, Philip. *Beyond Tolerance: Child Pornography on the Internet*. New York: New York University Press, 2001, str. 32.

¹³ Československá pedofilní komunita. Informační web o pedofilii. [online]. [cit. 24-01-02] © 2010-2024. Dostupné z: <https://pedofilie-info.cz/>.

¹⁴ TATE, Tim. *Child Pornography: an investigation*. London: Trafalgar Square, 1991, str. 43.

zaměřením na 4 konkrétní, které byly známé z důvodu prodeje dětské pornografie. Díky tomu mediální pozornost věnovaná Národnímu sjezdu Demokratické strany zároveň věnovala pozornost i oblasti dětské pornografie, jejíž problematika byla rovněž i obsahem projevu Charlese G. Hamiltona během Národního sjezdu strany Demokratů v roce 1976.¹⁵ S tím se však nelze jednoznačně zotožnit, jelikož po prostudování materiálu shrnujícího sněm zde bylo v rámci příspěvku Charlese G. Hamiltona upozorňováno především na pornografii obecně a potřebu chránit americké domovy před jejími škodlivými vlivy.

Prvním reálným aktem ochrany tak byla právní úprava přijata v roce 1977, a to zákon proti sexuálnímu vykořisťování dětí. Poprvé v historii tak byla výroba dětské pornografie ilegální na území celých Spojených států amerických.¹⁶ Tomu své rozhodování přizpůsobil i Nejvyšší soud Spojených států amerických, což lze seznat mimo jiné i z rozhodnutí *New York v. Ferber*, kterým tento soud v roce 1982 stanovil, že zachycování nezletilých v sexuálně explicitním zobrazení bude kriminalizováno, i pokud nebude obscénní tak jak bylo stanoveno rozhodnutí ve věci *Miller v. California*, na které bylo odkazováno výše.¹⁷ Tyto závěry soudu byly později ještě doplněny v rámci rozhodnutí ve věci *Osborne v. Ohio*, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že má být trestáno kromě zobrazení nezletilých i samotné držení takových materiálů, ale to předbíhám děj do roku 1990.

Zanedlouho následovaly i evropské země. V roce 1980 státy Dánsko a Švédsko uznaly negativní dopady dětské pornografie a zcela ji zakázali. V té době však již existovalo nezměrné množství materiálů, které se šířily po celém světě. Šíření napomohla i skutečnost, že Nizozemsko nepřijalo potřebnou právní úpravu a stalo se primárním exportérem dětské pornografie do celého světa. Až v roce 1984 přišel zásah ze strany policejních orgánů, které se pokusily učinit přítrž volnému šíření dětské pornografie, která byla v obchodech volně k zakoupení.¹⁸ Jediným

¹⁵ HAMILTON, Charles G., Statement no. 31 v Hearing Summary of 1976 Democratic Platform Committee. [online]. [cit. 23-07-20]. Dostupné z:

https://www.jimmycarterlibrary.gov/sites/default/files/pdf_documents/digital_library/campaign/564806/81/76_C_564806_81_02.pdf.

¹⁶ S. 1585 (95th) Congress: Protection of Children Against Sexual Exploitation Act. Online. 1977. [online]. [cit. 23-10-15]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/95/s1585/text>.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických ze dne 2. července 1982, *New York v. Ferber*, sp.zn.: 458 U.S. 747. [online]. [cit. dne 23-10-15]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/458/747/>.

¹⁸ O'DONNELL, Ian, MILNER, Claire. *Child pornography: Crime, Computers and Society*. New York: Routledge, 2007, str. 14.

důsledkem však bylo, že se obchod s dětskou pornografií přesunul z veřejnosti viditelných obchodů do ilegálního prostředí.

V této době, kdy dětská pornografie zmizela z dohledu běžných obyvatel, však přicházela revoluce, která již navždy změnila svět, a to revoluce technická, jelikož vznikl internet.

Pojem kybernetického prostoru byl poprvé použit v roce 1982 v rámci vědeckofantastického literárního žánru. Zde si s ohledem na zaměření diplomové práce dovoluji opomenout skutečnost, že kybernetický prostor de facto vznikl již v roce 1876 vynálezem telefonu a kybernetická trestná činnost mohla být páchána tímto způsobem po dlouhý časový úsek před vznikem internetu. První myšlenka na vznik sítě obdobné internetu byla pojata již v 60. letech americkou armádou, která si ve spolupráci se společností RAND vytyčila cíl využívat počítače k zajištění komunikace v případě jaderného útoku. To, co dnes nazýváme internetem, byla tehdy chabě propojená síť počítačů, které využívaly řadu telefonních linek ke vzájemné komunikaci. Tento systém vznikl v roce 1969 a nazýval se ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network). Původně tento systém propojoval ministerstvo obrany a několik univerzit. K těmto se ale postupně přidávaly další univerzity, a nakonec i instituce NASA (National Aeronautics and Space Administration). Během dalších čtyř let se rozvinula komunikace pomocí zpráv právě v systému ARPANET a v roce 1973 se k němu připojily i další státy.¹⁹

Pro standardní uživatele byl internet dostupný od roku 1986, kdy začaly být výrazně dostupnější stolní počítače. Podle webových stránek Explora Multimedia v roce 1989 ARPA přestala spravovat ARPANET, což zapříčinilo jeho transformaci na internet. Následně v roce 1993 byl ve Švýcarsku vynalezen systém World Wide Web²⁰.

Propojení počítačů z celého světa umožnilo vznik řady zázraků v oblastech vzdělávání, technologií i financí. Vynález World Wide Webu ovšem přinesl i zcela nový typ kriminality, a to kyberkriminalitu. Prvním odsouzeným člověkem za kybernetickou kriminalitu byl v roce 1981 Ian Murphy, přezdíváný také Captain Zap, který se provinil nabouráním do systému telefonické společnosti AT&T, kde změnil vnitřní hodiny tak, aby lidé dostali slevu za noční hovor během poledne. Byl odsouzen k 2500 hodinám veřejně prospěšných prací a 2,5 roku probace.²¹

¹⁹ DE ANGELIS, Gina. *Cyber Crimes*. Spojené státy americké: Chelsea House Publishers, 2000, str. 16.

²⁰ Ibid.

²¹ Arctic Wolf. *A Brief History of Cyber Crime*. 2022. [online]. [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://arcticwolf.com/resources/blog/decade-of-cybercrime/>.

Brzy tak začaly přibývat případy kyberkriminality a bylo nutné reagovat přijetím absentující právní úpravy.

2. Právní úprava

2.1. Mezinárodní rámec úpravy

Myšlenka posílit právní záruky ochrany dětí a zlepšit jejich postavení ve společnosti se objevila na počátku 20. století. Její prosazování bylo spjato především s činností mezivládních organizací, přičemž práva dětí byla spojována především s lidskými právy druhé generace. S tímto rozdělením přišel poprvé Karel Vašák, který byl českým právníkem působícím při mezinárodním ústavu pro lidská práva ve Štrasburku. Jeho pojetí vycházelo částečně z hesla francouzské revoluce „Volnost, rovnost, bratrství“ a bylo mimo jiné reflektováno i v Listině základních práv Evropské unie²². Karel Vašák dělí lidská práva do tří generací. První generace lidských práv se týká především svobody a účasti na politickém životě a spadají sem především svoboda projevu, právo na spravedlivý proces, svoboda vyznání a právo volební. Druhá generace lidských práv začala být uznávána v období po konci druhé světové války, a týká se především práv sociálních, kulturních a hospodářských. Třetí generace lidských práv pak pokrývá práva, o jejichž univerzální platnosti se diskutuje a postupně jsou uznávána. Jedná se o široké spektrum práv, mezi která lze zařadit právo na sebeurčení, otázky životního prostředí, udržitelného rozvoje či práva kolektivní.²³

Vyhláškou ministra zahraničních věcí ze dne 8. února 1922 bylo rozhodnuto o přístupu Československé republiky k mezinárodní úmluvě ze dne 4. května 1910, aby byl potlačen obchod s děvčaty, bylo rozhodnuto na základě článku 20 smlouvy mezi Čelnými mocnostmi spojenými a sdruženými a Československem.²⁴ Je však podstatné uvést, že se v těchto případech jednalo především o omezení šíření pohlavních nemocí, nikoliv o zamezení šíření dětské pornografie jako takové, a z pochopitelných důvodů tato problematika s ohledem na omezené způsoby výroby i šíření nebyla otázkou vzbuzující zájem zákonodárců. V předmětné době se tak mohlo jednat o pornografické materiály literárního rázu, či kresby a malby.

²² ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY, *Background report: Politická práva LDCs v JV Asii*. [online]. [cit. 23-11-23]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Politick%C3%A1-pr%C3%A1va-LDCs-v-JV-Asii-HRC.pdf>, str. 2.

²³ BAROŠ, Jiří, DUFEK, Pavel. In: HOLZER, Jan a MOLEK, Pavel. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. [online]. [cit. 24-02-02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/www/pdufek/Papers/Teorie_lidskych_prav.pdf, str. 88-90.

²⁴ Národní shromáždění republiky Československé 1920-1925, Senát, tisk 764, část č. 3 (2.11.1918). [online]. [cit. 23-11-23]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1920ns/se/tisky/t0764_03.html.

Vzhledem k tomu, že úpravě v rámci Organizace spojených národů se bude věnovat samostatný oddíl 2.1.1., lze jako další zmínit Ženevskou deklaraci práv dítěte z roku 1926, která se stala osnovou a prvním krokem k tvorbě mezinárodního funkčního systému, jehož cílem měla být ochrana dětí, jejich vývoje, a zdraví, přičemž pro toto jim měly být vytvořeny podmínky. Zároveň byla touto Deklarací ukládána povinnost umožňovat rozvoj dětí a jejich ochrana před možnými faktory nesoucími rizika, za které byly považovány například týrání, zneužívání, či zanedbávání.²⁵

Před uvedením konkrétní činnosti Organizace spojených národů je na místě zmínit světové kongresy proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. První kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí proběhl ve dnech 27.-31. srpna 1996 ve Stockholmu a nesl název Světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí (*The World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children*). Hlavním tématem bylo zamezení vykořisťování dětí a prosazení prostředků jejich ochrany. Výsledkem kongresu bylo přijetí Stockholmské deklarace a Plán činností proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. Význam kongresu rozhodně spočívá rovněž ve faktu, že v jeho rámci došlo poprvé k definování pojmu „komerční sexuální zneužívání“, a to tak, že se za takové považuje obchodování s dětmi, dětská prostituce a dětská pornografie.

Zástupci různých sektorů z celého světa se v roce 2001 sešli na 2. světovém kongresu proti komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí v japonské Jokohamě. Skupina v návaznosti na Stockholmský kongres z roku 1996 zhodnotila pokrok a obnovila závazek chránit děti před sexuálním vykořisťováním. Mezi klíčové body byl zařazen zvýšený důraz na práva dětí, mobilizační snahy vládních a nevládních organizací, přijetí všestranných opatření a postupů proti dětské prostituci a obchodu s dětmi. Zaznamenáno bylo také plánované zapojení soukromého sektoru, vypracování mezinárodních norem a zdokonalené strategie ochrany dětí. Účastníci ocenili regionální konzultace a celostátní semináře a zdůraznili potřebu účinného provádění opatření v celosvětovém měřítku. Navzdory pokroku však byly rovněž vyjádřeny obavy ze zpoždění při přijímání nezbytných opatření na celém světě.

Účastníci globálního závazku se sjednotili a kladli důraz na klíčové postupy. Jejich vytyčeným cílem se stalo posílení významu účinného provádění Úmluvy o právech dítěte a souvisejících nástrojů, které se zasazují o ochranu dětí před komerčním sexuálním vykořisťováním. Byla vyjádřena shoda, že podpora brzké ratifikace mezinárodních nástrojů,

²⁵ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. Praha: Linde Praha, 2010, str. 87.

zejména Úmluvy MOP č. 182²⁶ a Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte, je společným cílem. Závazek zahrnuje zaměření na budování kultury respektu, eliminaci komerčního sexuálního vykořisťování prostřednictvím společné spolupráce a zásad vymezujících se vůči diskriminaci v jakékoliv formě. Účastníci rovněž znovu potvrdili svůj závazek vyjádřený ve Stockholmské deklaraci. Účastníci zdůraznili potřebu těsnější spolupráce klíčových institucí, a to napříč úrovněmi od orgánů státních správ, po komunitní centra a neziskové organizace. Důraz byl kladen na adekvátní alokaci zdrojů pro boj proti vykořisťování, podporu vzdělávání a řešení negativních aspektů nových technologií, zejména dětské pornografie na internetu. Znovu byl opakován význam rodiny a důležitost osvětových kampaní, které mají za účel zvýšení ochrany obětí komerčního sexuálního vykořisťování. Závěrem byla deklarována nulová tolerance k pohlavnímu vykořisťování dětí se závazkem podle tohoto prohlášení jednat.

V dnech od 25. do 28. listopadu 2008 hostilo Rio de Janeiro III. Světový kongres proti sexuálnímu vykořisťování dětí a mladistvých.²⁷ Akci pořádala brazilská vláda pod záštitou neziskových organizací UNICEF (*the United Nations International Children`s Emergency Fund*) a ECPAT (*End Child Prostitution and Trafficking*). Kongres se zaměřil na pět klíčových oblastí: formy sexuálního vykořisťování, včetně forem nových, právní rámce, integrované meziresortní činnosti, iniciativy v oblasti sociální odpovědnosti firem a strategie pro mezinárodní spolupráci. Oficiálním výstupem Kongresu byl dokument Deklarace z Rio de Janeiro a výzva k opatřením k prevenci a zastavení pohlavního vykořisťování dětí a mladistvých²⁸ (*Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents*), která naléhá na státy, aby ratifikovaly a zavedly mezinárodní nástroje v oblasti lidských práv a práv dětí, definovaly a kriminalizovaly sexuální vykořisťování a zavedly extraterritoriální jurisdikci. Klade důraz na zavedení komplexních národních systémů ochrany a aktivitu v oblasti prevence. Deklarace také předesílá význam řešení škodlivých sociálních norem přispívajících k vykořisťování, jako je diskriminace na základě pohlaví. Kongres sloužil jako platforma pro

²⁶ Úmluva č. 182, o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce. [online]. [cit. 23-11-24]. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/ILO-182-odstraneni-nejhorsich-forem-detske-prace.pdf>.

²⁷ UNICEF, World Congress III against Sexual Exploitation of Children and Adolescents. [online]. [cit. 23-11-24]. Dostupné z: <https://www.unicef.org/documents/world-congress-iii-against-sexual-exploitation-children-and-adolescents>.

²⁸ The Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents. [online]. [cit. 23-11-24]. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/policy/human/child/congress0811-d.pdf>.

obnovení celosvětových závazků, podporu mezinárodní spolupráce a sdílení účinných přístupů v boji proti sexuálnímu vykořisťování dětí a mladistvých. Akci předcházela celosvětový přípravný proces včetně regionálních a tematických konzultací a přezkumu úsilí jednotlivých států.

Co se týče zmiňovaných dokumentů, Česká republika je těmito vázána z důvodu členství v těchto mezinárodních organizacích, přičemž některé závazky z těchto dokumentů jsou potom převzaty i do naší právní úpravy. Mezinárodní a nadnárodní organizace, na jejichž úrovni nalezneme právní dokumenty týkající se dětské pornografie a které jsou pro Českou republiku významné, jsou OSN, Rada Evropy a Evropská unie. Z tohoto důvodu se další díly této diplomové práce týkají normotvorby na úrovni jednotlivých mezinárodních organizací.

2.1.1. Organizace spojených národů

Dne 10. prosince 1948 byla Valným shromážděním Organizace spojených národů schválena Všeobecná deklarace lidských práv²⁹. Ač se nejedná o obecně závazný dokument, obsahuje zásady, k jejichž dodržování a prosazování se jednotlivé státy zavazují. Ve vztahu k tématu diplomové práce je zapotřebí zmínit článek 1, podle kterého se „*Všichni lidé rodí rovni co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.*“. Ve vztahu k dětem je pak důležitý článek 25 odst. 2 Deklarace, podle kterého „*Mateřství a děti mají nárok na zvláštní péči a pomoc. Všechny děti, ať manželské nebo nemanželské, požívají stejné sociální ochrany.*“. Toto ustanovení doplňuje článek 16, odst. 3, který hovoří o rodině jakožto přirozené a základní jednotce společnosti, která má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu. Je tedy zřejmé, že se státy zavazují k prosazování ochrany a zvláštní péče o děti.

V návaznosti na Všeobecnou deklaraci práv z roku 1948 byla v roce 1959 přijata Valným shromážděním OSN Deklarace práv dítěte, která obsahuje desatero nezávazných zásad, které jsou uvozeny prohlášením v preambuli. Tím je odkazováno jak na Ženevskou deklaraci práv dítěte z roku 1924, tak právě i na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948. Rovněž se preambulí uvozuje, že lidstvo je povinno dát dětem to nejlepší, co jim může dát, a proto Valné shromáždění prohlašuje tuto Deklaraci práv dítěte, aby děti mohly prožít šťastné dětství, užívat práv a svobod Deklarací uvedených ku prospěchu vlastnímu i prospěchu společnosti. Deklarací jsou vyzýváni rovněž i rodiče, muži, ženy, i vládní i nevládní organizace, aby uznali tato práva, a snažili se dosáhnout jejich dodržování. Zásada 9 této Deklarace zde pak uvádí, že: „*Dítě má být chráněno*

²⁹ Všeobecná deklarace lidských práv. [online]. [cit. 23-11-25]. Dostupné z: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/czc.pdf.

*před všemi formami nedbalosti, krutosti a vykořisťování. Nesmí být předmětem obchodu v žádné podobě. Dítě nesmí být přijato do zaměstnání před dosažením přiměřeného minimálního věku; v žádném případě mu nebude vnuceno nebo dovoleno vykonávat jakékoliv povolání nebo zaměstnání, jež by mohlo škodit jeho zdraví nebo výchově, anebo by překáželo jeho tělesnému, duševnímu nebo morálnímu vývoji.*³⁰. S ohledem na obecnou formulaci by již tato zásada mohla být aplikovatelná na dnešní právní úpravu zamezující komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí, nicméně, byly dále přijímány další dokumenty, které konkrétní způsoby vykořisťování blíže specifikují a snaží se o konkretizaci jednotlivých práv dětí.

Z důvodu zachování chronologie je důležité neopomenout v díle věnujícím se mezinárodní úpravě vzešlé z OSN rovněž i Mezinárodní pak o občanských a politických právech z roku 1966³¹. Podle Článku 7 této Úmluvy „*Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.*“. Rovněž je zde následně Článkem 24 odst. 1 stanoveno, že „*Každé dítě má bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, národnostního nebo sociálního původu, majetku nebo rodu právo na takovou ochranu, která mu přísluší s ohledem na jeho postavení nezletilce, ze strany jeho rodiny, společnosti a státu.*“.

Jakýsi základ mezinárodní ochrany práv dětí položila Úmluva o právech dítěte³², která predestinuje komplexní katalog práv dětí, přičemž byla ratifikována 193 státy. Tím se stala jedním z prvků napříč kontinentálními i anglosaskými právními systémy, z čehož je zřejmý unikátní význam této úmluvy. Jejím prvním článkem je definován pojem „dítě“, kterým se podle této úmluvy rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let. Podle čl. 3 odst. 1 pak musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Předně je však podstatné zde uvést odst. 2 téhož článku, který upravuje, že „*Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho,*

³⁰ OSN. Deklarace práv dítěte. [online]. [cit. 23-11-25]. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/deklarace-prav-ditete.pdf>.

³¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. května 1976 č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. [online]. [cit. 23-11-25] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rp/dokumenty/mezinarodni-pakt-o-obcanskych-a-politicky-pravech-a-mezinarodni-pakt-o-hospodarskych--socialnich-a-kulturnich-pravech-19852/>.

³² Úmluva o právech dítěte a související dokumenty, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2016. [online]. [cit. 23-11-25] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>.

přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná a správní opatření.“. Pro téma této diplomové práce je pak podstatný především článek 19 odst. 1, podle kterého platí, že: „Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli jiných osob starajících se o dítě.“, který doplňuje odst. 2, podle kterého „Tato ochranná opatření zahrnují podle potřeby účinné postupy k vytvoření sociálních programů zaměřených na poskytnutí nezbytné podpory dítěti a těm, jimž je svěřeno, jakož i jiné formy prevence. Pro účely zjištění, oznámení, postoupení, vyšetřování, léčení a následné sledování výše uvedených případů špatného zacházení s dětmi zahrnují rovněž podle potřeby postupy pro zásahy soudních orgánů.“. Zcela konkrétně se státy zavazují k ochraně dětí před komerčním sexuálním vykořisťováním prostřednictvím článek 34, podle kterého „Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, se zavazují chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. K zabezpečení tohoto závazku státy zejména přijímají nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná mezinárodní opatření k zabránění: a) svádění nebo donucování dětí k jakékoli nezákonné sexuální činnosti; b) využívání dětí k prostituci nebo k jiným nezákonným sexuálním praktikám za účelem finančního obohacování; c) využívání dětí v pornografii a při výrobě pornografických materiálů za účelem finančního obohacování.“. Podle článek 35 se pak smluvní strany úmluvy zavazují k přijetí nezbytných opatření k zamezení obchodu s dětmi, či jejich únosů. Článek 36 se pak státy zavázaly chránit děti před všemi ostatními formami vykořisťování, které jakýmkoliv způsobem škodí blahu dítěte. Článek 39 pak stanoví, že: „Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, činí všechna nezbytná opatření k podpoře tělesného i duševního zotavení a sociální reintegrace dítěte, které je obětí jakékoli formy zanedbání, využívání za účelem finančního obohacování nebo zneužívání, mučení nebo jiné formy krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání anebo ozbrojeného konfliktu. Zotavení a reintegrace se uskutečňují v místě a prostředí podporujícím zdraví, sebeúctu a důstojnost dítěte.“.

V roce 2000 byly k Úmluvě o právech dítěte přijaty tři Opční protokoly, a to 1. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, 2. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii a, 3. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte zavádějící postup předkládání oznámení.

K prvnímu Opčnímu protokolu přistoupila Česká republika dne 12. února 2002, kdy se tímto státy zavázaly nepovolávat mládež do ozbrojených sil a zároveň se zavázaly zamezit dobrovolníkům mladším 18 let se zapojit do boje.³³

Druhý Opční protokol³⁴ Česká republika ratifikovala dne 26. září 2013. Obecně lze uvést, že se tento Opční protokol nastavil mezinárodní standardy k prevenci, potlačování a trestání činů spojených s prodejem dětí za účelem jejich sexuálního zneužívání, nucené práce nebo nelegální adopce. Rovněž byly stanoveny standardy k potlačování a trestání činů souvisejících s dětskou prostitucí a dětskou pornografií.

Nezanedbatelným ustanovením II. Opčního protokolu je bezesporu článek 2 písm. c), kterým je definována dětská pornografie, a to jako: „*Jakékoli zobrazování dítěte libovolnými prostředky při skutečných nebo předstíraných zřejmých sexuálních aktivitách či jakékoli zobrazování pohlavních orgánů dítěte k primárně sexuálním účelům.*“

Konkrétně pak lze odkázat na článek 3 II. Opčního protokolu, kterým bylo upraveno, že každá smluvní strana zajistí, aby její trestní právo v plném rozsahu postihovalo alespoň následující činy a jednání, bez ohledu na to, zda jsou spáchány vnitrostátně či mezinárodně, jednotlivcem, či organizovanou skupinou, a spočívají v případě dětské pornografie v jednání popsaném v článku 3 bod 1 odst. ii písm. c) II. Opčního protokolu ve výrobě, distribuci, šíření, dovozu, vývozu, nabízení, prodeji či držení dětské pornografie podle článku 2 k výše uvedeným účelům. Dále v souladu s ustanoveními vnitrostátního právního řádu smluvní strany platí totéž pro pokus o spáchání kteréhokoli z těchto činů a pro spolupachatelství či účast na kterémkoli z těchto činů. Každá smluvní strana se zároveň zavázala stanovit přiměřené tresty za tyto činy s přihlédnutím k jejich závažné povaze a rovněž upravit svým vnitrostátním právním předpisem odpovědnost postihující i právnické osoby za uvedené trestné činy. Článek 8 se pak smluvní strany Opčního protokolu zavázaly přijmout opatření ve všech stádiích trestního řízení k ochraně práv a zájmů dětí, které se staly obětmi některého z uvedených jednání.

³³ Úmluva o právech dítěte a související dokumenty, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2016. [online]. [cit. 23-11-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>.

³⁴ Úmluva o právech dítěte a související dokumenty, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2016. [online]. [cit. 23-11-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>.

V návaznosti na oba uvedené Opční protokoly byl následně přijat i III. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte zavádějící postup předkládání oznámení³⁵. Tato oznámení mohou být podle čl. 5 III. Opčního protokolu předkládána jednotlivci či skupinou jednotlivců nebo jménem jednotlivců či skupiny jednotlivců v jurisdikci smluvního státu, kteří tvrdí, že tento smluvní stát porušil vůči nim některé z práv uvedených v jakémkoliv z již přijatých dokumentů, přičemž se jedná o taxativně uvedené: Úmluva o právech dítěte, její Opční protokol o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii, nebo její Opční protokol o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. Adresován zde má být v případech oznámení Výbor pro práva dítěte jakožto orgán Organizace spojených národů.

K Úmluvě o právech dítěte z roku 1989 má poměrně zajímavý přístup Jakub Chromý, který uvádí, že je považováno za pozitivum, že Úmluva byla ratifikována velkým množstvím států a je tak dána silná akceptace přijatých závazků, avšak negativem je to, že se vysoká smluvní účast odráží v příliš obecném znění, a to tak, že jednotlivá ustanovení jsou formulována obecně, neurčitě a vágně. Dále pak Jakub Chromý uvádí, že spatřuje jako nedostatečně upravené kontrolní mechanismy, jako je třeba Výbor pro práva dítěte, který není judiciálním orgánem. Z tohoto důvodu Jakub Chromý Úmluvu, ač je závazným právním dokumentem, řadí do kategorie norem s povahou „*soft law*“. V tomto bodě si s Jakubem Chromým dovoluji nesouhlasit. Podle mého názoru je úkolem mezinárodní právní úpravy právě stanovit jakési minimum, které může být smluvními stranami dále rozvíjeno v rámci národní právní úpravy. Nepovažuji zde za vhodné uvádět, že je úkolem Organizace spojených národů přijímat právní úpravu spočívající v konkrétních ustanoveních. Naopak zde pozitivně kvituji definici pojmu dětské pornografie, která v řadě národních právních úpravách absentuje, a to včetně právního řádu České republiky. S Jakubem Chromým se lze ztotožnit v té části, kde poukazuje na nedostatečnou funkčnost a pružnost kontrolních mechanismů.³⁶

2.2. Evropský rámec úpravy

2.2.1. Rada Evropy

³⁵ Úmluva o právech dítěte a související dokumenty, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. 2016. [online]. [cit. 23-11-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>.

³⁶ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. Praha: Linde Praha, 2010, str. 106.

Dne 5. května 1949 vznikla Rada Evropy (*Council of Europe*), a to podpisem Londýnské dohody. Je tvořena 46 členskými státy včetně České republiky, která se připojila dne 30. června 1993. Poslední změnou bylo dne 16. března vyloučení Ruska z důvodu jeho invaze na území Ukrajiny. Původním cílem této organizace byla evropská integrace, avšak tato byla časem převzata spíše Evropskými společenstvími. Rada Evropy se tak více zaměřila na problematiku ochrany lidských práv a svobod, což bylo podpořeno především v roce 1990 pády komunistických režimů napříč Evropou. Co se týká cílů Rady Evropy, tak se jedná především o dosažení jednoty mezi členy, usnadnění ekonomického a sociálního pokroku členských států, zlepšení životních podmínek, rozvíjení lidských hodnot, a podpora zásad parlamentní demokracie a lidských práv. Těchto cílů má být dosahováno prostřednictvím orgánů Rady Evropy, které jednají o otázkách společného zájmu sjednávajíc dohody, rozhodují o společných opatřeních ve věcech hospodářských, sociálních, kulturních či právních. Neopominutelným orgánem je Výbor ministrů Rady Evropy, který je složen z ministrů zahraničí členských států. Výbor ministrů Rady Evropy se schází dvakrát ročně a rozhoduje o doporučeních, která jsou následně předkládána Parlamentnímu shromáždění Rady Evropy a prostřednictvím Výboru ministrů jsou tak jednotlivé členské státy přímo účastny na politických rozhodnutích Rady Evropy. Výbor ministrů Rady Evropy rozhoduje o podstatných otázkách jednomyslně a vydává právně nezávazná doporučení. Jediná právně závazná činnost Rady Evropy je tak rozhodnutí o výkonu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva se sídlem ve Štrasburku. Vzhledem k tomu, že se všechny členské státy přihlásily k dodržování Evropské úmluvy o lidských právech, lze se jejího dodržování dovolat prostřednictvím stížnosti podané k Evropskému soudu pro lidská práva. Druhým neopominutelným a již zmíněným orgánem Rady Evropy je Parlamentní shromáždění Rady Evropy, které je složeno z představitelů zvolených nebo jmenovaných národními parlamenty. V tomto orgánu má Česká republika sedm představitelů. Parlamentní shromáždění Rady Evropy se schází třikrát ročně a je složeno z 13 specializovaných výborů. Podstatná je zde skutečnost, že se nejedná o zákonodárný orgán, avšak pouze poradní.

Rada Evropy se v jednotlivých letech zaměřuje na konkrétní téma, přičemž ve vztahu k tématu diplomové práce je podstatné, že v letech 2006-2008 byla stěžejním tématem práva dětí a jejich ochrana před násilím.

Co se týče samotných přijímaných dokumentů, tak ze strany Rady Evropy se jedná především o Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv z roku 1950 (dále v tomto dílu jen jako „*Evropská úmluva*“). Pro účely diplomové práce lze zmínit Článek 3 Evropské úmluvy, který upravuje zákaz mučení a to tak, že nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či

ponižujícímu zacházení anebo trestu, avšak k výslovnému sexuálnímu zneužívání se Evropská úmluva nikterak nevyjadřuje. Z citovaného článku jsou však zřejmé tři úrovně závažnosti jednání. Pro každou z nich tak případně Evropský soud pro lidská práva uvažuje, zda bylo dané minimální úrovně dosaženo. V případě páchaného komerčního sexuálního zneužívání dětí se toto řadí pod oblast ponižujícího zacházení.

Jak již bylo uvedeno, dokumenty Parlamentního shromáždění Rady Evropy nejsou závazné, ale jedná se o dokumenty mající povahu doporučující. Mezi takové patří i doporučení, které bylo přijato Parlamentním shromážděním Rady Evropy v roce 1987. Jedná se o doporučení o obchodování s dětmi a dalších formách vykořisťování dětí č. 1065, kterým Parlamentní shromáždění vyzývá členské státy k přijetí přísných zákonů a předpisů k boji s dětskou pornografií, a ke sladění příslušné legislativy členských států,³⁷ jak o něm ostatně hovoří i hodnoty uvedené v Rezoluci 1099 (1996), o sexuálním vykořisťování dětí (dále v této kapitole jen jako „Rezoluce 1099“). Rezolucí 1099 Valné shromáždění Rady Evropy žádalo v bodu 9 členské státy, aby podpořily práci na přípravě návrhu doplňkového protokolu k Mezinárodní úmluvě Spojených národů o právech dítěte, který by se věnoval obchodování s dětmi, dětské prostituci a pornografii.³⁸ Bodem 12 Valné shromáždění Rady Evropy vybídlo členské státy, aby posílily represivní opatření na vnitrostátní úrovni, a aby neprodleně přijaly legislativu z oblasti trestního práva týkající se dětské prostituce. Shromáždění zdůraznilo odst. iii) zavést následující nové trestné činy, za něž bude možné vyměřit dostatečně odstrašující tresty: a) vlastnictví pornografického materiálu, jako jsou videa, dokumenty nebo fotografie, na kterém jsou zobrazeny děti, b) výroba, přeprava a distribuce pornografického materiálu zobrazujícího nezletilé osoby, a c) vysílání a nahrávání pornografického obrazového materiálu s nezletilými osobami.

Dále lze zařadit do zmíněných dokumentů Doporučení 1371 (1998) k zneužívání a zanedbávání dětí³⁹, které však obsahem ve vztahu k tématu diplomové práce nepřineslo žádnou novou myšlenku, a bylo jím pouze apelováno na členské státy ve vztahu k přijetí legislativy

³⁷ HEJČ, Karel. Analýza a komparace mezinárodních dokumentů v oblasti boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. In: DUNOVSKÝ, Jiří et al. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, str. 40-41.

³⁸ Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. [online]. [cit. 23-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 13.

³⁹ Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. [online]. [cit. 23-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 24.

sloužící k zákonné a sociální ochraně dětí před vykořisťováním pro pornografické účely. V ust. článku 13 písm. b) pak pojednává o tom, že členské státy se mají zasadit o zpřísnění boje s vykořisťováním dětí v pornografickém průmyslu tím, že i) budou dodržována stejná doporučení, jaká jsou vymezena v daném Doporučení pro pedofilii, zejména ve spojitosti s časopisy, filmy, kazetami a internetovými stránkami, a ii) státy mají stanovit právní definici tohoto druhu trestného chování a začlenit ji do domácí legislativy členských států s tím, že tato definice má brát v plné míře v potaz existenci nezadatelných práv nezletilých dětí na to, že aby bylo respektováno jejich soukromí a jejich spodobnění, a to i ve spojitosti s jejich rodinou, neboť rodina není oprávněna určovat, jakým způsobem budou tato práva požívána, a iii) mají odmítnout rozlišování mezi soukromým vlastnictvím pornografických fotografií a obchodováním s nimi, protože oba druhy chování jsou spojeny s omezováním práva dětí na respektování jejich soukromí a spodobnění, přičemž takové rozlišení má být zohledněno v rozpětí trestů.

Rezoluce 1307 (2002), o sexuálním vykořisťování dětí – nulové toleranci (dále v tomto dílu jen jako „*Rezoluce 1307*“) konstatuje v bodu 2, že nadále dochází k sexuálnímu vykořisťování dětí v podobě obchodování s lidmi, prostituce a dětské pornografie, přičemž dětská pornografie sama o sobě představuje sexuální zneužívání dětí a ještě více k takovému zneužívání podněcuje. Bodem 5 odst. iii) pak Valné shromáždění Rady Evropy vyzývá členské státy, aby ratifikovaly nedávnou Úmluvu Rady Evropy o počítačové trestné činnosti, která je v první řadě zaměřena na dětskou pornografii na internetu. Poprvé se pak lze setkat s výzvou ke spolupráci s organizací Europol, a to v bodu 16, kterým Valné shromáždění Rady Evropy vyzývá členské státy organizace Europol, aby podpořily Europol v jeho boji proti obchodování s lidmi, včetně dětské pornografie. Rada Evropy v bodě 16 této Rezoluce rovněž adresuje Evropskou unii, když jí vyzývá, aby ve spojitosti s případy obchodování s lidmi a dětské pornografie zpřístupnila Úmluvu i Europol státům mimo Evropské unie. Bez ohledu na to, jaká bude reakce na tuto žádost, vyzývá Valné shromáždění Rady Evropy své členské státy, aby v těchto záležitostech plně spolupracovaly s Europolem.

Dne 12.7.2007 byla přijata Výborem ministrů na zasedání náměstků ministrů Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (dále v této kapitole jen jako „*Úmluva ze dne 12.7.2007*“). v preambuli je pak konstatováno, že sexuální vykořisťování dětí, zejména ve formě dětské pornografie a prostituce, a všechny formy pohlavního zneužívání včetně těch, ke kterým došlo v zahraničí, vážně ohrožují zdraví a psychosociální vývoj dítěte. Zároveň je odkazováno na doporučení Výboru ministrů č. R (91) 11 o sexuálním

vykořisťování, pornografii, prostituci, a obchodu s dětmi a mladistvými a doporučení Rec (2001) 16 o ochraně dětí proti pohlavnímu vykořisťování, a Úmluvu proti vykořisťování.⁴⁰

Úmluva ze dne 12.7.2007 se dělí do jednotlivých hlav. S ohledem na obsah diplomové práce je podstatná především Hlava VI – trestní právo hmotné. Článkem 20 – trestné činy týkající se dětské pornografie vymezuje konkrétní trestné činy, k jejichž úpravě ve vnitrostátním právním řádu se přistoupivší členské státy zavazují. Konkrétní znění Článku 20 je následující:

„1. Každá strana se zavazuje přijmout legislativní nebo jiná nezbytná opatření s cílem učinit trestnými následující úmyslná jednání, pokud jsou činěna v rozporu s právem:

- a) výroba dětské pornografie,*
- b) nabízení a zpřístupňování dětské pornografie,*
- c) šíření a vysílání dětské pornografie,*
- d) získávání a zprostředkování dětské pornografie,*
- e) držení dětské pornografie,*
- f) vědomé získávání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím komunikačních a informačních technologií.*

2. Pro účely tohoto článku se „dětskou pornografií“ rozumí veškerý materiál, který vizuálně zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného zřejmého sexuálního jednání nebo veškerá vyobrazení pohlavních orgánů dítěte k primárně sexuálním účelům.

3. Každá strana si může vyhradit právo neuplatnit plně nebo zčásti odstavce 1. a) a e) týkající se výroby a držení pornografického materiálu: - tvořeného výhradně simulovaným zobrazením nebo realistickým znázorněním neexistujícího dítěte, - v němž účinkují děti, které dosáhly věku určeném podle článku 18 odstavce 2, pokud jsou tato zobrazení vyráběna a držena těmito dětmi s jejich souhlasem a pouze pro jejich soukromé účely. 4. Každá strana si může vyhradit právo neuplatnit plně nebo zčásti ustanovení odstavce 1. f).“⁴¹

Článkem 21 je pak upraveno, že:

„1. Každá strana se zavazuje přijmout legislativní nebo jiná nezbytná opatření s cílem učinit trestnými následující úmyslná jednání:

⁴⁰ Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. [online]. [cit. 23-12-28]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 46.

⁴¹ Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. [online]. [cit. 23-12-28]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 51.

- a) zprostředkování dítěte k účasti na pornografických představeních nebo zapříčinění účasti dítěte na těchto představeních,
- b) nucení dítěte k účasti na pornografických představeních nebo profitování z nich nebo vykořisťování dítěte jakýmkoliv způsobem za tímto účelem,
- c) vědomá účast na pornografických představeních, do nichž jsou zapojeny děti.

2. Každá strana si může vyhradit právo omezit uplatnění odstavce 1. c) na situace, kdy dítě bylo najímáno nebo nuceno k účasti podle odstavců 1. a) nebo 1. b).⁴²

Za povšimnutí tak stojí jednak obsah definice dětské pornografie jako takové, ale na straně druhé absence definice pornografického představení, které je rovněž obsahem Úmluvy ze dne 12.7.2007.

Do výše uvedeného výčtu jsou řazeny rovněž i závěry XXVIII. Konference ministrů spravedlnosti, která se uskutečnila ve dnech 25. a 26.10.2007 ve Španělsku na ostrově Lanzarote, jelikož právě tam došlo k podpisu Úmluvy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním (*Convention on the Protection of Children Against Sexual Exploitation and Sexual Abuse*).⁴³

2.2.2. Evropská unie

Evropská unie v dnešním chápání vznikla dne 1. listopadu 1993, a to na základě podpisu Smlouvy o Evropské unii, k čemuž došlo dne 7. února 1993 v Maastrichtu. Maastrichtskou smlouvou byly zavedeny nové oblasti spolupráce členských zemí. Přidáním této mezivládní spolupráce byla vytvořena nová politická a zároveň hospodářská struktura sestávající z tzv. tří pilířů. První pilíř byl tvořen stávajícím Evropským společenstvím. Druhý pilíř tvořila Maastrichtskou smlouvou zavedená Společná zahraniční a bezpečnostní politika a jako třetí pilíř Spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Pro úplnost je nezbytné uvést, že ve vztahu ke třetímu pilíři je třeba odlišovat období do přijetí Amsterodamské smlouvy od toho následného po jejím přijetí, jelikož dále se pak již jedná pouze o policejní a soudní spolupráci v trestních věcech.

⁴² Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. [online]. [cit. 23-12-28]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 52.

⁴³ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. Praha: Linde Praha, 2010, str. 99.

Co se týče pramenů práva Evropské unie, tak toto lze dělit mimo jiná dělení i na právo primární a sekundární. Primární právo Evropské unie je tvořeno soustavou mnohostranných mezinárodních smluv zakládajících mezi smluvními stranami. V určitém regionu zvláštní práva a povinnosti, jejichž stranami jsou členské a přistupující státy. Do primárního práva tedy patří zejména zakládající smlouvy, kterými jsou Smlouva o Evropské unii, Smlouva o fungování Evropské unie, a Smlouva o založení evropského společenství pro atomovou energii. Mimo zakládající smlouvy pak i novelizace těchto smluv, kterými jsou Jednotný evropský akt z roku 1986, Maastrichtská smlouva z roku 1992, Amsterodamská smlouva z roku 1997, Niceská smlouva z roku 2001, a Lisabonská smlouva z roku 2007 a veškeré přílohy těchto smluv. Dalšími prameny primárního práva Evropské unie jsou smlouvy o přistoupení jednotlivých členských států a právní normy těmito smlouvami předvídané (pro příklad lze uvést Akt o všeobecných přímých volbách do Evropského parlamentu). Posledním neopominutelným předpisem primárního práva je Listina základních práv Evropské unie. Sekundární právo Evropské unie je pak tvořeno právními normami, jež jsou přijímány na základě práva primárního orgány Evropské unie. Tyto lze dělit na Právně závazné a nezávazné. Právně závazné jsou buď legislativní, u nichž se jedná o nařízení, směrnice a rozhodnutí přijímané na základě primárního práva, a nelegislativní, což jsou právní normy přijímané na základě zmocnění v právní normě. Nezávazné prameny sekundárního práva jsou pak reprezentovány především doporučeními a stanovisky.

Čl. 29 Smlouvy o Evropské unii před přijetím Lisabonské smlouvy předpokládal spolupráci členských států na znění trestněprávních předpisů a jejich sblížení.⁴⁴

Rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2000/374/SVV, o boji proti dětské pornografii na internetu, ze dne 29. května 2000 (*Council Decision to Combat Child Pornography on the Internet*) bylo přijato s odkazem k nezbytnosti přijetí dalších opatření Unie na podporu bezpečného používání internetu s cílem zabránit pohlavnímu vykořisťování dětí, a zejména výrobě, zpracování, šíření a držení dětského pornografického materiálu na internetu a boje proti nim. Čl. 1 odst. 1 tak uvádí, že: „v rámci rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 276/1999/ES a aby se posílila opatření pro předcházení výrobě, zpracování, držení a šíření dětského pornografického materiálu a pro boj proti nim a aby se zaručilo, že protiprávní jednání v této oblasti budou účinně odhalována a stíhána, přijmou členské státy nezbytná opatření, která podpoří uživatele internetu, aby přímo nebo nepřímo oznamovali donucovacím orgánům podezření o šíření dětského

⁴⁴ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. Praha: Linde Praha, 2010, str. 101.

pornografického materiálu na internetu, pokud se s takovým materiálem setkají. Uživatelé internetu jsou informováni o způsobech, jak se spojit s donucovacími orgány nebo se subjekty, které mají výsadní vztahy s těmito orgány, aby těmto orgánům umožnili řádné plnění jejich úlohy předcházet dětské pornografii na internetu a bojovat proti ní.” Je zde rovněž závazek členských států k zajištění, aby donucovací orgány, pokud obdrží informace o podezření z výroby, zpracování, držení a šíření dětského pornografického materiálu, jednaly rychle. Stejně tak se čl. 2 odst. 3 členské státy zavazují ke spolupráci s organizací Europol ve vztahu k podezřením souvisejících s dětskou pornografií. Nezanedbatelnou součástí závazku členských států je pak čl. 4, který stanoví, že členské státy pravidelně ověřují, zda technologický rozvoj vyžaduje pro zachování účinnosti boje proti dětské pornografii na internetu změnu jejich trestního řízení při dodržování základních zásad, a případně vypracují pro tento účel vhodné nové právní předpisy. Členské státy se rovněž čl. 5 zavázaly spolupracovat s průmyslovým odvětvím tak, že se dělí o své zkušenosti a podporují podle možností výrobu filtrů a jiných technologických prostředků pro zamezení a zjišťování šíření dětského pornografického materiálu.

Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2004/68/SVV, o boji proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii (*Council Framework Decision on Combating the Sexual Exploitation of Children and Child Pornography*) ze dne 22. prosince 2003 navazuje na výše uvedené rozhodnutí Rady Evropské unie 2000/375/SVV, jelikož přetrvávala nezbytnost přijetí dalších legislativních opatření řešících rozdílnost právních předpisů jednotlivých členských států a potřeba prohloubení soudní a policejní spolupráce ve věcech týkajících se pohlavního vykořisťování dětí a dětské pornografie. Současně Rada Evropské unie uvádí mezi důvody k přijetí rámcového rozhodnutí i skutečnost, že pohlavní vykořisťování dětí a dětská pornografie jsou spojeny se závažným porušováním lidských práv a základního práva dítěte na harmonickou výchovu a vývoj, přičemž je dětská pornografie zvláště závažnou formou pohlavního vykořisťování dětí a kvůli využívání nových technologií a internetu stále rozšířenější. Článkem 1, písm. b) je rovněž vymezena dětská pornografie, a to tak, že se jedná o každý materiál, který obsahuje i) skutečné dítě⁴⁵, které se aktivně nebo pasivně účastní jednoznačně sexuálního jednání, a to včetně dráždivého vystavování přirození nebo ohanbí dítěte, nebo ii) skutečnou osobu se vzhledem dítěte, která se aktivně nebo pasivně účastní jednání uvedeného v bodě i), nebo iii) realistické znázornění neexistujícího dítěte, které se aktivně nebo pasivně účastní jednání uvedeného v bodě i). Rámcové rozhodnutí navrhuje obsahem čl. 2 trestnost úmyslných jednání

⁴⁵ Podle čl. 1 písm. a) Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie 2004/68/SVV je to každá osoba mladší 18 let.

týkajících se pohlavního vykořisťování dětí. Čl. 3 pak rámcové rozhodnutí navrhuje trestnost těchto úmyslných trestných činů týkajících se dětské pornografie, pokud jsou prováděna neoprávněně, a to bez ohledu na to, zda jsou prováděna prostřednictvím počítačového systému či nikoliv: a) výroba dětské pornografie, b) prodej, rozšiřování nebo další předávání dětské pornografie, c) nabízení nebo zpřístupňování dětské pornografie, d) pořizování nebo držení dětské pornografie, přičemž podle odst. 2 daného článku může členský stát vyloučit trestněprávní odpovědnost za jednání týkající se dětské pornografie ve smyslu ust. čl. 1 písm. b) bodu ii), pokud skutečné osobě se vzhledem dítěte bylo zobrazení ve skutečnosti 18 let nebo více, nebo ve smyslu ust. čl. 1 písm. b) bodů i) a ii) a to, pokud v případě výroby a držby jsou vyobrazení dětí, které dosáhly pohlavní dospělosti, vyráběna a držena s jejich souhlasem a výhradně pro jejich vlastní soukromé užívání. I za předpokladu, že byl souhlas prokázán, nebude na něj brán zřetel, pokud za účelem jeho dosažení byl zneužit například vyšší věk, dospělost, situace, postavení nebo zkušenosti pachatele nebo závislost oběti na pachateli. Trestněprávní odpovědnost mají členské státy rovněž možnost vyloučit u dětské pornografie spočívající v realistickém znázornění neexistujícího dítěte, které se aktivně nebo pasivně účastní jednání uvedeného v čl. 1 písm. b) bodu i), pokud je prokázáno, že pornografický materiál je vyroben a držen výrobcem výhradně pro jeho vlastní soukromé užívání, a to za podmínky, že k jeho výrobě nebyl použit žádný pornografický materiál uvedený ve výše uvedeném čl. 1 písm. b) bodů i) a ii) a za předpokladu, že zde nehrozí další rozšiřování materiálu.

Doporučení Evropského parlamentu ze dne 3.2.2009 Radě Evropské unie, o boji proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii⁴⁶ (*European Parliament recommendation to the Council on combating the sexual exploitation of children and child pornography*) bylo přijato na základě předchozích dokumentů a na základě výsledků Paktu z Ria de Janeira k prevenci a zastavení sexuálního vykořisťování dětí, který byl dohodnut ve dnech 25.-28. listopadu 2008 na III. Světovém kongresu proti sexuálnímu vykořisťování dětí a mladistvých. Za zmínku pak stojí důvody, které byly k přijetí doporučení ze strany Evropského parlamentu uvedeny. Mimo odkaz na činnost Rady Evropy a Úmluvu Rady Evropy, včetně Opčního protokolu, bylo odst. c) uvedeno, že vzhledem k tomu, že děti stále častěji používají nové technologie, a vzhledem k tomu, že děti a mladí lidé tráví čím dál větší část svého společenského života na internetu a používají přitom stále

⁴⁶ Doporučení Evropského parlamentu ze dne 3. 2. 2009 Radě o boji proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, č. 2008/2144(INI), úřední věstník C 67E, 18. 3. 2010, str. 38–41. [online]. [cit- 23-12-28]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2009-0040_CS.html.

se rozvíjející pokročilé technologie a komunikační nástroje, vzhledem k tomu, že následkem toho využívá internet stále větší počet potenciálních či skutečných pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů k přípravě sexuálního zneužívání dětí, zejména prostřednictvím „groomingu“ a dětské pornografie. Samotným obsahem doporučení je pak výzva k podpisu mezinárodních úmluv týkajících se sexuálního vykořisťování dětí, a výzva členským státům, aby všechny druhy sexuálního násilí byly považovány za trestný čin. Evropský parlament tímto doporučením adresoval Radu Evropy s žádostí, aby se více zaměřovala na zneužívání související s internetem a dalšími komunikačními technologiemi, a to tak, že dojde k vytvoření vnitrostátního systému zaměřených na pachatele sexuálně motivovaných trestných činů, které by zahrnovaly řízení rizik, intervenčních programů, jež by zabránily riziku opakování trestných činů či by toto riziko minimalizovaly, a zavedení léčebných programů pro tyto pachatele, a všechna tyto opatření lze financovat z prostředků obecného rozpočtu Evropské unie. Evropský parlament rovněž vyjadřuje žádost o zavedení trestnosti „groomingu“ ve smyslu definice uvedené v čl. 23 úmluvy Rady Evropy, zavedení trestnosti provozování sexuálních praktik s jedincem, který ještě nedovršil 18 let věku, i přestože dovršil hranici věkové odpovědnosti, pokud je k nim použito nátlaku, síly nebo pohrůžek, pokud dochází ke zneužití uznávaného postavení důvěry, nadřízenosti nebo vlivu nad dítětem, a to i v rodině, pokud dojde ke zneužití obzvláště zranitelné situace dítěte, zejména pokud se jedná o dítě s mentálním či fyzickým postižením či dítě ve stavu závislosti, nebo pokud je dítě za svou účast na sexuálních praktikách placeno nebo mu jsou poskytovány jiné odměny nebo výhody, zavedení trestnosti vědomé účasti na pornografických představeních v nichž účinkují děti, a úmyslného vedení dětí k tomu, aby byly přítomny sexuálnímu zneužívání nebo praktikám, zavedení trestnosti jednání poskytovatelů pedofilních diskuzních stránek (chatů) nebo internetových pedofilních fór. Evropský parlament dále vyzývá členské státy k poskytování snadno ovladatelných programů umožňujících rodičům blokovat dětem přístup k pornografickým stránkám, rovněž k přijetí opatření, která by oběti sexuálního vykořisťování vybízela k podávání trestněprávních a občanskoprávních žalob proti pachatelům sexuálně motivovaných trestných činů a zavedení povinnosti osob, jejichž práce zahrnuje pravidelný kontakt s dětmi, nahlásit každou situaci, ve které mají důvod se domnívat, že dochází ke zneužívání a umožnit lépe rozpoznat případy zneužívání dětí prostřednictvím školení zaměstnanců, kteří pravidelně přicházejí do styku s dětmi, a školení zaměstnanců donucovacích orgánů, kteří mohou přicházet do styku se zneužívanými dětmi.

Smlouva o ústavě pro Evropu (*Constitutional Treaty for Europe*) je návrhem základní listiny Evropské unie. Právní povaha tohoto dokumentu je předmětem diskuzí, ale většinou je

považován za mezinárodní smlouvu či dokument sui generis. Článek III-271 Smlouvy o ústavě pro Evropu uvádí, že evropský rámcový zákon může stanovit minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti, která nabývá mezinárodního rozměru z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě, přičemž se jedná o oblasti trestné činnosti jako jsou terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky a organizovaná trestná činnost

V odborné literatuře na toto téma bývá uváděno i rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/629/SVV, o boji proti obchodování s lidmi. Toto však bylo nahrazeno směrnicí Evropského parlamentu a Rady Evropské unie 2011/36/EU⁴⁷, a to z důvodu reakce na aktuální situaci ve vývoji moderních technologií a dalších možností páchaní trestné činnosti. V části obsahující odůvodnění Směrnice je výslovně uvedeno, že *„tato směrnice obsahuje širší pojetí toho, co by mělo být považováno za obchodování s lidmi, než rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV, a zahrnuje další formy vykořisťování.“* Článkem 2 Směrnice je stanoven předmět směrnice jako minimální pravidla týkající se definice trestných činů a sankcí v oblasti obchodování s lidmi. Rovněž zavádí společná ustanovení, ve kterých zohledňuje hledisko pohlaví a která posílí prevenci této trestné činnosti a ochranu jejích obětí. Primárně je však směrnicí upraveno obchodování s lidmi a vykořisťování dětí, přičemž dětská pornografie výslovně není obsahem této Směrnice.

Nejaktuálněji probíraný návrh ze strany Evropské unie je Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boji proti němu ze dne 11.5.2022.⁴⁸ Návrh v odůvodnění dlouze popisuje

⁴⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Tato směrnice byla původně publikována pod označením 2011/92/EU (pod kterým je uvedena též v poznámce k ust. § 419a tr. zákoníku), to však nedopatřením kolidovalo s jinou nesouvisející směrnicí a bylo tak následně upraveno na 2011/93/EU. [online]. [cit. 23-12-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093>.

⁴⁸ Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu, COM (2022) 209 final, č. 2022/0155 (COD). [online]. [cit. 23-12-31]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:13e33abf-d209-11ec-a95f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF.

současnou situaci, ve které se nejméně každé páté dítě stává v dětství obětí sexuálního násilí.⁴⁹ Stejně tak je odkazováno na Průzkum organizace Economist Impact⁵⁰ provedený u více než 5.000 osob ve věku 18 – 20 let v 54 zemích, zveřejněný v dokumentu Globální posouzení hrozeb, Globální aliance WeProtect, 2021.⁵¹ v Návrhu je rovněž odkazováno na Strategii Evropské unie, která byla přijata dne 24. července 2020 pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí⁵², a která obsahuje reakci na stále narůstající riziko zneužívání dětí jak v online, tak v reálném prostředí. Obsahem této Strategie je osm samostatných bodů, které tomuto mají zamezovat. Jedná se o: 1. zajištění úplného provedení stávajících právních předpisů (směrnice 2011/93/EU), 2. zajištění toho, aby právní předpisy EU umožňovaly účinnou reakci, 3. určování legislativních mezer, osvědčených postupů a prioritních opatření, 4. posílení úsilí donucovacích orgánů na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, 5. umožnění členským státům, aby lépe chránily děti prostřednictvím prevence, 6. evropské středisko pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu, 7. povzbuzení odvětví v úsilí zajistit v jeho produktech ochranu dětí, a 8. zlepšení globální ochrany dětí prostřednictvím spolupráce více zúčastněných stran. Navrhované Nařízení pak apeluje na poskytovatele hostingových či interpersonálních komunikačních služeb a jejich odpovědné a řádné chování, jež má zcela zásadní význam pro bezpečné, předvídatelné a důvěryhodné online prostředí. V navrhovaném Nařízení je ve vztahu k dosavadním přijatým dokumentům uvedeno následující: *„I přes významný přínos některých poskytovatelů se ukázalo, že dobrovolná opatření nejsou dostatečná k tomu, aby vyřešila zneužívání on-line služeb pro účely pohlavního zneužívání dětí. V důsledku toho několik členských států začalo připravovat a přijímat vnitrostátní pravidla pro boj proti pohlavnímu zneužívání dětí on-line. Jak ukazuje zpráva o posouzení dopadů připojená k tomuto návrhu, výsledkem je vytvoření rozdílných vnitrostátních*

⁴⁹ Council of Europe portal, Children`s Rights. *Campaign materials: ONE in FIVE Campaign*. [online]. [cit. 23-12-31]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/children/campaign-materials1>.

⁵⁰ WeProtect Global Alliance. *Global Threat Assessment 2021, Economist Impact Global Survey, Survey of Tech Companies*. [online]. [cit. 23-12-31]. Dostupné z: <https://www.weprotect.org/global-threat-assessment-21/>.

⁵¹ WeProtect Global Alliance. *Estimates of childhood exposure to online sexual harms and their risk factors*. [online]. [cit. 23-12-31]. Dostupné z: <https://www.weprotect.org/economist-impact-global-survey/>.

⁵² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí ze dne 24.7.2020, č. COM (2020) 607 final. [online]. [cit. 23-12-31]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0607>.

požadavků, což následně vede ke zvýšení roztržitosti jednotného digitálního trhu služeb⁵³. V této souvislosti jsou nezbytná jednotná pravidla Unie pro odhalování, oznamování a odstraňování pohlavního zneužívání dětí on-line, která doplní akt o digitálních službách, odstraní stávající překážky jednotného digitálního trhu a zabrání jejich rozšiřování. Řešení rizika roztržitosti prostřednictvím tohoto návrhu musí zohlednit potřebu zaručit základní práva dětí na péči a na ochranu jejich pohody, duševního zdraví a nejvlastnějších zájmů a podpořit obecný veřejný zájem na účinné prevenci, vyšetřování a stíhání závažného trestného činu pohlavního zneužívání dětí.“. V odůvodnění návrhu tak stojí, že jsou jím stanovena opatření, která jsou přiměřená výši rizika zneužití předmětné služby k pohlavnímu zneužívání dětí v online prostředí.

Návrh realizuje dříve přijaté závazky za účelem dodržení souladu s platnými předpisy v této oblasti politiky. Co se týče souladu s ostatními politikami Unie, pak návrh má vycházet z obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Ve vztahu k poskytovatelům, kteří nabízejí interpersonální elektronické komunikační služby je v návrhu poukazováno na směrnici o soukromí a elektronických komunikacích a řadu dalších unijních předpisů ve vztahu k poskytovatelům služeb v oblasti elektrokomunikací. V posouzení dodržování základních práv je poukazováno mimo základní práva uživatelů i na svobodu podnikání poskytovatelů.

Co se týče návrhu samotného, tak tento je systematizován do šesti kapitol, obsahujících jednotlivé oddíly a následně články. Kapitola I obsahuje obecná ustanovení, a to včetně definic jednotlivých pojmů v článku 2. Kapitola II pak obsahuje stanovení jednotlivých povinností vztahujících se na všechny poskytovatele hostingových či interpersonálních komunikačních služeb a zprostředkovatele takových služeb na území Evropské unie. V této kapitole jsou ukládány povinnosti týkající se posouzení rizik a přijímání přiměřených a cílených opatření. Poskytovatelé uvedených služeb pak mají např. dle článku 5 podávat zprávy o posouzení rizik a o přijatých zmírňujících opatřeních koordinačním orgánům určeným členskými státy. Pro obchody se softwarovými aplikacemi je zde stěžejní článek 6, kterým je jim ukládána povinnost posoudit, zda u některé aplikace, jejíž prodej zprostředkovávají nehrozí, že bude použita pro účely navazování kontaktů s dětmi, přičemž pokud tomu tak je, mají povinnost přijmout opatření k identifikaci dětských uživatelů a zabránit jim v přístupu. Další ustanovení pak spočívají především ve

⁵³ Ilustruje to zřízení různých nových nebo stávajících orgánů odpovědných za sledování a prosazování různých povinností vztahujících se na různé typy poskytovatelů služeb, které jsou omezeny vnitrostátními právními předpisy členských států. Další podrobnosti viz oddíl 3 přílohy 5 zprávy o posouzení dopadů připojené k tomuto návrhu.

vymezení pravomocí a samotném zmocnění koordinačních orgánů. Koordinační orgány jsou úřady, které mají být určeny jednotlivými členskými státy a mají být zmocněny právě k provádění činností vymezenými nařízením, přičemž se počítá s alternativou zřízení nových úřadů. Nejpozději do dvou měsíců od platnosti nařízení pak mají členské státy povinnost oznámit, který úřad bude koordinačním orgánem pro tento stát. Co se týče pravomocí koordinačních orgánů, tak jejich široké vymezení je obsahem Kapitoly II a Kapitoly III. V první řadě je zde stanoveno oprávnění koordinačního orgánu žádat poskytovatele hostingových interkomunikačních služeb o informace týkající se dodržování jejich povinností, oprávnění provádět inspekce v prostorách týkajících se jejich podnikání a v neposlední řadě oprávnění zabavovat či nahlížet do materiálů týkajících se možného porušování povinností.

Kapitolou IV se zřizuje Středisko EU pro předcházení a boj s pohlavním zneužíváním dětí (EUCSA). Mezi hlavní úkoly tohoto decentralizovaného střediska EU se sídlem v Haagu má být specializovaným kanálem pro oznamování na který se mohou obracet veškeré členské státy Evropské unie, přičemž se jedná o orgán, který má přijímat oznámení podle tohoto nařízení o možném zneužívání dětí on-line. Zároveň je zde stanoveno článkem 49, že za účelem usnadnění sledování souladu s tímto nařízením může Středisko EU za určitých okolností provádět on-line vyhledávání materiálů pohlavního zneužívání dětí nebo nahlásit tento materiál dotčeným poskytovatelům hostingových služeb s požadavkem, aby dobrovolně zvážili jeho odstranění nebo znemožnění přístupu k němu. Oddíl 4 Kapitoly IV pak stanoví kanály pro spolupráci vnitrostátních úředníků s koordinačními orgány, s Europolem a možnými dalšími organizacemi, jako je např. síť horkých linek INHOPE pro oznamování materiálů pohlavního zneužívání dětí.

Kapitola V pak stanoví povinnosti týkající se shromažďování údajů a podávání zpráv o transparentnosti. To znamená, že veškeré výše zmiňované subjekty mají povinnost shromažďovat souhrnné údaje týkající se jejich činnosti podle tohoto nařízení a zpřístupnit příslušné informace Středisku EU.

Kapitola VI obsahuje závěrečná ustanovení navrhovaného nařízení.

2.3. Národní právní úprava

První zmínka o právní ochraně dětí se objevila v zákonu č. 117/1852 Sb., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích. Prostřednictvím reciproční normy pak tento právní předpis platil na území Československa až do roku 1950, nicméně ač zmiňoval některé trestné činy týkající se dětí, jako je třeba trestný čin odložení dítěte, o pornografii zde nebylo nikterak hovořeno.

Pornografie byla poprvé zmíněna až v zákonu č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestný zákon č. 140/1961 Sb., a kterým bylo do trestného zákona z roku 1961 zařazeno ust. § 205, dle kterého platilo, že „Kdo uvádí do oběhu, rozšiřuje, činí veřejně přístupnými, vyrábí nebo dováží pornografická díla písemná, nosič zvuku nebo obrazu, zobrazení nebo jiné předměty ohrožující mravnost, v nichž se projevuje neúcta k člověku a násilí, nebo která zobrazují sexuální styk s dítětem, se zvířetem nebo jiné sexuálně patologické praktiky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci. Kdo pornografická díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu nebo zobrazení a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje osobě mladší osmnácti let, nebo b) je na místě, které je osobám mladším osmnácti let přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.“.

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon v ust. čl. 1 bodu 71 upravil dosavadní právní úpravu trestního zákona z roku 1961, a to u trestného činu ohrožování mravnosti. Tato novela včlenila všechny doposud zvlášť upravené okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby přímo do základní skutkové podstaty a zrušila zvlášť upravené kvalifikované skutkové podstaty. Dál tak bylo považováno za trestný čin uvádění do oběhu nebo veřejné zpřístupňování předmětů ohrožující mravnost stejně jako jeho výroba přechovávání za tímto účelem. Toto jednání však bylo trestné pouze za předpokladu, že pachatel tento trestný čin spáchal ve značném rozsahu, či za účelem značného zisku, anebo jím ohrozil mravní vývoj osoby mladší 18 let. Za spáchání tohoto trestného činu mohl být uložen trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitý trest nebo trest propadnutí věci.

Došlo tedy k zakotvení pojmu “*pornografického díla*”, kriminalizaci jakékoli výroby a postihu trestného šíření tvrdé pornografie. Zároveň byl zakotven postih ohrožování mravnosti osob mladších 18 let. Zde došlo k zvýšení trestní sazby až na jeden rok, naopak nebylo jakkoli kriminalizováno šíření pornografie mezi dospělými osobami, jelikož ustanovení obsahu je taxativní výčet kriminalizovaných jednání. Stejně tak pozbylo trestnosti jakékoliv přechovávání pornografie za účelem jejího šíření a ustanovení bylo oprostěno od kvalifikovaných skutkových podstat.

V roce 2002 došlo k přijetí takzvané euronovely trestního zákona⁵⁴, a to zákonem č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, Parlamentu České republiky. Cílem této novely bylo promítnout do trestněprávní úpravy některé

⁵⁴ Ust. článku 1 bodu 16 zákona č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

ze závazků vyplývajících z evropského práva a mezinárodních smluv. S ohledem na směřování České republiky k přistoupení do Evropské Unie bylo nezbytné modifikovat trestní právo tak, aby vyhovovalo těmto požadavkům, avšak potřeba novelizace hmotného práva trestního byla tak komplexní, že bylo prozatímně přistoupeno k přijetí euronovely. Došlo tak k rozšíření základní skutkové podstaty o další formy jednání vývozu, průvozu a dovozu. Dále došlo k přemístění skutkové podstaty trestající nakládání s tvrdou pornografií do samostatného ustanovení, a především byl nově zakotven postih nakládání s pornografií, která “zobrazovala dítě”. Naopak již nebylo předmětem úpravy sexuální jednání patologického charakteru, například nekrofilie. Horní hranice trestu odnětí svobody byla zvýšena z jednoho roku na dva v případech, ve kterých se jednalo o šíření pornografie ve vztahu k osobám mladší 18 let, čímž zákonodárce stanovil takovému jednání vyšší závaznost.

Pro celkový kontext je nezbytné uvést návrh novely trestního zákona z roku 2004, která však nebyla schválena Senátem České republiky v rámci legislativního procesu. Jejím předmětem měla být úprava demonstrativního výčtu forem pornografických děl, kterým mělo dojít ke kriminalizaci díla například fotografického či elektronického. Za dětskou pornografií mělo být podle tohoto návrhu považováno i pornografické dílo zobrazující osobu, jež se jeví být dítětem, a měla být zakotvena i kriminalizace jakéhokoliv kořistění z dětské, či tvrdé pornografie, či účasti dítěte na takovém díle.

V roce 2007 došlo před přijetím aktuálního trestního zákoníku k poslední novelizaci trestního zákona z roku 1961. Tato novela se zaměřovala především na zesoučasnění trestného činu ohrožování mravnosti⁵⁵. Došlo k zavedení souhrnného pojmu šíření pornografie, kterým bylo postihováno jednání ve vztahu jak k prosté, tak tvrdé, ale i dětské pornografie. Touto novelou již došlo k úpravě výslovnému výčtu děl písemných, fotografických, filmových, počítačových, elektronických, nebo jiných takových děl (§ 205/1, § 205/2, § 205a). Zároveň došlo k úplnému vypuštění pojmu předmětu ohrožujícího mravnost, co se týče samotné struktury, bylo zde vycházeno z vládního návrhu novely z roku 2004, a došlo k úpravě pořadí jednotlivých skutkových podstat. V prvním odstavci byl zakotven trestný čin šíření pornografie ve vztahu k dětem. Zákonodárce tak upustil od charakteristiky osoby mladší 18 let a přiklonil se k užití pojmu dítě, což však bylo problematické z hlediska absence legální definice pojmu dítě. Za ust. § 205 došlo k vložení nových ustanovení, a to ust. § 205a a § 205b. Ustanovení § 205a upravuje trestný čin přechovávání dětské pornografie, a to tak, že kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové,

⁵⁵ Ust. čl. 1 bod 1 a 2 zákona č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

elektronické, nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky. § 205b pak upravoval trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie, a to tak, že kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla, nebo kořistí s účastí dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Těmito dvěma ustanoveními se projevila snaha o transpozici příslušných ustanovení rámcového rozhodnutí Rady 2004/68/SVV.

Aktuálně platná a účinná úprava trestných činů souvisejících s pornografií podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku vychází právě z právní úpravy novely trestního zákona z roku 2007.

2.3.1. Trestní zákoník

Právní úprava zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku prošla po přijetí úpravy novelizacemi, kterými bylo mimo jiné reagováno vedle aktuálních otázek i na evropskou právní úpravu. První novelou byl zákon č. 330/2011 Sb., kterým došlo k zakotvení Směrnice Evropského parlamentu Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou bylo nahrazeno rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Touto novelou došlo k úpravě ustanovení § 192 odstavec 1 a 2 a to tak, že se za slovo “dítě” vložila slova „nebo osobu, jež se jeví být dítětem”. Došlo tak k navrácení se do intencí původního návrhu novely trestního zákona z roku 1961, který nebyl přijat. Byl tak zakotven pojem „osoba, jež se jeví být dítětem”, čímž zákonodárce vyložil pojem „osoba se vzhledem dítěte”, který předmětná směrnice užívá v ustanovení čl. 2 písmeno c) bod iii).

Ustanovení § 192 bylo zákonem č. 141/2014 Sb. doplněno o ustanovení odstavce 2 ve znění, že stejně bude potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii. Touto novelou došlo rovněž k přijetí ustanovení § 193a, který upravuje trestný čin účasti na pornografickém představení. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, přičemž pachatel tohoto trestného činu může být potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Touto novelou došlo rovněž ke kriminalizaci navazování nedovolených kontaktů s dítětem, a to prostřednictvím ustanovení § 193b. Ten upravuje, že kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odstavec 1, § 192, § 193, § 202 odst. 2, nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Ust. § 193b bylo novelizováno opětovně zákonem č. 220/2021, a to tak, že již trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem neobsahoval podmínku úmyslu spáchat trestný čin podle ust. § 202 odstavec 2, ale podle § 202 odstavec 3.

2.3.2. Charakteristika trestných činů souvisejících s dětskou pornografií

Trestné činy související s dětskou pornografií jsou součástí hlavy třetí zvláštní části tr. zákoníku označené jako trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Obsahem této hlavy je celkem jedenáct trestných činů, vedle kterých je nutné zmínit i trestný čin upravený ust. § 202 tr. zákoníku, kterým je svádění k pohlavnímu styku, avšak je zařazen do hlavy čtvrté mezi trestné činy proti rodině a dětem.

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou zpravidla úmyslnými trestnými činy, jejichž druhovým objektem je, jak vyplývá i z názvu hlavy třetí, lidská důstojnost v sexuální oblasti. Mimo to u trestných činů souvisejících s dětskou pornografií je cílem ochrany rovněž zdravý psychický vývoj dětí a mravní zásady. Považuji za důležité zde poukázat na skutečnost, že oběti trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou považovány za zvlášť zranitelné oběti, ve smyslu ust. § 2 odst. 4 písm. d) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Zároveň stojí za poznámku, že literatura se z většiny shoduje na skutečnosti, že předmětem útoku mohou být muži i ženy, avšak existují zdroje, které uvádí, že předmětem útoku může být i osoba vykazující znaky obou pohlaví, tzv. hermafrodité.⁵⁶ Pachatelem se pak může stát jakákoliv fyzická či právnická osoba, avšak s výjimkou trestného činu soulože mezi příbuznými, kterého se jakožto jediného z hlavy třetí nemůže právnická osoba dopustit.

U těchto trestných činů může dojít k jednočinnému souběhu u těch trestných činů, u kterých byly porušeny různé objekty. Zároveň je souběh trestných činů z třetí hlavy vyloučen tam, kde je další objekt vyjádřen kvalifikovanou skutkovou podstatou.

2.3.3. Šíření pornografie

Šíření pornografie je upraveno v ustanovení § 191 tr. zákoníku. Odst. 1 tohoto ustanovení upravuje, že *„kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje,*

⁵⁶ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. Citováno dne 19.10.2023

zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci“. Zde vymezená činnost de facto definuje běžně užívaný pojem tzv. tvrdé pornografie. Zároveň je zřejmé, že její šíření je trestné bez ohledu na to, zda je zprostředkována dítěti či dospělému. Oproti předchozí právní úpravě je zde naplnění uvedených znaků možné alternativně, tedy k naplnění skutkové podstaty postačí splnění podmínky, že dochází k ustanovením specifikované dispozici s pornografií, která zobrazuje násilí, anebo neúctu. Co se týče násilí, tak výkladová literatura stanoví, že se musí jednat o skutečné násilí, nikoliv pouze předstírané. Neúcta k člověku se pak může projevit při aktivitách spočívajících typicky v provádění praktik zahrnující tzv. bondage, otroctví, znásilňování, koprofilii či koprofagii. Za pohlavní styk se zvířetem je pak považován jakýkoliv způsob ukájení pohlavního pudu na zvířeti.⁵⁷ Dovoluji zde však poukázat na skutečnost, že držení či přechovávání tvrdé pornografie není trestným činem. Výkladová literatura pak nabízí otázku⁵⁸, zda se jedná i o dílo písemné. Zde se zcela ztotožňuji s uvedenou literaturou, že ano, jelikož se jedná o dispozitivní výčet, s výslovně uvedeným souslovím „jiné pornografické dílo“. Z hlediska subjektivní stránky se jedná o trestný čin úmyslný, v případech, v kterých pachatel pro naplnění skutkové podstaty musí být srozuměn či si vědom skutečnosti, s jakým dílem nakládá. Objektem trestného činu definovaného v odst. 1 je tedy ochrana mravního cítění společnosti v sexuální oblasti před útoky podněcujícími sexuální pud způsobem, který překračuje běžně respektované meze slušnosti a vzbuzuje u většiny společnosti stud a odpor.

Druhý odstavec předmětného ustanovení definuje další skutkové podstaty trestného činu šíření pornografie, které naplní ten, kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo buď podle písmene a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo podle písmene b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, přičemž osoba, která naplní svým jednáním takovou podstatu trestného činu šíření pornografie bude potrestána odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Subjektivní stránka je totožná jako v případě odst. 1, tedy jedná se o trestný čin úmyslný. Obou skutkových podstat se může dopustit jakákoliv fyzická osoba, ale rovněž i právnická osoba, jak vyplývá z taxativního. Objektem trestného činu definovaného v odst. 2 je zájem na ochraně mravního cítění a nerušeného vývoje mládeže před negativními dopady pornografie. Toto

⁵⁷ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2387-2397.

⁵⁸ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2387-2397.

ustanovení tedy postihuje i šíření tzv. pornografie prosté, a sice v taxativně uvedených případech a za splnění další podmínky, že pornografické dílo je šířeno tím způsobem, že adresátem je dítě (tj. ve smyslu § 126 osoba mladší 18 let).

Odst. 3 citovaného ustanovení stanoví trestní sazbu za naplnění skutkových podstat trestného činu šíření pornografie odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 buď podle písmene a) jako člen organizované skupiny, podle písm. b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo podle písm. c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Podle výkladové literatury⁵⁹ se organizovanou skupinou rozumí sdružení více osob, ve kterém jsou rozděleny úkoly konkrétním osobám a činnost tak vykazuje prvky koordinace, přičemž se nemusí jednat o trvalé společenství, ale stačí jejich sdružení za účelem spáchání jednoho trestného činu. S ohledem na následující text je zde vhodné poukázat na ne zcela jasné slovní spojení „veřejně přístupnou počítačovou sítí“, která je výkladovou literaturou vykládána jako *„funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém pracující s tzv. dálkovým přístupem, jakým je především Internet a jiné podobné informační systémy (např. francouzský Minitel apod.). Z technického hlediska je veřejně přístupná počítačová síť soustavou serverů, datových komunikací a k nim připojených počítačů. Z organizačního hlediska jde o provozovatele jednotlivých sítí a podsítí, zprostředkovatele připojení i uživatele a další subjekty. Internet jako světová informační počítačová síť vznikl propojováním původně privátních, specializovaných a autonomních datových sítí (vojenské, školní, energetické apod.) a později již veřejných takových sítí (přístupných většinou za úplaty každému zájemci) s postupnou změnou jejich charakteru (přechod na jednotný protokol řízení přenosu Transmission Control Protocol/Internet Protocol, budování na principu dobrovolných dohod atd.), včetně užívání zdarma. Rozhodujícím okamžikem byl vznik služby WWW (World Wide Web) v letech 1992 až 1993, která byla vytvořena v prostředí Internetu na bázi počítačových serverů (částí Internetu) ukazujících jeden k druhému s využitím tzv. hypertextových odkazů, podpory multimédií a integrování různých služeb. WWW stránka neboli webová stránka je elektronický dokument, který se nachází na určitém serveru, jeho obsah je propojen (indexován) pomocí hypertextových odkazů na jiná místa tohoto dokumentu nebo v jiných dokumentech na tomto serveru nebo na zcela jiných serverech nacházejících se v síti Internet. Takovou počítačovou sítí není např. uzavřená*

⁵⁹ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2387-2397.

*počítačová síť některé právnické osoby, státního orgánu nebo jiné organizace, neboť nesplňuje podmínku veřejné přístupnosti.*⁶⁰ Zde je však nutné poukázat i na judikaturu Nejvyššího soudu, který rozsudkem ze dne 30.1.2013, sp. zn. Tpjn 300/2012 rozhodl, že rozesílání pornografického díla prostřednictvím e-mailové pošty, která je chráněna bezpečnostním heslem, nenaplnuje podmínku šíření veřejně přístupnou počítačovou sítí.

Čtvrtý odstavec daného ustanovení upravuje, že odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 podle písm. a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo podle písm. b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. Ke znaku členství v organizované skupině lze odkázat na již uvedenou charakteristiku. Navíc je zde vymezení, že tato organizovaná skupina má fungovat ve více státech, přičemž podle výkladové literatury je nezbytné vycházet z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 794/2004 ze dne 15.7.2004, podle kterého se jedná o splnění podmínky ve více státech, pokud je činnost provozována alespoň ve dvou státech, a to včetně České republiky. Kritérium rozsahu velkého prospěchu je nezbytné podrobit výkladu podle ust. § 138 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, podle kterých se o velký prospěch jedná v případě, že dojde k obohacení částkou dosahující nejméně 10.000.000 Kč.

Co se týče vztahu ust. § 191 tr. zákoníku k jiným ustanovením, tak vzhledem k tomu, že zneužití dítěte k výrobě pornografie je trestným činem podle ust. § 193 tr. zákoníku, je vyloučen jeho jednočinný souběh s trestným činem podle ust. § 191 odst. 1 tr. zákoníku. Jak však již bylo uvedeno, není zde vyloučen souběh v případě, že je kriminalizací takových jednání chráněn jiný objekt. Typicky je tak možný jednočinný souběh trestného činu podle ust. § 191 odst. 1 tr. zákoníku a trestného činu podle ust. § 191 odst. 2 tr. zákoníku, jelikož nejsou ve vztahu speciality ani subsidiarity a chrání odlišné zájmy. Jednočinný souběh je pak rovněž možný s trestným činem ohrožování výchovy dítěte podle ust. § 201 tr. zákoníku, anebo s trestným činem neoprávněného podnikání podle ust. § 251 tr. zákoníku.

2.3.4. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

Trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií je upraven ustanovením § 192 tr. zákoníku. Objektem je zde zájem na ochraně nerušeného mravního vývoje dětí a osob jevících se být dítětem před důsledky jejich zneužití k výrobě pornografie, a zájem na ochraně morálních

⁶⁰ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2387-2397.

hodnot. Každý autor se však přiklání k jinému názoru. Tímto ustanovením jsou do českého právního řádu promítány mezinárodní závazky České republiky vyplývající z přístupu k Opčnímu protokolu k Úmluvě OSN o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25.5.2000, k Úmluvě o kybernetické kriminalitě z 23.11.2001 a Úmluvě Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním ze dne 25.10.2007 (tzv. Lanzarotská úmluva) a ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13.12.2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii.

K pojmu pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, tedy pojmu dětská pornografie viz kapitola 4, kde se těmito pojmy podrobně zabírám, a to včetně problematiky neexistující jednoznačné definice takového díla.

Základní skutkovou podstatu trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií naplní ten, kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem. Kdo se dopustí takového jednání, může být potrestán trestem odnětím svobody až na dva roky. Jedná se tedy o kriminalizaci přechování pornografie, ke které bylo přistoupeno z důvodu, že držení dětské pornografie je značně závažnějším jednáním máme-li poměřovat tzv. společenskou škodlivost. K naplnění uvedené skutkové podstaty je třeba úmyslná forma zavinění ve smyslu ust. § 13 odst. 2 tr. zákoníku. Postačí zde však i úmysl eventuální, tedy to, že pachatel je srozuměn se skutečností, že přechovává pornografii, která svou charakteristikou odpovídá dětské pornografii. U pachatele nejsou žádné požadavky a tento tak může být jakoukoliv fyzickou či právnickou osobou.

Podle ust. § 192 odst. 2 tr. zákoníku bude stejně jako dle odst. 1 potrestán ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii. Toto ustanovení lze vnímat jako jakýsi předstupeň skutkové podstaty vymezené v odst. 1 diskutovaného ustanovení, jelikož pachatel v tomto případě nemusí dětskou pornografií disponovat právě ve smyslu odst. 1, avšak jedná se pouze o to, že si pachatel zjedná k takovému materiálu přístup. V praxi si lze představit tento rozdíl tak, že skutkovou podstatu podle odst. 2 pachatel naplní, pokud se prostřednictvím internetu připojí k stránkám, na kterých lze očekávat dětskou pornografii a má tak možnost tuto zhlédnout. Skutkovou podstatu dle odst. 1 tohoto ustanovení by však naplnil v případě, že by daný materiál stáhl do svého zařízení či jej uložil na jiný nosič informací. Opět zde k naplnění skutkové podstaty je vyžadována úmyslná forma zavinění, přičemž však postačí úmysl eventuální. Tato povaha tak může vylítnout například

z opakovaných návštěv dané internetové stránky či získání přístupu k této za úplatu, přičemž pachatelem může být opět fyzická i právnická osoba.

Podle ust. § 192 odst. 3 ten, kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. Z dikce tohoto odstavce vyplývá, že zákonodárce shledává vyšší škodlivost v případě šíření dětské pornografie ve srovnání s šířením tvrdé pornografie, což vyplývá z výše stanovených trestů. Pokud srovnáme rozsah vymezených trestných způsobů manipulace s dětskou pornografií s trestnými způsoby manipulace s tvrdou pornografií podle ust. § 191 odst. 1 tr. zákoníku, pak je v případě ust. § 192 odst. 3 navíc trestné i kořistění z takového pornografického díla. Podle výkladové literatury se *“Kořistěním se rozumí jakýkoli způsob získávání majetkového prospěchu z tohoto díla. Kořistit bude např. osoba, která za úplatu pronajme prostor pro výrobu takového díla nebo za úplatu zhotoví reklamní předměty, „pronajme“ pro takové dílo prostor na svém serveru, umístí úplatně na svých stránkách odkaz na webové stránky s takovým dílem (samozřejmě za předpokladu, že ví, o jaké pornografické dílo jde).“*⁶¹ Je však nezbytné v tomto případě odlišovat kořistění přímo ze samotné účasti dítěte, jelikož v takovém případě bude jednání pachatele postiženo podle ust. § 193 odst. 1 tr. zákoníku. K naplnění skutkové podstaty je zde rovněž vyžadováno úmyslné jednání pachatele, a to buď úmyslem přímým nebo úmyslem eventuálním. Pachatelem může být jakákoliv fyzická či právnická osoba. U tohoto ustanovení pak stojí za zmínku rovněž výskyt některých forem účastenství. Typicky se bude jednat o pomoc podle ust. § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku.

Ust. § 192 odst. 4 tr. zákoníku upravuje, že odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odst. 3 a) jako člen organizované skupiny, b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Přitěžující okolnost ve formě spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny byla již rozebrána výše, stejně jako spáchání formami uvedenými v ust. § 192 odst. 4 písm. b). Co se týče spáchání trestného činu s úmyslem získat pro sebe značný prospěch, lze opětovně odkázat

⁶¹ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2398-2408.

na ust. § 138 odst. 1 písm. d) a odst. 2 téhož ustanovení, podle kterých se značným prospěchem rozumí částka nejméně 1.000.000 Kč. Jak vyplývá z dikce ustanovení, jedná se o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, přičemž k naplnění těchto okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je nezbytností úmysl pachatele.

Odst. § 192 odst. 5 upravuje, že odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. Členství v organizované skupině působící ve více státech již bylo rozebráno výše. Co se týče prospěchu velkého rozsahu, lze odkázat na ust. § 138 odst. 1 písm. e) a odst. 2 téhož ustanovení, podle kterých se o prospěch velkého rozsahu jedná u částky nejméně 10.000.000 Kč. K uplatnění zvláště přitěžujících okolností v tomto ustanovení je nezbytný úmysl pachatele.

Co se pak týče vztahu k jiným ustanovením, je na místě uvést, že ust. § 192 odst. 1 je subsidiární vůči ust. § 192 odst. 3 a odst. 4 písm. b), a z tohoto důvodu je vyloučen jejich jednočinný souběh.

2.3.5. Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Zneužití dítěte k výrobě pornografie je trestný čin upraveným ust. § 193 trestního zákoníku. Předmětem ochrany, tedy objektem tohoto trestného činu je zájem společnosti na ochraně dětí před sexuálním zneužíváním. Pod tento pojem lze zařadit i zájem na jejich řádném mravním a citovém vývoji a jejich osobní svoboda rozhodování. Trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie se může dopustit fyzická i právnická osoba, přičemž toto vyplývá a contrario z ust. § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

Podle ust. § 193 odst. 1 tr. zákoníku kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Co se týče jednotlivých forem zneužití dítěte k výrobě pornografie podle tohoto ustanovení, pak v případě přimětí lze vycházet z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2015, sp. zn. 6 Tdo 1398/2015, podle kterého se může jednat o využití vlivu plynoucího ze vztahu mezi dítětem pachatelem, ale k přimětí může rovněž dojít pomocí násilí či jinou formou donucení. Zjednáním rozumíme sjednání dohody mezi dítětem a pachatelem, přičemž najmutí je pak zvláštním případem přimětí, avšak dochází k němu za úplatu. Zlákáním lze rozumět přimětí dítěte pod falešnou záminkou například výhod. Svedením je pak rozuměno jednání pachatele, kterým v dítěti vzbudí rozhodnutí podílet se na výrobě pornografického díla. Při definici zneužití lze opětovně poukázat na výše označení usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2015, sp. zn. 6 Tdo 1398/2015, ze kterého vyplývá, že se zde jedná o vztah dítěte s osobou, která má vůči dítěti práva nebo povinnosti ve formě rodičovství, poručnictví či obdobného vztahu. Případně se jako zneužití posuzuje i jednání pachatele, když využije omylu dítěte, přičemž jej v omyl přímo uvede, nebo využije omyl dítěte, a to například tím, že pachatel dítěti tvrdí, že se jedná o snímky pro umělecké či lékařské účely. V neposlední řadě pak odborná literatura uvádí příklad využití dítěte, které je pod vlivem omamných látek. Pojem kořistění již byl rozebrán výše, přičemž se jedná o úmyslný trestný čin ve smyslu ust. § 13 odst. 2, u kterého postačí eventuální úmysl. Pachatel však musí být srozuměn se skutečností, že se jedná o dítě.

Podle odst. 2 citovaného ustanovení bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na šest let ten pachatel, který spáchá trestný čin uvedený v odst. 1 buď a) jako člen organizované skupiny, nebo b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Pojem organizované skupiny již byl v předešlém textu vymezen, stejně jako značný prospěch. Pro upomenutí se podle ust. § 138 odst. 1 písm. d) a odst. 2 téhož ustanovení jedná o prospěch nejméně ve výši 1.000.000 Kč. Pro naplnění těchto zvlášť přitěžujících okolností je nezbytné úmyslné jednání pachatele.

Podle třetího odstavce citovaného ustanovení bude odnětím svobody na tři léta až osm let pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odst. 1 a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. Stejně jako pojem organizované skupiny, byl i pojem organizované skupiny působící ve více státech popsán výše. Pouze tak lze poukázat na ust. § 138 odst. 1 písm. e) a odst. 2, ze kterých vyplývá, že prospěch velkého rozsahu je prospěch nejméně ve výši 10.000.000 Kč. I pro naplnění těchto zvlášť přitěžujících okolností je nezbytné úmyslné jednání pachatele.

V souvislosti s tímto ustanovením je vhodné poukázat ve vztahu k jiným ustanovením, že je zde vyloučen jednočinný souběh s trestným činem obchodování s lidmi podle ust. § 168 tr. zákoníku, jelikož ust. § 168 tr. zákoníku je speciálním trestným činem vůči zde rozebranému trestnému činu zneužití dítěte k výrobě pornografie. Naopak z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu vyplynulo, že je zde možný souběh s trestným činem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle ust. § 192 odst. 3 tr. zákoníku, což vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.4.2021, sp. zn. 8 Tdo 271/2021. Nejvyšší soud však v předmětném usnesení rovněž uvádí, že tento jednočinný souběh je možný pouze za předpokladu, že pachatel zde bude kořistit jak ze samotné účasti dítěte v pornografickém díle, ale následně bude kořistit i ze samotného pornografického díla, např. formou dalšího prodeje, šíření, vývozu apod. V případě trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie může dojít k jednočinnému souběhu s trestným činem

znásilnění podle ust. § 185 tr. zákoníku. Tento závěr rovněž vyplývá z praxe Nejvyššího soudu. Konkrétně lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22.1.2014, sp. zn. 7 Tdo 26/2014 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.6.2016, sp. zn. 4 Tdo 779/2016, stejně jako může dojít k jednočinnému souběhu s trestným činem sexuálního nátlaku ve smyslu ust. § 186 tr. zákoníku či s trestným činem pohlavního zneužití podle ust. § 187 tr. zákoníku. Závěrem lze poukázat na možnost jednočinného souběhu trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie s trestným činem ohrožování výchovy dítěte ve smyslu ust. § 201 tr. zákoníku, což vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22.1.2014, sp. zn. 7 Tdo 26/2014, a s trestným činem svádění k pohlavnímu styku podle ust. § 202 tr. zákoníku či trestným činem neoprávněného podnikání ve smyslu ust. § 251 tr. zákoníku.

Na rozdíl od předchozích ustanovení je zde nutné uvést, že podle taxativního výčtu uvedeného v ust. § 368 odst. 1 tr. zákoníku je trestné neoznámení trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie, stejně jako je podle taxativního výčtu uvedeného v ust. § 367 odst. 1 tr. zákoníku trestné nepřekažení tohoto trestného činu.

2.3.6. Účast na pornografickém představení

Trestný čin účasti na pornografickém představení je upraven v ust. § 193a tr. zákoníku, který upravuje, že kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Objektem trestného činu podle tohoto ustanovení je primárně zájem společnosti na ochraně mravního rozvoje a tělesného vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním a vykořisťováním. Toto ustanovení bylo do trestního zákoníku začleněno z důvodu nutnosti implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13.12.2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, o které bylo blíže pojednáno v kapitole věnující se normotvorbě Evropské unie.

Pro vymezení pojmu pornografického představení je nezbytné nahlédnout právě do výše označené směrnice, jejíž implementaci citované ustanovení provádí. Podle článku 2 písm. e) se pornografickým představením rozumí živé vystoupení určené určitému publiku, a to i prostřednictvím informačních a komunikačních technologií i) dítěte, které se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo ii) pohlavních orgánů dítěte k prvotně

sexuálním účelům.⁶² Podle odborné výkladové literatury⁶³ je „vystoupení s vystavováním pohlavních orgánů dítěte ve smyslu písm. b) jakýkoliv způsob předvádění pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům, a to včetně striptýzu, tedy postupném svlékání završenému obnažením pohlavních orgánů, přičemž nezáleží na tom, zda jde o obnažené mužské nebo ženské pohlavní orgány či pohlavní orgány hermafrodita, které budou zpravidla předváděny i v různých sexuálně dráždivých pozicích, ale nemusí tomu tak být vždy, když postačí i jejich prosté obnažení či takové ukázání“. Je zde odkazováno na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004, kde však Nejvyšší soud vykládá pojem pornografické dílo ve výrazně užším slova smyslu, a to tak že se jedná např. o „snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějících pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. i jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky dětí. Nejde-li o takové snímky, pak závěr o pornografickém charakteru díla nelze bez dalšího dovozovat jen z toho, že jsou za účelem uspokojení osob trpících sexuální deviací (tj. osob, pro které jsou sexuálně atraktivní nedospělé osoby) zpřístupňovány takovými prostředky, které tyto osoby vyhledávají.“⁶⁴ Z tohoto srovnání je tak zřejmé, že Nejvyšší soud vykládá uvedené pojmy úžeji, a vyžaduje, aby předmětné pornografické dílo obsahovalo určitý stupeň sexuální dráždivosti a podle uvedeného usnesení tak nelze za pornografické dílo považovat dílo na základě skutečnosti, že vzbuzuje vzrušení u osoby trpící sexuální deviací. Naproti tomu výkladová literatura, ač vychází mimo jiné i z tohoto usnesení, uvádí, že může stačit k naplnění skutkové podstaty i prosté obnažení pohlavních orgánů či jejich ukázání.

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu účasti na pornografickém představení podle ust. § 193a tr. zákoníku je nezbytné, aby pornografické představení bylo určeno publiku, které sestává z osob odlišných těm, které se předváděných praktik účastní. Podmínka živého vystoupení pak eliminuje možnost postihu z tohoto titulu pro případy přehrání záznamu.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. [online]. [cit. 24-01-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093>.

⁶³ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2413-2416.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004

Účastí na pornografickém představení je třeba rozumět kromě pasivních diváků i osoby přímo se aktivně účastnící představení, kterou může být například kameraman, ale rovněž i herec, pokud je rovněž dospělou osobou.

Pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je opět požadován úmysl pachatele, avšak může mít podobu pouhého srozumění se skutečností, že v představení může účinkovat dítě. V případě omylu by však podle výkladové literatury došlo k vyloučení odpovědnosti za tento trestný čin, a to na základě ust. § 18 odst. 1 tr. zákoníku.⁶⁵

V případě tohoto ustanovení je na místě se rovněž pozastavit nad osobou pachatele. Kromě toho, že se jedná o obecný subjekt, tedy pachatelem může být jakákoliv fyzická či právnická osoba, může nastat situace, že se prostřednictvím internetu osoba připojí k živému vysílání takového představení. V takovém případě je podle výkladové literatury nezbytné zvažovat okolnosti daného případu, tedy po jak dlouhé době se osoba odpojí od takového vysílání, anebo rovněž zda takový přenos oznámí orgánům činným v trestním řízení.

Co se týče vztahu trestného činu účasti na pornografickém představení k jiným ustanovením, je vhodné poukázat na nemožnost jednočinného souběhu s trestným činem obchodování s lidmi podle ust. § 168 tr. zákoníku, které je vůči ust. § 193a tr. zákoníku ustanovením speciálním. Stejně tak je vyloučen jednočinný souběh s trestným činem zneužití dítěte k výrobě pornografie podle ust. § 193 tr. zákoníku, jelikož vůči tomuto ustanovení je ust. § 193a v poměru subsidiarity. Naopak je zde možný jednočinný souběh s trestným činem znásilnění podle ust. § 185 tr. zákoníku, s trestným činem sexuálního nátlaku podle ust. § 186 tr. zákoníku, pohlavního zneužití podle ust. § 187 tr. zákoníku, trestným činem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle ust. § 192 odst. 3 tr. zákoníku, trestným činem ohrožování výchovy dítěte podle ust. § 201 tr. zákoníku, trestným činem svádění k pohlavnímu styku podle ust. § 202 tr. zákoníku a trestným činem neoprávněného podnikání podle ust. § 251 tr. zákoníku.⁶⁶

2.3.7. Navazování nedovolených kontaktů s dítětem

Trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem je upraven ust. § 193b tr. zákoníku. Stejně jako ust. § 193a tr. zákoníku byla tímto ustanovením implementována Směrnice

⁶⁵ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2413-2416.

⁶⁶ GRIVNA T., In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2416-2419.

Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Objektivní stránka u tohoto trestného činu tedy spočívá v učinění návrhu ze strany pachatele, přičemž tento návrh je učiněn s úmyslem spáchat trestný čin pohlavního zneužití nebo výroby dětské pornografie. Směrnice v článku 6 odst. 1 upravuje, že naplnění skutkové podstaty je mimo navázání kontaktu podmíněno rovněž tím, že pachatel učiní po návrhu konkrétní kroky vedoucí k tomuto setkání. Oproti této úpravě je česká implementace přísnější, jelikož zde taková podmínka neexistuje, nicméně zůstává zde podmínka sexuální motivace takového návrhu.

Jak již bylo uvedeno, popisovaný trestný čin je upraven ust. § 193b, kterým je stanoveno, že *„kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“*. Výkladová literatura se pak zabývá konkrétními způsoby, kterými může být takový návrh učiněn. Souhrnně lze uvést, že se může jednat obecně o jakýkoliv způsob, např.: *„prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií (telefonicky, SMS nebo MMS zprávou, přes WhatsApp, e-mailem, přes Skype či ICQ atd. – tzv. grooming nebo cybergrooming), ale i v listinné podobě či ústně, přičemž pachatel v něm sděluje dítěti mladšímu patnácti let svůj záměr se s ním osobně setkat. Rozhodná je povaha zvolených slovních formulací a sdělovaných skutečností, neboť podle nich se posuzuje záměr pachatele směřující k získání důvěry u dítěte mladšího patnácti let a intenzita zamýšlených sexuálních praktik, ke kterým jeho čin směřoval. Návrh však může být učiněn i jinak než slovně, např. pomocí piktogramů a tzv. smajlíků. Ačkoliv to skutková podstata nevyžaduje, nejčastěji půjde o návrh setkání prostřednictvím informačních a telekomunikačních technologií, např. prostřednictvím různých sociálních sítí, jako je Facebook, Twitter či chatovacích serverů atd. Setkáním se má na mysli fyzické (reálné), osobní střetnutí pachatele a dítěte“*.

Jiným sexuálně motivovaným trestným činem lze chápat především trestný čin účasti na pornografickém představení ve smyslu ust. § 193a tr. zákoníku, ale i např. trestný čin znásilnění podle ust. § 185 tr. zákoníku či sexuálního nátlaku podle ust. § 186 tr. zákoníku.

Podstatná je zde rovněž věková hranice dítěte. V první řadě se jedná na rozdíl od předcházejících ustanovení o dítě mladší patnácti let, a zároveň se zde nevyskytuje slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“, se kterým se lze setkat v ust. § 192 tr. zákoníku, a kterému se věnuji v kapitole s názvem Problematika stávající právní úpravy.

Jedná se, stejně jako v předchozích případech, o úmyslný trestný čin. Pro naplnění skutkové podstaty však postačí srozumění pachatele se skutečností, že předmětem útoku je dítě mladší patnácti let. V tomto ustanovení se však lze setkat s tzv. druhým úmyslem. Tím se rozumí, že pachatel nejprve musí úmyslně navrhnout setkání dítěti mladšímu patnácti let, ale zároveň tak musí činit právě s tzv. druhým úmyslem, který spočívá v sexuální motivaci pachatele. Z této skutečnosti tak vyplývá, že se jedná o předčasně dokonaný delikt, jelikož je naplněn již úmyslem způsobit poruchu, a to ještě předtím, než taková nastane, což vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.11.2020, sp. zn. 8 Tdo 1041/2020.

Pachatelem může být stejně jako v předchozích případech jakákoliv fyzická či právnická osoba, avšak s výjimkou fyzické osoby mladší patnácti let, jelikož se zde uplatňuje princip, podle které se nemůže stát pachatelem taková osoba, na jejíž ochranu je předmětné ustanovení určeno. Takový čin by následně byl posuzován podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, a o změně některých zákonů. Tato problematika však není relevantní k tématu diplomové práce, a proto se jí nevěnuji více dopodrobna.

Závěrem lze uvést, že je zde velké množství trestných činů, se kterými je vyloučen jednočinný souběh trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle ust. § 193b tr. zákoníku. Jedná se tak o trestný čin pohlavního zneužití podle ust. § 187 tr. zákoníku, trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle ust. § 192 tr. zákoníku, trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie podle ust. § 193 tr. zákoníku, trestný čin svádění k pohlavnímu styku podle ust. § 202, odst. 2 tr. zákoníku, či o jiné sexuálně motivované trestné činy, jako je třeba již uvedená účast na pornografickém představení ve smyslu ust. § 193a tr. zákoníku. Jednočinný souběh s těmito trestnými činy je vyloučen, jelikož ust. § 193b tr. zákoníku je vůči těmto subsidiárním ustanovením.

2.4. Právní úprava Spojených států amerických

V případě právní úpravy Spojených států amerických je nezbytné rozlišovat úroveň federální právní úpravy a právní úpravu jednotlivých států. Vzhledem ke skutečnosti, že se Spojené státy americké skládají z 50 států tvořících federaci, je pro jejich právní řád typický pluralismus a roztržitost právních úprav, které se od sebe často významně odlišují. Sjednocení však zaručuje právě právo přijaté na federální úrovni, jemuž je Ústavou Spojených států amerických zaručena nadřazenost článkem VI. odst. 2 Ústavy Spojených států amerických, který stanoví, že „*Tato ústava, zákony Spojených států vydané na jejím základě, jakož i všechny smlouvy, které jsou nebo*

budou uzavřeny jménem Spojených států, jsou vrcholným právem země; soudci všech států jsou jimi vázáni, i kdyby se v ústavě či zákonech jiného státu vyskytla protikladná ustanovení.“⁶⁷

Rozdělení kompetencí mezi státy a federací upravuje Ústava USA ve svém X. dodatku, podle kterého „*Kompetence, které ústava nepřenáší na Spojené státy, či které neodnímá státům, zůstávají vyhrazené státům nebo přímo lidu.*“ Kompetence federace tak Ústava USA buď výslovně svěřuje výhradně federaci, nebo je výslovně působnost jednotlivým státům.

Za účelem komparace právních úprav České republiky a Spojených států amerických se tak budu dále věnovat výhradně federální právní úpravě. Vzhledem k tomu, že se jedná o anglosaský právní systém, nelze opomenout ani judikaturu, tedy tzv. case law. S ohledem na federální uspořádání státu, sestává americká soudní soustava ze dvou samostatných systémů. Co se týče soustavy federálních soudů, tak se jedná o třístupňovou soustavu, která se skládá z okresních soudů, obvodových soudů a Nejvyššího soudu USA, přičemž se soudy dělí na obecné soudy a specializované soudy. Federální soudy pak posuzují zásadně případy, které patří do výlučné kompetence federace, případy související s vynucením plnění federálních zákonů (trestní soudnictví v případě spáchání federálního trestného činu), dále federální otázky, a v neposlední řadě souhrnná kategorie věcí, ve kterých se může jurisdikce tříštit. V těchto případech si žalobce může vybrat, zda se obrátí na státní či federální soud, pokud je hodnota věcné podstaty sporu zároveň vyšší než 75.000 amerických dolarů, a jedná se o spor, kterým jsou dotčeny alespoň dva americké státy.

Na vrcholu soudní hierarchie pak stojí Nejvyšší soud USA (*Supreme Court of the United States*), který byl zřízen v roce 1789, a tvoří jej předseda a 8 dalších soudců, kteří jsou jmenováni prezidentem Spojených států amerických a následně jejich jmenování musí být schváleno Senátem. Nejvyšší soud USA může působit v I., II., i III. instanci. V první instanci se jedná o případy, ve kterých probíhá řízení před jedinou instancí. Typicky jedná například o spory mezi jednotlivými americkými státy. V druhé instanci Nejvyšší soud USA rozhoduje v případech, ve kterých se některá ze stran odvolá proti rozhodnutí federálních obvodových soudů, které rozhodly věc v I. stupni. Nejvyšší soud USA ale rozhoduje i jako III. instance v případech dovolání (*second appellation*), které lze podat proti rozhodnutí nejvyšších soudů jednotlivých států.

Co se týče činnosti Nejvyššího soudu USA, tak tento má za úkol především střežit ústavnost a vykládat jak Ústavu USA, tak i právní předpisy.

⁶⁷ Ústava Spojených států amerických. [online]. [cit. 23-10-21]. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>.

Co se týče samotného procesu, budu se v následujících odstavcích věnovat výhradně řízení v trestních věcech. Řízení v trestních věcech vychází ze zásad upravených v V., VI. a XIV. Dodatcích Ústavy USA. Podle Dodatku V. Ústavy USA musí být na každého občana, který se má zpovídat z hrdelního zločinu nebo jiného těžkého zločinu podána řádná žaloba ze strany velké poroty – výjimkou z tohoto pravidla mohou být případy občanů sloužících v činné službě v pozemních nebo námořních ozbrojených silách nebo v domobraně, a to v době války nebo vážného ohrožení veřejné bezpečnosti. Nikdo nesmí být dvakrát trestán ohrožením života nebo zdraví pro týž delikt. Nikdo nesmí být nucen svědčit sám proti sobě, nikdo nesmí být zbaven života, svobody, nebo majetku bez řádného soudního procesu. Soukromý majetek může být vyvlastněn pouze za náhradu. Dodatek VI. Ústavy USA pak upravuje, že v každém trestním procesu má obžalovaný právo na rychlé a veřejné přelíčení před nestrannou porotou státu a obvodu, na jejichž území měl být trestný čin spáchán a které jsou podle zákona příslušné. Obžalovaný má právo být informován o příčině a povaze obžaloby a konfrontován se svědky obžaloby. Má též právo dát obeslat prostřednictvím státních orgánů svědky ve svůj prospěch a mít na svou obranu obhájce. Dodatek XIV. odst. 1 Ústavy USA pak upravuje, že všechny osoby narozené nebo naturalizované ve Spojených státech amerických a podřízené jejich jurisdikci jsou občany Spojených států a státu, jehož jsou obyvateli. Žádný stát nemá právo vydat nebo provádět zákon, který by omezoval svobody nebo výsady občanů Spojených států. Žádný stát nemá právo zbavit jakoukoliv osobu života, osobní svobody nebo majetku bez řádného procesu. Nemá také právo zbavit jakoukoliv osobu, podléhající jeho pravomoci, stejné ochrany zákona.

Pravidla pro trestní řízení týkající se federálních trestných činů jsou upraveny ve Federálních předpisech pro trestní řízení (*Federal Rules of Criminal Procedure*), přičemž se jedná o formu obdobnou stanoviskům Nejvyššího soudu České republiky, avšak s tím rozdílem, že po přijetí těchto principů 26. prosince 1944 byly postoupeny americkým nejvyšším státním zástupcem Kongresu Spojených států amerických, který s nimi vyslovil souhlas a předpis nabyl účinnosti dne 21. května 1946.

Pro účely této diplomové práce je však rozhodná hmotněprávní úprava dětské pornografie. Tuto nalezneme ve Sbírce zákonů Spojených států amerických (*the Code of Laws of the United States of America/United States Code*) (dále také jen jako „Sbírka zákonů“). Tato Sbírka zákonů je oficiální kompilací a kodifikací obecných a platných federálních právních předpisů. Sestává z 53 zákonů (*Titles*), ze kterých pro představu lze vyjmenovat Zákon č. 3 upravující postavení prezidenta Spojených států amerických (*Title 3 – The President*), Zákon č. 12 upravující banky a bankovníctví jako takové (*Title 12 – Banks and Banking*), Zákon č. 20 upravující vzdělání (*Title*

20 – Education), či Zákon č. 47 upravující telekomunikace (*Title 47 – Telecommunications*). Za zmínku zde rozhodně stojí poznámka, že jednotlivé upravené právní oblasti jsou řazeny v abecedním pořadí, což přispívá přehlednosti v takto obsáhlé sbírce. Dále se jednotlivé předpisy upravující separátní oblasti právní úpravy dělí na části, následně na kapitoly, které jsou rozděleny do jednotlivých článků. Pro účely efektivní komparace se tak dále zaměřuji výhradně na Zákon č. 18 nesoucí název trestné činy a trestní řízení (*Title 18 – Crimes And Criminal Procedure; and Appendix*).

Zákon č. 18 se dělí na jednotlivé části, z nichž první část upravuje jednotlivé trestné činy (*Part I – Crimes*), druhá část upravuje trestní řízení (*Part II – Criminal Procedure*), třetí část obsahuje právní úpravu pro věznice a vězně (*Part III – Prisons and Prisoners*), část čtvrtá upravuje právní normy sloužících k nápravě mladistvých pachatelů (*Part IV – Correction of Youthful Offenders*), a poslední, pátá část upravuje svědeckou imunitu (*Part V – Immunity of Witnesses*).

Část I upravující jednotlivé trestné činy se pak dělí do 124 kapitol zahrnujících výčet trestných činů, které jsou opět řazeny v abecedním pořadí. Trestné činy v sexuální oblasti jsou zde obsaženy ve třech jednotlivých kapitolách. Kapitola 109A upravuje trestné činy související se sexuálním zneužíváním (*Chapter 109A – Sexual Abuse*), Kapitola 109B obsahuje úpravu registru osob, které se dopustily sexuálně motivovaného trestného činu či trestného činu vůči dítěti (*Chapter 109B – Sex Offender and Crimes Against Children Registry*). Pro účel této diplomové práce je podstatná především právní úprava obsažená v Kapitole 110, tedy výčet trestných činů souvisejících se sexuálním vykořisťováním a jinými formami zneužívání dětí (*Chapter 110 – Sexual Exploitation and Other Abuse of Children*). Obsahuje celkem 23 článků upravujících trestné činy, které jsou obsaženy v ustanoveních 2251–2260A Sbírký zákonů, jejichž obsah je předestřen dále.

Článek 2251 Sbírký zákonů Spojených států se zabývá pohlavním vykořisťováním dětí. Zahrnuje různé úkony, jako je navádění nezletilých k pohlavně explicitnímu jednání za účelem vytváření vizuálních zobrazení nebo živých přenosů, přeprava nezletilých za tímto účelem a umožnění účasti nezletilým, kteří jsou ve vazbě. Článek se také zabývá akcemi mimo Spojené státy, je-li záměrem přepravit vizuální zobrazení do USA. Tresty sahají od pokut až po uvěznění s přísnějšími tresty pro recidivisty a organizace. Nejprísnější trest, včetně trestu smrti, je vyhrazen pro případy, které mají za následek smrt osoby.

Článek 2251A Sbírký zákonů Spojených států se zabývá prodejem nebo nákupem nezletilých osob pro explicitní účely. Trestné jednání lze rozdělit do 3 bodů odpovídajících

strukturu Článku 2251A Sbíry zákonů. Jako první je zde posuzován prodej nebo převod nezletilých. Toho se dopustí kdokoliv, včetně rodičů nebo opatrovníků, kdo prodává, převádí nebo nabízí prodej nezletilé osobě s vědomím, že se nezletilá osoba bude podílet na sexuálně explicitním jednání, může hrozit trest odnětí svobody na dobu minimálně 30 let nebo doživotí spolu s pokutami. V druhé části Článku 2251A Sbíry zákonů je upraven nákup nebo získání péče o nezletilé osoby, kterého se dopustí každá osoba, která získá do péče nezletilou osobu s vědomím nebo úmyslem zapojit ji do pohlavně explicitního jednání. Za takovou činnost pachatelé hrozí uložením trestu odnětí svobody na nejméně 30 let nebo doživotí spolu s peněžitým trestem. Závěrem tohoto ustanovení jsou uvedeny upřesňující okolnosti, které jsou brány v potaz v případech, ve kterých je nezletilá osoba přepravována jakýmkoliv způsobem přes státní nebo mezinárodní hranice. Rovněž se k těmto okolnostem přihlíží, pokud jsou nabídky spojené s prodejem nebo nákupem nezletilých sdělovány mezistátními nebo zahraničními prostředky, a to i prostřednictvím elektronické komunikace nebo pošty.

Stručně řečeno, cílem Článku 2251A Sbíry zákonů je odradit a potrestat osoby zapojené do prodeje nebo nákupu nezletilých pro sexuálně explicitní účely, zejména při překračování hranic nebo využívání mezistátních či zahraničních prostředků.

Článkem 2252 Sbíry zákonů Spojených států jsou upraveny některé činnosti související s materiály zahrnujícími pohlavní vykořisťování nezletilých. Toto ustanovení lze rozdělit do pěti odstavců dle struktury článku:

1. Přenos, příjem, distribuce nebo reprodukce vizuálních zobrazení:

Každý, kdo se vědomě podílí na přepravě, přijímání, distribuci nebo reprodukci vizuálních zobrazení zahrnujících nezletilé osoby v sexuálně explicitním jednání, za použití mezistátního nebo zahraničního obchodu nebo příbuzných prostředků, může být potrestán.

2. Prodej nebo vlastnictví s úmyslem prodávat vizuální vyobrazení:

Osobám, které vědomě prodávají nebo vlastní s úmyslem prodávat vizuální zobrazení, zejména těm, která zahrnují nezletilé osoby při pohlavně explicitním jednání a používání mezistátního nebo zahraničního obchodu, mohou hrozit sankce.

3. Vlastnictví nebo přístup s úmyslem zobrazit explicitní materiál:

Ti, kteří vědomě vlastní explicitní materiály nebo k nim mají přístup, zejména pokud jde o nezletilé osoby, využívají mezistátní nebo zahraniční obchod, mohou být potrestáni.

4. Tresty

K trestům za porušení výše uvedených ustanovení patří pokuty a odnětí svobody. Přísnost trestu závisí na konkrétním porušení a na přítomnosti předchozích odsouzení.

5. Polehčující okolnosti:

Při obvinění souvisejícím s vlastnictvím explicitních materiálů může dojít k splnění podmínek pro uplatnění polehčující okolnosti. Tyto jsou naplněny v případě, že obžalovaný vlastnil méně než tři zakázané věci a podnikl okamžité kroky v dobré víře, aby je zničil, nebo věc oznámil orgánům činným v trestním řízení.

V souhrnu je cílem úpravy v Článku 2252 kriminalizovat různé činnosti související s explicitními materiály zahrnujícími nezletilé osoby a nastínění trestů na základě povahy trestného činu a případných předchozích odsouzení. Obsahuje však také polehčující okolnosti, k jejichž naplnění může v souvislosti s držením explicitního materiálu dojít.

Článek 2252A Sbírký zákonů Spojených států se týká různých činností souvisejících s materiály tvořícími nebo obsahujícími dětskou pornografii: Poštou nebo přepravou dětské pornografie se rozumí, že osobám, které se vědomě podílejí na rozesílání nebo přepravě dětské pornografie pomocí jakýchkoli prostředků nebo zařízení mezistátního nebo zahraničního obchodu, včetně počítačů, může hrozit trest. Příjmem, distribucí nebo reprodukcí dětské pornografie se rozumí, že osobám, které vědomě přijímají, distribuují nebo rozmnožují dětskou pornografii prostřednictvím mezistátního nebo zahraničního obchodu, včetně materiálů, které byly odeslány poštou nebo odeslány, mohou být uloženy sankce. Další skutkovou podstatou je prodej nebo držení s úmyslem prodávat dětskou pornografii, které se dopustí ten, kdo vědomě prodává nebo vlastní dětskou pornografii s úmyslem jí prodávat, zejména za použití mezistátního nebo zahraničního obchodu. Další skutkovou podstatou je držení nebo přístup k dětské pornografii s úmyslem si ji prohlížet, které se dopustí ten, kdo vědomě vlastní dětskou pornografii nebo k ní přistupuje s úmyslem prohlížet si ji pomocí mezistátního nebo zahraničního obchodu. Toto ustanovené se vztahuje i na materiály, které jsou přepraveny poštou. Dále je zahrnuta i distribuce explicitního materiálu nezletilému, pokud je tato vědomě distribuována v explicitní formě nezletilému s úmyslem jej navést nebo přesvědčit k nezákonné činnosti. Dalším trestným činem, za který může osoba čelit trestu podle tohoto ustanovení je výroba nebo distribuce modifikovaných vyobrazení, čehož se dopustí jedinci vědomě produkující nebo distribuující dětskou pornografii, která je upraveným nebo upraveným zobrazením identifikovatelné nezletilé osoby.

Co se týče trestů ukládaných za trestné činy upravené v tomto ustanovení, tak se jedná o peněžní tresty a trest odnětí svobody, přičemž jejich konkrétní výše dle znění ustanovení vychází z konkrétního porušení předpisů a z případné recidivy.

Může být uložen trest mírnější v případě naplnění polehčujících okolností, kterými je třeba využití dospělých aktérů při výrobě údajné dětské pornografie nebo nepřítomnost skutečných nezletilých osob ve výrobě.

V rámci řízení o této trestné činnosti je podle zákona omezena přípustnost některých identifikačních informací týkajících se nezletilých zobrazovaných v dětské pornografii.

Osoby, které byly dotčeny trestnou činností uvedenou v tomto ustanovení mají nárok na odškodnění v občanskoprávním řízení na základě žaloby na zdržení se jednání nebo žaloby na náhradu škody.

V případě naplnění některé ze skutkových podstat v rozsahu zahrnujícím vícero z nich anebo na vícero obětech, bude toto považováno za přitěžující okolnost vedoucí k uložení vyššího peněžitého trestu a trestu odnětí nejméně na 20 let, anebo doživotí.

Článek 2252B Sbírký zákonů Spojených států se zabývá používáním klamavých doménových jmen na internetu, které s problematikou rovněž souvisí, a to tak, že se buď jedná o zavádějící názvy domén k oklamání dospělých. O trestný čin jedná v případě, ve kterém někdo vědomě používá na internetu klamavé doménové jméno s úmyslem oklamat dospělou osobu, aby si prohlížela materiály představující obscénnost. Pokud se někdo takového jednání dopustí, může mu mohou být udělen peněžitý trest nebo trest odnětí svobody až na 2 roky, případně obojí. Speciální skutkovou podstatu představuje trestný čin spočívající v užívání klamavých doménových jmen za účelem oklamat nezletilou osobu, aby si prohlížela materiály pro nezletilé osoby nevhodné či škodlivé. Za takové jednání pachatelé hrozí buď uložení peněžitého trestu, anebo trest odnětí svobody až na 10 let, či kombinace těchto dvou druhů trestů. Tento článek však obsahuje rovněž i stanovení skutečnosti, že domény, které obsahují slova „sex“ anebo „porno“ nemohou být považovány za zavádějící. Dále je zde definice materiálu tzv. škodlivého pro nezletilé osoby, přičemž takovým se rozumí jakákoliv komunikace, sestávající z nahoty, sexu či vylučování, která jako celek a v kontextu apeluje převážně na zvrhlý zájem nezletilých, nebo je zjevně urážlivá vůči převládajícím celospolečenským standardům a postrádá seriózní literární, uměleckou, politickou či vědeckou hodnotu. Článek 2252B Sbírký zákonů Spojených států obsahuje rovněž i definici slova „sex“ pro tento článek, kterým se rozumí mimo pohlavního styku

rovněž i masturbace, fyzický kontakt s genitáliemi další osoby, anebo i zobrazení ženských či mužských pohlavních orgánů, pokud jsou ve stavu sexuální stimulace či vzrušení.

Článek 2252C Sbírký zákonů Spojených států se zabývá vkládáním zavádějících slov nebo digitálních obrázků na internet. První skutková podstata podle tohoto článku spočívá ve vkládání obscénního materiálu a je naplněna jednáním, kterým kdokoliv vědomě vloží slova či obrázky do zdrojového kódu webové stránky, přičemž tak učiní za účelem oklamat jinou osobu při prohlížení si materiálu obsahujícího obscénnost. Za spáchání tohoto trestného činu může být pachatel uložen peněžitý trest, anebo trest odnětí svobody, a to až na dobu 10 let. Pokud se někdo dopustí tohoto trestného činu, avšak s úmyslem oklamat nezletilou osobu, aby si na internetu prohlížela materiál škodlivý pro nezletilé osoby, může být pachatel uložen trest odnětí svobody, a to až na 20 let. Rovněž je tímto článkem upraveno, že pokud se jedná o webovou adresu výslovně obsahující slova jako „sex“ nebo „porno“, pak se nemůže jednat o zavádějící webové stránky. Zároveň je stanoveno, že pro účely tohoto článku se materiálem škodlivým pro nezletilé osoby rozumí totožný význam jako pojem definovaný v předchozím článku 2252B, a zdrojovým kódem se rozumí kombinace textu a dalších znaků obsahujících obsah webové stránky, včetně jazyka, programovacího jazyka, protokolu nebo funkčního obsahu, jakož i případných nástupnických jazyků nebo protokolů.

Článek 2253 zákona Spojených států se zabývá trestem propadnutí majetku v případech, které se týkají trestných činů podle zvláštních kapitol souvisejících se sexuálním vykořisťováním nezletilých. Majetek podléhající propadnutí upravený tímto článkem se vztahuje k trestným činům upraveným v článcích 2251, 2251A, 2252, 2251A, 2260 a 2252B. Majetek pachatele tak propadne Spojeným státům americkým, pokud obsahuje vizuální vyobrazení vytvořená, přepravovaná, odeslaná nebo přijatá v rozporu s touto kapitolou, pokud se jedná o majetek movitý či nemovitý, pokud byl získán prostřednictvím výnosů z trestné činnosti, anebo se jedná o majetek, který byl používán či určený k páčání trestného činu upraveného některým z uvedených článků.

Článek 2254 Sbírký zákonů Spojených států uvádí, že veškerý majetek, který je předmětem propadnutí podle ust. článku 2253, může propadnout ve Spojených státech v rámci občanskoprávního řízení na základě postupů popsanych v Kapitole 46 – propadnutí majetku (*Chapter 46 – Forfeiture*).

Článek 2255 Sbírký zákonů Spojených států umožňuje osobám, které se staly oběťmi trestného činu podle některého z uváděných článků, zatímco byly nezletilými osobami, aby uplatnil občanskoprávní nápravu. Každý, kdo splňuje tyto nároky, může podat občanskoprávní žalobu s cílem získat náhradu majetkové i nemajetkové újmy, nebo náhradu nákladů již vynaložených za tímto účelem, a to až ve výši 150.000 amerických dolarů. Kromě toho může soud přiznat náhradu nákladů právního zastoupení, a dalších nákladů na soudní spor. Pro podání žaloby podle tohoto článku není stanovena žádná lhůta a soud má pravomoc přiznat náhradu škody a další předběžná a spravedlivá opatření, která považuje za vhodná.

Článek 2256 Sbírký zákonů Spojených států stanoví definice pojmů používaných v předmětné kapitole. Především se jedná o následující: nezletilou osobou se rozumí každá osoba, která je mladší osmnácti let. Sexuálně explicitním chováním se pak rozumí chování, které zahrnuje skutečné, ale i simulované sexuální aktivity, masturbaci, sadistické nebo masochistické zneužívání jiné osoby, či lascivní exhibice částí těla, či lascivní sexuální aktivity. Produkci se pak rozumí kromě standardního významu slova i režie, výroba, vydávání, publikování či reklama předmětného materiálu. Organizací se rozumí obecně jakákoliv jiná osoba, než je jednotlivec. Definici tak lze chápat tak, že se vztahuje jak na právnické osoby, tak ale i na organizovanou skupinu více fyzických osob. Vizuálním zobrazením se rozumí jak nevyvinutý film, tak ale i videokazeta, i data uložená elektronicky, pokud se jedná o data, která lze převést do vizuálního obrazu. U definice počítače je odkazováno na článek 1030, Titul č. 18 Sbírký zákonů Spojených států, který upravuje, že počítačem se rozumí elektronické, magnetické, optické, elektrochemické nebo jiné vysokorychlostní zařízení pro zpracování dat vykonávající logické, aritmetické nebo úložné funkce a zahrnuje jakékoli zařízení pro ukládání dat nebo komunikační zařízení přímo související s takovým zařízením nebo s ním pracující. Naopak se za počítač nepovažují automatizovaný psací stroj nebo sazeč, přenosná ruční kalkulačka nebo jiné podobné zařízení. Úschovou nebo kontrolou se rozumí dočasný dohled nebo odpovědnost za nezletilou osobu, ať již získanou legálně či v rozporu s právními předpisy.

Dětskou pornografií se podle tohoto článku rozumí jakékoliv vizuální zobrazení sexuálně explicitního chování, a to včetně fotografií, filmů, a počítačem generovaných obrázků. Identifikovatelnou nezletilou osobou se pak rozumí jakákoliv osoba, která je rozpoznatelná jakožto nezletilá v době vytvoření, adaptace nebo modifikace zobrazení, aniž by bylo nezbytné dokládat totožnost této osoby.

Tento článek rovněž definuje i význam slova názornost, za který se v případech souvisejících se zobrazením sexuálně explicitního chování považuje skutečnost, že divák může během kterékoli části zobrazení pozorovat jakoukoli část genitálií nebo pubickou oblast.

Za nerozlišitelný se považuje jakýkoliv případný materiál, který je vizuálně ztvárněn tak realisticky, že by osoba průměrného rozumu předpokládala, že se jedná o vykreslení skutečné nezletilé osoby zapojené do sexuálně explicitního jednání.

Tyto uvedené definice mají zásadní význam pro výklad a uplatňování ustanovení v příslušné kapitole Sbírký zákonů Spojených států.

Článkem 2257 jsou stanoveny požadavky na vedení záznamů pro výrobce materiálu obsahujícího vizuální zobrazení skutečného pohlavně explicitního chování. Pokud osoba vytvoří takový materiál po 1. listopadu 1990, musí vést záznamy vztahující se ke každému výkonnému umělci uvedenému v obsahu. To zahrnuje zjištění a zaznamenání jména výkonného umělce, data narození a dalších údajů o totožnosti, jak předepisují předpisy. Kromě toho musí být zaznamenána všechna další jména, která kdy účinkující použil.

Tyto záznamy musí být vedeny v obchodních prostorách producenta nebo na místě určeném nejvyšším státním zástupcem a musí být zpřístupněny k nahlédnutí v přiměřených časech. Informace získané z těchto záznamů obecně nemohou být použity jako důkaz proti osobě, s výjimkou případů porušení předpisů týkajících se této kapitoly, a Kapitoly 71, která se věnuje obscénnosti (*Chapter 71 – Obscenity*), nebo zákonů týkajících se poskytování nepravdivých informací.

Výrobci musí na každou kopii materiálu obsahující vizuální vyobrazení připevnit prohlášení, ve kterém popíšu, kde se mohou nacházet záznamy požadované podle Článku 2257. V případě organizací by tento výpis měl obsahovat jméno, titul a obchodní adresu jednotlivce odpovědného za vedení záznamů.

Nevytvoření nebo nevedení požadovaných záznamů, vědomý záznam nepravdivého zápisu, nedodržení připojovacích prohlášení nebo odmítnutí kontroly ze strany nejvyššího státního zástupce se považují za protiprávní jednání. Porušení může mít za následek odnětí svobody až na 5 let a peněžitý trest. Opakované porušení může vést k odnětí svobody na dobu od 2 do 10 let.

V této části jsou uvedeny definice termínů jako „skutečné sexuálně explicitní chování“ a „produkce“ s cílem zajistit soulad s požadavky na vedení záznamů u sexuálně explicitních výrobců materiálu.

Článkem 2257A jsou nastíněny požadavky na vedení záznamu pro výrobu materiálu obsahujícího sexuálně explicitní chování v simulované formě. Pokud jakákoliv osoba vytvoří takový materiál pomocí podkladů, ke kterým získala přístup prostřednictvím vnitrostátního či mezinárodního obchodu, pak musí vytvořit a evidovat individuálně identifikovatelné záznamy pro každého výkonného umělce, který je v takovém materiálu zobrazen. To zahrnuje zjištění a evidenci jména konkrétního výkonného umělce, jeho data narození, a dalších údajů o jeho totožnosti v souladu s předmětnými právními předpisy. Tyto záznamy musí být vedeny v obchodních prostorách producenta nebo na jiném místě, které bylo určeno nejvyšším státním zástupcem. Toto místo musí být přístupné a záznamy musí být přístupné k nahlédnutí v přiměřených časech. Informace pocházející z těchto záznamů nelze použít proti osobě, která je přechovává, avšak s výjimkou případů, ve kterých dojde k porušení předpisů upravených touto kapitolou, Kapitolou 71 nebo právních předpisů týkajících se poskytování nepravdivých informací. Výrobci jsou povinni ke každé kopii materiálu, která obsahuje simulované pohlavně explicitní chování, připevnit prohlášení, ve kterém bude popsáno, kde lze potřebné záznamy nalézt. Za protiprávní jednání se pak považuje nevytvoření nebo neuchování těchto záznamů, jejich vědomé falšování, nedodržování připojených prohlášení nebo odepření přístupu kontrolním orgánům. Porušení může mít za následek uložení trestu odnětí svobody až na 1 rok anebo uložení pokuty. Za opakovanou trestnou činnost tohoto charakteru, tedy recidivu, mohou být tresty přiměřeně navýšeny. Tento článek obsahuje výjimky pro obsah, který je určený ke komerční distribuci a je vytvořený osobami splňujícími příslušné zákony a normy. Zde je podstatné uvést, že ustanovení tohoto článku se nevztahuje na materiál, který byl vyprodukován před datem nabytí účinnosti tohoto ustanovení.

Zároveň je zde zakotvena povinnost nejvyššího státního zástupce předkládat Kongresu Spojených států amerických výroční zprávu o průběhu prosazování tohoto článku a Článku 2257. V této výroční zprávě mají být podrobně popsány jednotlivé prováděné inspekce, zahájená vyšetřování, konkrétně shledaná pochybení apod.

Článek 2258 Sbírký zákonů Spojených států amerických se zabývá případy neoznámení zneužívání dětí v konkrétních souvislostech. Toto ustanovení se vztahuje na fyzické osoby, které jsou zapojeny do profesních funkcí nebo činností popsaných v písmenu b) oddílu 226 zákona o dětských obětech zneužívání z roku 1990. Obvykle se jedná o činnosti provozované v rámci federálně provozovaných nebo smluvně zajištěných zařízení. Typicky se tak jedná např. o pracovníky ve zdravotnictví nebo v oblasti sociálních služeb.

Pokud se osoba, zejména osoba zahrnutá a popsaná v písm. a) bodě 2 oddílu 226, dozví o skutečnostech, na základě kterých vzniká podezření, že došlo ke zneužívání dítěte, jak je definováno v písmeni c) tohoto oddílu, a neinformuje o tomto neprodleně příslušné orgány, může být rovněž shledána vinnou v intencích tohoto ustanovení.

Tento článek v podstatě klade důraz na zákonnou povinnost neprodleně hlásit zneužívání dětí, pokud existuje takové podezření nebo je známé jednotlivci z relevantní profesní skupiny osob. Cílem je zajistit včasné oznamování zneužívání dětí příslušným orgánům za účelem okamžitého zásahu a rychlé ochrany dítěte.

Článkem 2258A Sbírký zákonů Spojených států amerických jsou nastíněny požadavky na podávání zpráv, aby se poskytovatelé zabývali pohlavním vykořisťováním dětí on-line. Cílem je omezit šíření takového vykořisťování a zabránit poškozování dětí. Poskytovatelé jsou povinni přijmout konkrétní opatření poté, co se skutečně dozvědí o určitých skutečnostech nebo okolnostech souvisejících s porušováním dětské pornografie.

Poskytovatelé musí oznámit lince CyberTipline Národního centra pro pohřešované a zneužívané děti (NCMEC) podrobnosti o zjevném nebo bezprostředním porušení předpisů, včetně jejich kontaktních informací. Musí být oznámena fakta nebo okolnosti, které vedly k danému jednání, vyplývající v potenciální porušení specifikovaných ustanovení týkajících se dětské pornografie.

Zprávy pro NCMEC mohou zahrnovat podrobné informace, jako jsou totožnost zúčastněných osob, historické reference, údaje o zeměpisné poloze, vizuální zobrazení a kompletní komunikaci. NCMEC, která působí jako zúčtovací středisko, předává tyto zprávy příslušným orgánům činným v trestním řízení.

Nejvyšší státní zástupce je tím, kdo tuto sekci prosazuje a má povinnosti spojené s určováním federálních a zahraničních orgánů činných v trestním řízení. Pokud poskytovatelé požadované hlášení nepodají, může to mít za následek pokuty. Sekce klade důraz na ochranu soukromí a specifikuje podmínky pro zveřejňování informací v rámci hlášení, včetně omezení poskytování vizuálního zobrazení zdánlivé dětské pornografie.

NCMEC je oprávněna informovat poskytovatele, pokud je zpráva předána zahraničnímu orgánu činnému v trestním řízení. Jsou zavedeny právní záruky na ochranu soukromí a omezení přístupu k dochovaným materiálům. Tento oddíl však nenahrazuje jiné orgány a povinnosti podle Článku 2703 týkající se uchovávání digitálního obsahu, ani do nich nezasahuje.

Článkem 2258B Sbírký zákonů Spojených států je omezena ochrana odpovědnosti poskytovatelů nebo registrátorů doménových jmen, kteří se podílejí na ohlašování nebo zachovávání povinností souvisejících s pohlavním vykořisťováním dětí on-line. Obecně nelze u federálního nebo státního soudu podat proti těmto subjektům, včetně jejich ředitelů, důstojníků, zaměstnanců nebo agentů, žádné žaloby požadující občanskoprávní nároky, ani trestní oznámení vyplývající z výkonu těchto povinností.

Tato imunita se však nevztahuje na případy úmyslného, nezodpovědného nebo jiného nedbalostního pochybení. Pokud se poskytovatel nebo registrátor doménových jmen nebo jejich zástupci dopustili úmyslného pochybení nebo jednali v úmyslu, hrubé nedbalosti či bezohledně nebo za účelem, který nesouvisí s jejich odpovědností podle specifikovaných oddílů kodexu, není jim poskytnuta ochrana podle tohoto ustanovení.

Mimo uvedené článek zdůrazňuje, že je nutné, aby poskytovatelé a registrátoři doménových jmen minimalizovali počet zaměstnanců s přístupem k vizuálním zobrazením poskytovaným v souvisejících sekcích. Dále jsou tyto subjekty povinny zajistit trvalé zničení těchto vizuálních zobrazení na žádost orgánu činného v trestním řízení.

Článek 2258C Sbírký zákonů Spojených států je zaměřen na používání technických prvků, jako jsou jedinečné identifikátory v boji proti dětské pornografii. Je zde zakotvena pravomoc Národního centra pro pohřešované a vykořisťované děti (NCMEC) sdílet tyto technické prvky s poskytovateli on-line služeb, přičemž cílem je, aby tyto prvky pomohly poskytovatelům při identifikaci, prevenci a zastavení šíření dětské pornografie a pohlavního vykořisťování dětí na internetu.

Poskytovatelé mohou po obdržení těchto technických údajů od NCMEC tyto informace použít výhradně k určeným účelům. Je však zásadní poznamenat, že ani s těmito informacemi nejsou poskytovatelé osvobozeni od povinnosti hlásit incidenty podle Článku 2258A.

Důležité je, že článek nenařizuje poskytovatelům, aby tyto technické prvky aktivně využívali v boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí na internetu. Spíše lze říct, že připravuje půdu pro spolupráci a poskytuje nástroje těm, kteří mohou hrát roli při omezování těchto aktivit.

NCMEC má navíc pravomoc sdílet tyto technické prvky s orgány činnými v trestním řízení – ať už na federální, státní, místní, či dokonce zahraniční úrovni – zapojenými do vyšetřování v souvislosti s pohlavním vykořisťováním dětí. Využívání těchto prvků orgány činnými v trestním řízení je striktně omezeno na jejich úřední povinnosti, přičemž je zajištěno, že jsou využívány k vyšetřování trestných činů a k předcházení další viktimizaci dětí.

Článek 2258D Sbíry zákonů Spojených států stanoví omezenou ochranu odpovědnosti Národního centra pro pohřešované a zneužívané děti (NCMEC) a jeho pracovníků při plnění jejich povinností v rámci programu CyberTipline. Tato ochrana je klíčová pro roli NCMEC jako soukromé neziskové organizace, která se věnuje hledání pohřešovaných dětí, omezování sexuálního vykořisťování na internetu a prevenci budoucí viktimizace.

Podle tohoto článku nelze u žádného regionálního nebo státního soudu podat žádný občanskoprávní nárok nebo trestní oznámení na NCMEC nebo jeho pracovníky vyplývající ze stanovené odpovědnosti, s výjimkou případů jednání s úmyslem, v hrubé nedbalosti či bezohledně nebo za účelem, který nesouvisí s jejich odpovědností. Ochrana se nevztahuje na jednání nebo opomenutí související s běžnou podnikatelskou činností, včetně všeobecné správy, provozu, používání vozidel nebo personálního řízení.

Kromě toho je NCMEC povinen minimalizovat přístup zaměstnanců ke všem vizuálním zobrazením obdržným podle Článku 2258A a zajistit trvalé zničení těchto zobrazení na základě oznámení orgánu činného v trestním řízení. Toto ustanovení zdůrazňuje význam ochrany citlivého materiálu a spolupráce s orgány činnými v trestním řízení při boji proti vykořisťování dětí.

Ustanovením Článku 2258E je zakotveno několik podstatných definic pro výklad ustanovení článků 2258A až 2258E. Jedná se o pojem „právní zástupce vlády“ a pojem „stát“. Těmto pojmům se připisují totožné významy, které jsou uvedeny pravidlem 1 Federálních pravidel trestního řádu (*Federal rules of criminal procedure*). U termínu „elektronická komunikační služba“ je odkazováno na definici podle Článku 2510 Sbíry zákonů. Pojem „adresa elektronické pošty“ pak odkazuje na význam uvedený v Článku 3 Zákona o kontrole nevyžádané pornografie a marketingu z roku 2003.

Definice pojmu „internet“ se shoduje s významem uvedeným Článkem 1101 Zákona o daňové svobodě na internetu (47 U. S. C. 151). U pojmu „služba vzdálené výpočetní techniky“ je odkazováno na definici podle specifikací popsanych v Článku 2711 Sbíry zákonů. Pojmem „poskytovatel“ se rozumí jak poskytovatel služeb elektronických komunikací, tak poskytovatel služeb vzdálené výpočetní techniky, přičemž v některých případech zákon mezi těmito nerozlišuje. Jak bylo již uvedeno v Článku 2258D zkratkou „NCMEC“ se rozumí Národní centrum pro pohřešované a zneužívané děti. Závěrem ustanovení je definován pojem „webová stránka“, která je charakterizována jako jakákoliv kompilace materiálů uložená v archivu souborů založených na

počítačovém serveru, která je veřejnosti přístupná přes internet, a to prostřednictvím protokolu hypertextového přenosu nebo jakéhokoliv nástupnického protokolu.

Podle Článku 2259 Sbírký zákonů Spojených států, který se zaměřuje na povinné odškodnění za trestné činy spáchané podle této kapitoly, je soud povinen nařídit povinnost odškodnění oběti navíc k případným dalším trestům za uvedené trestné činy. Rozsah a povaha takového rozhodnutí vedou k tomu, že žalovaný zaplatí oběti plnou výši ztrát. V případě obchodování s dětskou pornografií soud stanoví výši odškodnění na základě ztrát oběti a relativní role obžalovaného. Podle uvedeného článku má oběť právo na náhradu nákladů vynaložených za účelem vyhledání odborné pomoci souvisejících s psychologickými či psychiatrickými obtížemi, jiné terapie, náhradu nákladů vynaložených na případné rehabilitace, dopravné, nákladů na dočasné ubytování, nákladů na zajištění dočasné péče o dítě, ztrátu na výdělku, náhradu nákladů právního zastoupení a další náklady vzniklé v přímé souvislosti se spáchaným trestným činem. Souhrnně se těmto nákladům říká „plná výše ztrát oběti“ (*full amount of the victim's losses*).

Výkon rozhodnutí soudu o odškodnění oběti nelze odmítnout na základě ekonomické situace odsouzeného nebo nároku oběti na odškodnění z jiných zdrojů. Přiznaná částka se pak vymáhá zavedenými postupy, a rozhodnutí se vztahuje na případy výroby dětské pornografie a obchodování s lidmi.

Článek také definuje pojmy jako „výroba dětské pornografie“, „obchodování s dětskou pornografií“ a „oběť“. V případech obchodování s dětskou pornografií mají oběti možnost získat definovanou peněžní pomoc z rezervy pro oběti dětské pornografie, a to na základě stanovených podmínek. Stanovená výše peněžní pomoci se určuje každoročně a příjemcům nesmí být k tíži případné odškodnění za jiné delikty. Závěrem je zde uvedená limitace odměny advokáta na 15 % z vyzískané částky, přičemž porušení tohoto omezení poplatků může mít za následek pokutu nebo trest odnětí svobody pro advokáta.

Článek 2259A Sbírký zákonů Spojených států se zabývá posuzováním v případech týkajících se dětské pornografie. Stručně řečeno, soud je kromě jiných trestů, restitucí nebo zvláštních posudků povinen uložit zvláštní posouzení na základě povahy trestného činu:

U osob odsouzených za trestný čin podle Článku 2252 písm. a) odst. 4 nebo Článku 2252A písm. a) odst. 5 může soud stanovit maximální částku peněžitého trestu 17.000 amerických dolarů. Pokud je odsouzen za jakýkoli jiný trestný čin související s obchodováním s dětskou pornografií,

může být uložen peněžitý trest ve výši až 35.000 amerických dolarů. Pro ty, kdo byli usvědčeni z trestného činu výroby dětské pornografie, činí maximální peněžitý trest 50.000 amerických dolarů.

Zde je důležité uvést, že tyto částky podléhají každoročním úpravám v souladu s indexem spotřebitelských cen. Při stanovení vyměřovací částky pak bere soud v úvahu faktory uvedené v Článku 3553 písm. a) a Článku 3572 Sbírký zákonů.

Platí zde rovněž i ustanovení zvláštních kapitol o pokutách a výměrech, přičemž peníze obdržené od odsouzeného ho vyplácejí ve stanoveném pořadí:

1. Zvláštní peněžité tresty podle Článku 3013 Sbírký zákonů.
2. Odškodnění obětí výroby dětské pornografie nebo přečinů obchodování s lidmi.
3. Peněžité tresty podle tohoto oddílu (Článek 2259A Sbírký zákonů).
4. Ostatní pohledávky plynoucí z rozhodnutí podle kteréhokoli jiného oddílu této hlavy.
5. Všechny ostatní pokuty, sankce, náklady a platby požadované na základě rozhodnutí soudu.

Důležité je, že uložení peněžitého trestu nezprošťuje odsouzeného viny, ani jej neopravňuje snížit jakoukoli jinou sankci o níž bylo rozhodnuto. Sled vyplácení zajišťuje, že určité povinnosti, zejména odškodnění poškozených, mají při přijímání finančních prostředků od odsouzeného přednost.

Článek 2259B Sbírký zákonů Spojených států zřizuje rezervu dětských obětí pornografie. Rezerva pro oběti dětské pornografie, zřízená podle ust. § 1402 písm. d) bodu 6 zákona o obětech trestných činů z roku 1984, přijímá vklady shromážděných podle Článku 2259A spolu s veškerými dary, odkazy či dary od soukromých subjektů či jednotlivců.

Prostředky v rezervě jsou vyčleněny na poskytování definované finanční pomoci podle Článku 2259 písm. d) Sbírký zákonů. Pokud rezerva v kterémkoli okamžiku nemá dostatečné finanční prostředky na splnění všech plateb podle Článku 2259 písm. d) Sbírký zákonů, bude upřednostňovat platby na základě dřívějšího data rozhodnutí.

Správa rezervy pro oběti dětské pornografie spadá do kompetence Nejvyššího státního zástupce, který je pověřen vydáváním pokynů a nařízení k provádění ustanovení uvedených v tomto článku.

Kongres navíc vyjadřuje stanovisko k časové působnosti, že na jednotlivce, kteří porušili tuto kapitolu před přijetím zákona o pomoci obětem dětské pornografie Amy, Vicky a Andyho z

roku 2018⁶⁸, ale po tomto datu jsou odsouzeni, by se měl vztahovat zákonný režim platný v době spáchání trestných činů.

Článek 2260 Sbírký zákonů Spojených států se zabývá výrobou sexuálně explicitního vyobrazení nezletilé osoby pro dovoz do Spojených států. Článek se dělí na tři odstavce:

a) Použití nezletilé osoby: Každé osobě mimo Spojené státy, která zaměstnává, používá, přesvědčuje, navádí, láká nebo nutí nezletilou osobu k sexuálně explicitnímu jednání nebo pomáhá jiné osobě při tomto počínání se záměrem vytvořit vizuální zobrazení nebo přenášet živé vizuální zobrazení s úmyslem jeho dovoz nebo předání do Spojených států, hrozí sankce uvedené v ust. písm. c).

b) Použití vizuálního zobrazení: Každé osobě mimo Území Spojených států, která vědomě přijímá, přepravuje, zasílá, jinak distribuuje, prodává nebo vlastní se záměrem přepravovat, prodávat nebo distribuovat jakékoli vizuální zobrazení nezletilé osoby, která se dopouští sexuálně explicitního jednání (pokud produkce zahrnovala použití nezletilé osoby) a která hodlá být dovezena do Spojených států, hrozí sankce podle ust. písmene c).

c) Sankce:

Za porušení pododdílu a) se na sankce vztahují sankce uvedené v písmeni e) oddílu 2251, včetně zvýšených trestů pro osoby s předchozím odsouzením.

Za porušení pododdílu b) se na sankce vztahují sankce uvedené v písmeni b) odst. 1 oddílu 2252, včetně zvýšených trestů pro osoby s předchozím odsouzením.

Cílem tohoto článku je v podstatě penalizovat osoby nacházející se mimo Spojené státy americké, které se dopouštějí nezletilého sexuálního explicitního jednání za účelem tvorby nebo dovozu vizuálních zobrazení.

Článkem 2260A jsou stanoveny tresty pro registrované sexuální delikventy, kteří se dopustí trestného činu zahrnujícího nezletilou osobu podle zvláštních ustanovení Sbírký zákonů Spojených států. Pokud registrovaný sexuální delikvent poruší některé z vyjmenovaných ustanovení, je mu uložen dodatečný povinný trest odnětí svobody v délce 10 let. Tento trest se ukládá navíc k již uloženému trestu odnětí svobody za již spáchaný trestný čin, přičemž tyto si musí pachatel odpykat

⁶⁸ Amy, Vicky, and Andy Child Pornography Victim Assistance Act of 2018 (AVAA) (Pub. L. 115–299). [online]. [cit. 23-11-23]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ299/pdf/PLAW-115publ299.pdf>.

postupně. Cílem je zvýšit tresty pro registrované sexuální delikventy, kteří se dopouštějí trestných činů souvisejících s nezletilými osobami, jak je upravuje Sběrka zákonů Spojených států.

3. Komparace právních úprav České republiky a Spojených států amerických

V první řadě lze poukázat na samotnou systematiku komparovaných právních předpisů. Americká právní úprava je výrazně podrobnější. Ač považuji český trestní zákoník za jeden z nejpřehlednějších českých právních předpisů, u Sbírky zákonů Spojených států americký je lze shledat totožnou přehlednost, což je s ohledem na rozsah poměrně překvapivé. Tomuto samozřejmě napomáhá fakt abecedního řazení. Na druhou stranu je třeba zvážit v tomto porovnání, zda zákonodárce preferuje přehlednost a snadnou orientaci v předpisu, anebo se přikloní spíše způsobu řazení, podle kterého bylo v případě českého trestního zákoníku, jehož druhá část, tedy zvláštní část, je řazena dle jednotlivých hlav a důležitosti chráněných objektů u těchto trestných činů (v první hlavě tak máme upraveny trestné činy proti životu a zdraví atd.). K systematice lze rovněž uvést, že americká právní úprava obsahuje sama o sobě množství nezbytných definic pro výklad jednotlivých ustanovení, zatímco česká právní úprava toto ponechává na rozhodovací praxi soudů a výkladové literatuře.

Co se týče druhů trestů za trestné činy související s dětskou pornografií, pak americká právní úprava obsahuje u trestných činů souvisejících s dětskou pornografií peněžité tresty, trest propadnutí majetku a trest odnětí svobody. V případě, že má spáchání některého z těchto trestných činů za následek smrt osoby, pak pachateli může být uložen trest odnětí svobody na dobu od třiceti let po dožití, anebo může být pachateli uložen trest smrti. Naproti tomu česká právní úprava upravuje v souvislosti s trestnými činy souvisejícími s dětskou pornografií peněžité tresty, trest zákazu činnosti, trest propadnutí věci, trest propadnutí majetku a samozřejmě trest odnětí svobody. Obecně lze shledat, že americká právní úprava, ač obsahuje méně druhů trestů, tak jsou tyto výrazně přísnější, což se odráží především v rozsahu uvedených trestů odnětí svobody, které mnohonásobně přesahují rozsahy uvedené v české právní úpravě.

Rozdíl zde lze shledat rovněž ve způsobu posuzování trestnosti dětské pornografie. Zatímco česká právní úprava obsahuje poměrně obecnou úpravu, podle které v podstatě jakákoliv dispozice s pornografií či její výroba, ve které se zdá, že účinkuje dítě, podléhá trestněprávním sankcím, americká právní úprava požaduje dostatečně realistické vyobrazení, a to v takové míře, aby výsledné pornografické dílo nebylo rozeznatelné od skutečné dětské pornografie. V České republice tak může vzniknout trestní odpovědnost za výrazně méně realistické dílo dětské pornografie, než by tomu bylo ve Spojených státech amerických.⁶⁹ Je nutné však podotknout, že

⁶⁹ Ust. 18 USC článek 2252A písm. C odst. 1 a odst. 2

s tímto koresponduje i uváděná výše trestů, které jsou ve Spojených státech amerických nepopíratelně vyšší.

4. Rozbor pojmu dětská pornografie

4.1. Vymezení pojmu dítě

Pojmem dítě se podle ust. § 126 tr. zákoníku rozumí „osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak“⁷⁰. Tato formulace tak následuje článek 1 Úmluvy o právech dítěte⁷¹, který upravuje, že „Dítě je každá lidská bytost mladší 18 let.“. Podle článku 32 odst. 1, věty druhé Listiny základních práv a svobod České republiky platí, že je zaručena ochrana dětí a mladistvých.⁷²

Dítětem se tedy podle trestního zákoníku obecně rozumí osoba mladší osmnácti let, ovšem s výhradou jiné úpravy, která se vyskytuje napříč zákonem. Nejčastěji se vyskytuje hranice patnácti let, ale mimo to lze poukázat na ust. § 195 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, který upravuje trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby, za které bude pachatel potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let, pokud naplní základní skutkovou podstatu uvedenou v odst. 1 uvedeného ustanovení na dítěti mladším tří let. Co se týče výše zmíněné věkové hranice patnácti let, jedná se zpravidla o kvalifikovanou skutkovou podstatu, při jejímž naplnění dochází k vyšší trestnosti pachatele. V tomto lze poukázat na trestný čin znásilnění podle ust. § 185 odst. 1 a odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, či na trestný čin sexuálního nátlaku podle ust. § 186 odst. 1 a odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Tento znak však nelze zpravidla automaticky řadit do kvalifikované skutkové podstaty, jelikož např. u trestného činu pohlavního zneužití podle ust. § 187 odst. 1 tr. zákoníku je uvedeno, že „Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“⁷³ a jedná se tak o základní skutkovou podstatu.

Zároveň i v případech, že nedojde k naplnění kvalifikované skutkové podstaty např. z důvodu její absence v zákoně, je nezbytné brát v potaz ust. § 42 písm. h) tr. zákoníku, podle kterého se jedná o přitěžující okolnost, pokud pachatel spáchá trestný čin vůči dítěti⁷⁴.

⁷⁰ Ust. § 126 tr. zákoníku

⁷¹ Rezoluce OSN 44/25, přijatá dne 20.11.1989, ratifikována ČSFR 1991, uveřejněna sdělením č. 104/1991 Sb.

⁷² Čl. 32 odst. 1 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁷³ Ust. § 187 odst. 1 tr. zákoníku

⁷⁴ Ust. § 42 písm. h) tr. zákoníku

4.2. Vymezení pojmu pornografie

Pojem pornografie není nikterak definovaná zákonem. Při snahách o definici bývá hojně citován soudce Steward, který pronesl výrok „*But I know it when I see it.*“, tedy „*Poznám to, když to uvidím*“.⁷⁵

Výkladová literatura k ust. § 191 tr. zákoníku, který upravuje trestný čin šíření pornografie rovněž obsahuje vysvětlení pojmu pornografie, ve kterém je uvedeno, že pornografické dílo lze charakterizovat tím, že „*zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje sexuální pud, překračuje podle převládajících názorů ve společnosti uznávané hranice sexuální slušnosti, uráží neakceptovatelným způsobem cit pro sexuální slušnost, vyvolává pocit studu. Test pornografické povahy díla spočívá tedy na posouzení, jednak zdali celkový dojem díla způsobuje morální pohoršení osobě s běžným citěním, jednak zdali podněcuje sexuální pud.*“⁷⁶, přičemž zde výkladová literatura vychází z publikace Trestní právo hmotné publikované nakladatelstvím Wolters Kluwer.⁷⁷

JUDr. Filip Ščerba, Ph.D. pak v odborné literatuře uvádí, že se za pornografické dílo považuje „*takové dílo, jehož jediným účelem je vyvolat (zvyšovat) sexuální vzrušení. Samotné zobrazení nahého lidského těla (k reklamním účelům, při koupání, jako modelu v ateliéru apod.) není pornografie. O pornografickém charakteru bude rozhodovat obsah celého díla, tedy objektivní celková tendence, nikoliv výseč, kapitola, úryvek, tedy část celku. Bude záležet také nejen na povaze díla, ale i na způsobu použití. předměty určené k vědeckým, uměleckým nebo osvětovým cílům nelze považovat za pornografická díla (např. schématické znázornění pohlavního ústrojí pro výukové účely, osvětový film znázorňující sexuální chování lidí určený k předcházení pohlavním chorobám). Nelze sem zařadit ani historicky cenné předměty, byť by jejich charakter byl pornografický. Povaha pornografie je někdy závislá na souvislosti v jaké je dílo předkládáno (např. ve vědeckém spise, v soudním spise, ve znaleckém posudku), nikoliv však na tom, komu je předkládáno, ani na záměru autora. Pornografické dílo může mít rozličnou podobu, a to písemnou – listinnou (rukopis, strojopis, fotokopie), elektronickou, může být zachyceno na nosiči zvuku (audiokazeta, CD, mp3) nosiči obrazu (film, videokazeta, DVD). Za „jiné pornografické dílo“*

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu USA, *Jacobellis v. Ohio*, sp.zn.: 378 U.S. 184 (1964). [online]. [cit. 24-01-19]
Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/378/184/>.

⁷⁶ GRÍVNA Tomáš, In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2387-2397.

⁷⁷ Šámal, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 718.

s jehož nakládáním zákonodárce spojuje trestní postih (§ 191 odst. 1), mohou být pokládány sochy, plastické předměty apod, pokud mají pornografický charakter.“⁷⁸

Nejvyšší soud pak k definici pornografického díla uvedl v usnesení ze dne 28.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004, že „za pornografické dílo zobrazující dítě (tj. osobu mladší osmnácti let) ve smyslu ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák. lze pokládat např. snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějících pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. i jiné obdobně sexuální dráždivé snímky dětí. Nejde-li o takové snímky, pak závěr o pornografickém charakteru díla nelze bez dalšího dovozovat jen z toho, že jsou za účelem uspokojení osob trpících sexuální deviací (tj. osob, pro které jsou sexuálně atraktivní nedospělé osoby) zpřístupňovány takovými prostředky, které tyto osoby vyhledávají.“⁷⁹

Nejvyšší správní soud pak rozsudkem ze dne 27.9.2007, sp.zn. 5 As 32/2007-83 upravil, že pojem pornografie spadá do kategorie neurčitých právních pojmů.⁸⁰ K samotné definice pak však uvedl, že „za pornografické lze považovat takové dílo, které uráží způsobem, který lze stěží akceptovat, cit pro sexuální slušnost. Test pornografické povahy díla, který by měl být aplikován obecným soudem, spočívá na posouzení, zda celkový dojem díla způsobuje morální pohoršení osobě s běžným citěním; přitom je zapotřebí odmítnout takové dílo, které ohrožuje mravnost obecně nepřijatelným způsobem u většiny lidí, kteří s ním přicházejí do styku.“⁸¹ Nejvyšší správní soud se rovněž tímto rozsudkem pokusil vymezit hranici mezi erotikou a pornografií, přičemž bylo zmíněno, že hranice mezi těmito pojmy může být ovlivněna kulturními a náboženskými zvyklostmi společnosti, ale i konkrétního jedince. Bylo uvedeno, že pornografií se rozumí znázornění lidského těla, které je zachyceno s účelem podnícení sexuálního pudu, a které kromě překročení morálních norem vzbuzují u některých osob pocit studu. A právě takové materiály, avšak jejich slabší forma, jsou podle Nejvyššího správního soudu považovány za erotiku, a nikoliv

⁷⁸ ŠČERBA, Filip. XXV: Trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti. In: JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 4. vydání. Praha: Leges, 2014, str. 602-624.

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004

⁸⁰ Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat; jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem normy. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově rozsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovanou věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit.

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn. 5 As 32/2007-83

pornografii, jelikož erotika může sexuálně vzrušovat, avšak není to její primární cíl, a zároveň erotika nepřekračuje soudobé standardy společnosti.

Jak bylo výše uvedeno, v odborné literatuře je uváděna velmi zjednodušená a obecná definice, tedy ta, že za pornografické dílo se považuje takové dílo, jehož jediným účelem je vyvolat nebo zvyšovat sexuální vzrušení. S touto definicí se podle mého názoru nelze ztotožnit, jelikož jako taková pak plně odpovídá pojmu erotiky, jak jí definoval Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku, a jediným rozdílem mezi pornografií a erotikou zůstává tzv. hranice soudobých standardů společnosti. Co se však týče samotného posouzení materiálu, zda se jedná o pornografické dílo, nabízí se pak otázka, zda pokud má pornografické dílo jiný účel, tak zda tedy jako takové nemůže být označeno za pornografii. Zároveň (a zde se jedná pouze o volnou úvahu) se lze podle mého soudu poměrně jistě domnívat, že absolutní většina jakékoliv pornografie je vytvářena v první řadě za účelem zisku. V souvislosti s dětskou pornografií se pak může vyskytnout obdobný problém s interpretací konkrétního materiálu, který bude zachycovat vyfocené děti. Zde lze odkázat na dlouholetý spor *Gross v. Shields*⁸², který spočíval v tom, že matka Brooke Shields nechala pořídit profesionálním fotografem snímky své desetileté dcery, kterými doufala, že započne její herecká kariéra. Ač snímky neobsahovaly sexuální podtext, jednalo se o fotografie nahé desetileté dívky, které byly následně zveřejněny v magazínu *Playboy Sugar and Spice*. Spor se následně vedl v občanskoprávní rovině a Brooke Shields požadovala náhradu za způsobenou nemajetkovou újmu, která jí měla vzniknout tím, že fotograf snímky dále distribuoval. V průběhu jednání však došlo k stanovení toho, že se nejednalo o pornografii, ač byly snímky uveřejněny v pornografickém časopise. Tento příklad tak odpovídá pravidlu, že je potřeba pohlížet na konkrétní pornografický materiál nezávisle od zbylých jeho částí, kapitol apod., avšak podle mého názoru zároveň názorně ukazuje, že se nejedná o smysluplné pravidlo, jelikož v okamžiku, kdy chce zákonodárce kriminalizovat materiály, jejichž „jediným smyslem je zvýšit vzrušení“, pak by měl právě tak i akcentovat způsob jejich užití. Rovněž v souvislosti s dětskou pornografií si tak lze představit situaci, kdy je zde soubor fotografií hrajících si dětí na hřišti v létě, z nichž některé jsou například spoře oděné. Je poté rozdíl, pokud takové fotografie přechovává vychovatelka ze školského zařízení, na jehož pozemku byly fotografie pořízeny, a to s úmyslem jejich další distribuce rodičům, anebo zda takové fotografie přechovává osoba, která je pořídila tajně a má je uloženy ve svém osobním počítači spolu s explicitní pornografií, ač ne dětskou.

⁸² *Shields v. Gross*, sp.zn. 58 N.Y.2d 338 (1983). [online]. [cit. 21-01-08]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/shields-v-gross-2>,

4.3. Vymezení pojmu dětská pornografie

Jelikož pro definování si dětské pornografie jsou klíčová slova dítě a pornografie, byla tato popsána výše. Ve vztahu ke kriminalizaci dětské pornografie však nadále panují spory v řadách odborné veřejnosti o to, jaký je vůbec objekt v rámci předmětných ustanovení. Šámal tvrdí, že objektem je v těchto případech zájem společnosti na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich zneužíváním⁸³, zatímco Smejkal pak s odkazem na Chromého⁸⁴ uvádí, že je zájmem společnosti to, aby dětská pornografie vůbec nevznikala a nedocházelo k jejímu šíření⁸⁵. Podle mého názoru jsou tyto odlišnosti zapříčiněny mimo přirozené spory akademiků i tím, že trestní zákoník, jak již bylo uvedeno výše, uvádí ve svém znění kromě dítěte i osobu, jež se jeví být dítětem. Taková osoba se však bude vymykat objektu, kterým by byla snaha chránit mravní vývoj dětí, pokud sama dítětem již není, pouze se jím jeví být. Zároveň zde tak dochází ke kriminalizaci pornografie vytvořené pomocí moderních technologií a nedochází tak k poškození žádné existující osoby a objektem zde tak může být pouze jakási obecná ochrana mravnosti. K tomuto se poměrně obsáhle vyjádřila Šárka Blatníková, která se pokusila definovat dětskou pornografii následovně: „Znázornění dítěte účastnícího se skutečné nebo předstírané explicitní sexuální aktivity, ať už je toto zobrazení provedeno jakýmkoliv způsobem, a rovněž tak jakékoliv vyobrazení sexuálních orgánů dítěte určené primárně k sexuálním účelům, je považováno za dětskou pornografii. Jde tedy o pornografický materiál (zvukový nebo obrazový), který zobrazuje dítě, které se aktivně nebo pasivně účastní jednoznačně sexuálního jednání, a to včetně dráždivého vystavování přirození, nebo skutečnou osobu se vzhledem dítěte, která se aktivně nebo pasivně účastní sexuálního kriminálního jednání, nebo realistické znázornění neexistujícího dítěte, které se aktivně nebo pasivně účastní výše popsaného kriminálního jednání.“⁸⁶

Na podstatných znacích definice dětské pornografie se odborníci v podstatě shodují, a i jiná než uváděná literatura uvádí, že „za pornografické dílo zobrazující nebo jinak využívající dítě

⁸³ GRÍVNA, Tomáš. § 192: Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií. In: ŠÁMAL, a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, str. 1889

⁸⁴ CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha: Linde, 2010. str. 130.

⁸⁵ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, str. 270.

⁸⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí v ČR – informace z výzkumu*. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 11, str. 355-362.

(tzv. *dětská pornografie*) se považuje zobrazení dítěte sledující dráždění sexuálního pudu pozorovatele, resp. určité skupiny pozorovatelů, zejména osob trpících sexuální deviací se zaměřením na děti (*pedofilie*), na dospívající dívky (*hebefilie*) nebo na dospívající chlapce (*efebofilie*), zatímco u většiny pozorovatelů takové účinky mít nebude. Půjde zejména o zobrazení dětí v polohách vyzývavě předvádějících své pohlavní orgány, děti v pozicích skutečného či předstíraného pohlavního styku. Nebudou jimi naopak vyobrazení dětí pořízená bez takového účelu (např. zobrazení nahých dětí na koupališti). Pornografický charakter jim nemůže dodat fakt, že byly např. umístěny na serveru vyhledávaném osobami trpícími sexuální deviací se zaměřením na děti“⁸⁷

Pro inspiraci lze nahlédnout do právní úpravy trestního práva na Slovensku, kde je pojem dětské pornografie doslovně definován v ust. § 132 odst. 4 zákona č. 300/2005 Z.z., trestného zákona, a to následovně: *“Detskou pornografiou sa na účely tohto zákona rozumie zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby.”*⁸⁸

Jak již bylo uvedeno v odkazu na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004, Nejvyšší soud definoval dětskou pornografii jako *„snímky obnažených dětí v polohách vyzývavě předvádějících pohlavní orgány za účelem sexuálního uspokojení, dále pak snímky dětí zachycující polohy skutečného či předstíraného sexuálního styku s nimi, popř. i jiné obdobně sexuálně dráždivé snímky dětí.“*⁸⁹.

⁸⁷ DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. Citováno dne 20.1.2024.

⁸⁸ Ust. § 132 odst. 4 zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *ASPI* (online právní informační systém). Nakladatelství Wolters Kluwer. Online. Citováno dne 19.1.2024

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004

5. Některé problematické aspekty stávající právní úpravy

5.1. Slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“

Ke kriminalizaci pornografie, na které se objevuje osoba, která se jeví být dítětem, ač jím není, došlo na základě implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU⁹⁰, ve které je článkem 2 písm. c) bod iii) upraveno, že se pro účely směrnice rozumí dětskou pornografií mimo jiné i jakýkoli materiál, který zobrazuje osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálním účelům. Takto převzal znění směrnice i český trestní zákoník, a to, jak již bylo uvedeno v kapitole věnující se české právní úpravě, v ustanovení § 192 odst. 3 tr. zákoníku, který upravuje, že kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. V této souvislosti stojí za zmínku, že za účinnosti trestného zákona z roku 1961 bylo v rámci novely č. 271/2007 Sb. Uvažováno právě o rozšíření chráněných osob o osoby, jež se jeví být dítětem, ale následně bylo toto vypuštěno v průběhu legislativního procesu.

Zde lze opět podrobit přezkumu zkoumaný objekt předmětného trestného činu, protože pokud je cílem předmětných ustanovení chránit mravní vývoj dětí, neodpovídá tomu uváděná skutková podstata, která samozřejmě mimo uváděnou ochranu dětí cílí i na ochranu osob, které dětmi nejsou. Dalo by se tak uvažovat rozlišení objektu pro ust. § 192 tr. zákoníku, které chrání spíše morální hodnoty společnosti jako takové a objektu pro ust. § 193 tr. zákoníku, které již chrání děti jako takové, a to před tím, aby na nich bylo kořistěno jejich zneužitím pro účely výroby pornografie.

Co se týče samotného sousloví „osoba, jež se jeví být dítětem“, které bylo do trestního zákoníku zařazeno v důsledku novely trestního zákoníku v roce 2011 v důsledku výše označené směrnice Evropského parlamentu a Rady, pak zde shledávám jako vysoce problematické slovo jevit se, které do interpretace tohoto ustanovení vnáší vysokou míru subjektivity. Nabízí se tak

⁹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011, o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV

otázka, zda je spravedlivé kriminalizovat jednání osoby, která pořídí pornografii osoby, u které ví, že již dosáhla plnoletosti, ale třetí osobě se bude osoba účinkující v pořízeném pornografickém díle jevit jako dítě. Z již uváděného komentáře⁹¹ pak vyplývá, že právě za tímto účelem bylo ke kriminalizaci takového jednání přistoupeno, jelikož pachatel, který je srozuměn se skutečností, že osoba zachycená v pornografickém díle je plnoletá nemůže naplnit skutkovou podstatu trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle ust. § 193 tr. zákoníku a je tak třeba chránit morální hodnoty společnosti podle ust. § 192 tr. zákoníku.

Výkladem sousloví „osoba jež se jeví být dítětem“ se zabýval již i Ústavní soud v usnesení ze dne 27.11.2013⁹², kterým došlo k odmítnutí ústavní stížnosti. Ústavní soud v tomto usnesení uvedl následující: *„Dle názoru Ústavního soudu je v projednávané věci třeba vzít v úvahu, že ustanovení § 192 odst. 1 a 2 tr. zákoníku, postihující výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií, jsou konstruována velice široce, tzn. že postih může dopadnout na pachatele skutků velmi rozdílné konkrétní společenské nebezpečnosti. Nelze přehlédnout, že tyto skutkové podstaty nečiní co do trestnosti žádného rozdílu v charakteru a množství pornografického materiálu, jehož prostřednictvím byl trestný čin spáchán. Formálně jsou znaky uvedeného trestného činu naplněny bez ohledu na to, zda zobrazovaná osoba je dítětem toliko ve smyslu ustanovení § 126 tr. zákoníku (tzn. fyzicky dospělá osoba mladší osmnácti let), nebo zda jde např. o dítě školního či předškolního věku. Šíře uvedených skutkových podstat je patrná i z toho, že k jejich naplnění postačí, pokud se zobrazená osoba toliko "jeví být dítětem". Dále se nečiní rozdílu mezi "tvrdou" a "softcore" pornografií (srov. předchozí ust. § 191 tr. zákoníku).“*. Ústavní soud pak dále v textu usnesení uvádí, že ač nezpochybňuje škodlivost takového jednání, může poměrně snadno nastat situace, ve které povaha a rozsah narušení chráněného zájmu budou zanedbatelného rozsahu. Jelikož zákonná úprava nestanoví žádnou minimální míru závažnosti, jsou orgány činné v trestním řízení povinny vycházet z konkrétních okolností a využívat hlediska společenské škodlivosti jakožto interpretačního pravidla pro stanovení, zda jednotlivé trestné činy splňují skutkovou podstatu daného trestného činu.

Výše uvedené závěry Ústavního soudu vychází ze Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2013, sp.zn. Tpjn 301/2012, kterým se trestní kolegium vyjadřovalo k výkladu ust. § 12 odst. 2 tr. zákoníku o zásadě subsidiarity trestné represe, včetně výkladu pojmu společenská škodlivost činu a výkladu aplikace principu „ultima ratio“. Trestní kolegium zde

⁹¹ GRIVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. 2012, str. 1892.

⁹² Usnesení Ústavního soudu ze dne 27.11.2013, sp.zn. III. ÚS 4244/12

uvádí, že v případě méně závažných trestných činů je třeba použít právě zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu ust. § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle kterého lze trestněprávní důsledky uplatňovat v případě společensky škodlivých, kde by nebylo dostačující uplatňovat vůči pachateli odpovědnost podle jiných právních předpisů. Toto je pak dále rozvíjeno takto: *„Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu použití trestního práva jako „ultima ratio“ do trestního zákoníku má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty.“*. Závěrem je zdůrazněno, že beztrestnost pachatele plynoucí z uplatnění zásady subsidiarity trestní represe podle ust. § 12 odst. 2 tr. zákoníku má přednost před řešením věci tím způsobem, že až v rámci přípravného řízení dojde k zastavení trestního stíhání ze strany státního zástupce podle ust. § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu, podle kterého platí, že státní zástupce může zastavit trestní stíhání, jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo.⁹³

Zajímavým úhlem pohledu je zde bezpochyby přístup osoby, jež se jeví být dítětem, a to ve vztahu k článku 26 odst. 1 Listiny základní práv a svobod podle kterého má každý právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Plnoletá osoba si může zvolit jako zdroj příjmu výrobu pornografie, avšak nemůže tak učinit, pokud se jeví být dítětem, čímž de facto dochází k omezení jejich základních práv a svobod. Samozřejmě je zřejmé, že v tomto případě převládne zájem společnosti na ochraně

⁹³ Ust. § 172, odst. 2, písm. c) zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu

mravní společnosti nad zájmem jednotlivce, avšak jedná se o další příklad neobratnosti takového slovního spojení.

V případě, ve kterém se tak budou orgány činné v trestním řízení zabývat posuzováním možného spáchání trestného činu některého ze zákonem upravených způsobů nakládání s pornografickým dílem, které zobrazuje osobu, jež se jeví být dítětem, mělo by být přihlíženo právě k míře škodlivosti, která je tímto způsobena. Bohužel můj osobní názor je takový, že se budou orgány činné v trestním řízení vždy potýkat s vysokou mírou čistě subjektivního hodnocení společenské závažnosti takového jednání.

5.2. Cybergrooming

Kybergrooming (nebo také cybergrooming) je formou psychické manipulace s další osobou, která je realizována prostřednictvím internetu či informačních a komunikačních technologií, například mobilních telefonů. Účelem této manipulace má být získání si důvěry u osoby, která je obětí tohoto jednání a v kontextu trestné činnosti, která je předmětem této diplomové práce, přimětí jí ke schůzce, jejímž výsledkem pak může být jakékoliv jednání, na které je odkazováno v ustanovení § 193b. Podle statistik jsou nejčastějšími oběťmi mladé dívky ve věku 13 až 17 let⁹⁴. Kamil Kopecký uvádí, že „*psychická manipulace v rámci kybergroomingu probíhá obvykle delší dobu - od cca 3 měsíců po dobu několika let. Tato doba je přímo závislá na způsobu manipulace a na důvěřivosti oběti. Existují případy, kdy predátor manipuloval dítě po dobu dva až tři let, než došlo k osobnímu setkání a sexuálnímu zneužití. Je třeba rovněž zohlednit hranici zletilosti dítěte – útočník může s dítětem komunikovat v době, kdy bylo k nezletilé, k útoku však dojde až po završení zletilosti (je zjevné, že trestní sazby za sexuální zneužití zletilého a nezletilého dítěte jsou velmi rozdílné).*”⁹⁵ K této citaci je nezbytné uvést, že autor publikace vycházel z právní úpravy před novelou trestního zákoníku přijatou zákonem č. 141/ 2014 Sb., tedy v době, ve které nebylo obsahem trestního zákoníku ustanovení § 193b.

Podle autora knihy má kybergrooming různé etapy. První etapou je vzbuzení důvěry u dítěte a snaha jej izolovat od okolí, další fází je budování vzájemného vztahu, například

⁹⁴ CHOO, Kim-Kwang Raymond. *Online child grooming: a literature review on the misuse of social networking sites for grooming children for sexual offences.*. Canberra: Australian Institute of Criminology. 2009. [online]. [cit. 24-02-03]. Dostupné z: <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/rpp103.pdf>.

⁹⁵ KOPECKÝ, Kamil. *Nebezpečí zvané kybergrooming I.* In: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů. 2010. [online]. [cit. 24-02-04]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/9741/NEBEZPECI-ZVANE-KYBERGROOMING-I.html#6a>.

prostřednictvím dárků. Třetí fází je vyvolávání emoční závislosti oběti na pachateli. V dalším kroku se již pachatel snaží realizovat osobní setkání s obětí, přičemž poslední fází je pak samotné sexuální obtěžování, zneužití dítěte, či jiný útok. (612) Podle Kamila Kopeckého jsou primárními rizikovými skupinami adolescenti, teenageři, děti s nízkou sebeúctou, nebo nedostatkem sebedůvěry, jelikož je lze snadněji izolovat od okolí, a to jak fyzicky, tak emočně. Další rizikovou skupinou jsou děti s emocionálními problémy, či osoby v těžké životní situaci, které často hledají nějaké bezpečné útočiště. Nezanedbatelnou rizikovou skupinou jsou pak naivní, či přehnaně důvěřivé děti.

V rámci prevence kybergroomingu lze poukázat například na dobrovolnické organizace působící ve Spojeném království, z nichž je nejznámější Paedophile hunters, která vytváří falešné účty na sociálních sítích, v rámci kterých se vydávají za typicky nezletilé dívky a tímto způsobem se snaží zkontaktovat s útočníky a domluvit si s nimi osobní setkání, které je následně natáčeno. Veškeré takto pořízené materiály jsou následně předávány policii a nezdědky zveřejňovány. V České republice podobným způsobem postupoval režisér Vít Klusák v rámci dokumentárního filmu V síti.

Prostřednictvím kybergroomingu se tak pachatel může dopustit některého z trestných činů uváděných v trestním zákoníku, přičemž podle povahy jednání se bude jednat o trestný čin obchodování s lidmi podle ustanovení § 168 tr. zákoníku, trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 tr. zákoníku, trestný čin vydírání podle § 175 tr. zákoníku, trestný čin znásilnění podle § 185 tr. zákoníku, trestný čin pohlavního zneužívání podle § 187 tr. zákoníku, trestný čin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 tr. zákoníku, trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku, trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku, nebo trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 tr. zákoníku.

5.3. Trestné činy související s dětskou pornografií ve vztahu k internetu

V souvislosti s rychlým rozvojem technologií a umělé inteligence vznikají zcela pravidelně nové hrozby zneužití osoby za účelem sexuálního uspokojení jejich uživatele. Jedním z takových příkladů je aplikace Deep Nude, která funguje na principu nahrání jakékoliv fotografie fyzické osoby, přičemž po nahrání tato aplikace vygeneruje snímek nahého těla této osoby. Podstatné je však to, že aplikace nerozlišuje mezi tím, zda se jedná o dítě nebo dospělou osobu. Krátce po spuštění však zde určité rozhranění bylo, a to to, že aplikace nebyla schopná vygenerovat fotografii nahého muže, ale pouze ženy. Tvůrce aplikace údajně nakonec tento produkt znemožnil užívat dalším uživatelům, jelikož se pod velkým návaem zájemců server krátce po spuštění hroutil, a ač

v uživatelských podmínkách bylo výslovně uvedeno, že se jedná o falešné parodie za účelem zábavy, nikoliv sexuálně explicitních obrázků⁹⁶, k čemuž měl sloužit vodoznak na vygenerovaných obrázcích, záhy se projevilo, že odstranění vodoznaku je pro kohokoliv znalého naprostých základů grafické úpravy fotografií minimální překážkou.

Navzdory stažení originální aplikace z trhu nastaly logické důsledky a došlo k vytvoření desítek alternativ, ze kterých jsou nejznámější například aplikace „Undress Love“, „Nudity VIP“, „Nudify Online“, „Undress App“, či „PornX AI“⁹⁷.

Dalším aktuálním trendem jsou aplikace s názvem DeepFake. Tyto fungují na principu nahrání řady obrázků obličeje totožné osoby. Z těchto aplikace vytvoří svůj vlastní model obličeje osoby, který je následně schopná přiřadit k videu, na kterém původně vystupovala jiná osoba. Může se tak jednat o nástroj sloužící k výrobě dětské pornografie zcela novým způsobem, kterým nedojde k primárnímu zneužití oběti při výrobě pornografie, avšak dojde zde k následné viktimizaci, když osoba bez svého vědomí v takovém videu participuje. První taková videa se objevila v roce 2017, avšak od té doby vznikla řada alternativ této aplikace, které nabízí více či méně propracovaná falešná videa. V současné době jsou tyto aplikace kromě zábavných účelů zneužívány především k šíření propagandy a tzv. fake news. Nejznámější takový příklad je zneužití tváře prezidenta Ukrajiny Volodymyra Zelenského, který na falešném videu vyzýval občany Ukrajiny po napadení Ukrajiny Ruskou federací, aby složili zbraně.⁹⁸ V současné době Ministerstvo vnitra České republiky uzavřelo smlouvu o poskytnutí účelové podpory na řešení projektu významu, vývoje a inovací s názvem „Nástroje boje proti hlasovým DeepFakes“ s Vysokým učením technickým v Brně, jak vyplývá z veřejně dostupného registru smluv⁹⁹. Jak však vyplývá již ze samotného názvu smlouvy, bude se zde jednat spíše pro obecný způsob eliminace zneužití hlasové biometrie osob, a bude se tak zaměřovat spíše na omezení dezinformačních videí, která zpravidla ukážou osobu, jejíž hlas či tvář jsou zneužity pouze na

⁹⁶ Echo 24, ČTK, Splněný sen pubertáků. Aplikace „svléká“ vyfocené osoby, 30.6.2019. [online]. [cit. 22-01-24]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SQp8q/splneny-sen-pubertaku-aplikace-svleka-vyfocene-osoby>.

⁹⁷ HEIDI, Alice. 8 Best Free DeepNude AI Generators to make AI DeepNudea, Cloudbooklet, 20.1.2024. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: <https://www.cloudbooklet.com/lifestyle/deepnude-ai-removes-clothes-from-images>.

⁹⁸ TESAR, Václav. Dezinformace a nová výzva deepfake. em.muni.cz, 10.5.2022. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/udalosti/15160-dezinformace-a-nova-vyzva-deepfake>.

⁹⁹ Smlouva byla publikována dne 5.1.2024 v Registru smluv a je dostupná online zde: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/27156303?backlink=2npyb>. [cit. 24-01-22].

několik vteřin, a následně video obsahuje již jen hlas a promítaný text obsahující konkrétní sdělované informace.

Lze očekávat, že s rychlostí vývoje moderních technologií v posledních letech bude stále aktuálnější otázkou problém s vystopováním pachatelů, zneužití konkrétních osob a množství materiálů generovaných v programech. Je tak otázkou, zda přistoupí zákonodárce k aktualizaci trestního zákoníku, či bude stát dále investovat do rozvoje systémů zabraňujících takovému počínání. Zároveň je však třeba si zodpovědět problematiku, zda by případný absolutní zákaz akorát nezpůsobil přesun veškerých těchto aktivit do prostředí dark webu, a zda by se neměly jednotlivé státy soustředit spíše na zlepšení postupů sloužících k vypátrání pachatelů kriminality v tomto prostředí.

5.4. Virtuální dětská pornografie

Podle odborné literatury¹⁰⁰ je třeba slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“, jako pornografické dílo, které v první řadě zobrazuje osobu starší osmnácti let, která se jeví být dítětem, ale zároveň je třeba toto ustanovení vykládat tak, že se vztahuje i na neexistující děti, které jsou však realisticky vyobrazeny. Takové případy tak mohou vzniknout výhradně využitím počítačových technologií. Ač autoři citované výkladové literatury uvádí, že podle jejich názoru, je třeba předmětné ustanovení vykládat s ohledem na uváděnou směrnici, podle které je třeba klást důkaz na realistické zobrazení, přičemž i takové by mělo být kriminalizováno.

Naopak např. Robert Fremr uvádí, že pokud je vycházení z objektu tohoto trestného činu, kterým je ochrana dítěte před jeho zneužitím k výrobě pornografie, má za to, že by se ustanovení nemělo vztahovat na virtuální dětskou pornografii, kde je dítě zobrazováno pomocí např. animace.¹⁰¹

Podle mého názoru se lze ztotožnit s výše uvedenými závěry Roberta Fremra, avšak i z jiných než jím uváděných důvodů. Na celou problematiku lze nahlížet i pomocí výkladu jazykového, jelikož pomocí teologického ani systematického důvodu zjevně není odborná veřejnost schopná vyhodnotit jednoznačně vhodný přístup. Pomocí jazykového výkladu tak lze k problematice přistoupit tak, že osobou rozumíme podle ust. § 18 zákona č. 89/2012 Sb.,

¹⁰⁰ GŘIVNA, Tomáš. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2398-2408.

¹⁰¹ FREMR, Robert. In: DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, str. 1037.

občanského zákoníku buď osobu fyzickou nebo právnickou. Virtuální postava tak nemůže být ani jednou z uvedených a jako taková není předmětným ustanovením chráněna.

Za zmínku rovněž stojí celkový postoj autora citované výkladové literatury. K ust. § 192 je zde totiž výslovně uvedeno, že „*Objektem trestného činu podle § 192 je zájem společnosti na ochraně morálních hodnot před pornografií zobrazující děti nebo osoby jevící se jako děti, což lze obecně vnímat jako zájem na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním*“. Je zde tedy akcentována ochrana dětí, ale zároveň se pak autor dále kloní k názoru, že by držení pornografie obsahující vyobrazení fiktivního dítěte mělo být kriminalizováno.

V literatuře se tak lze setkat s oběma myšlenkovými proudy. Zajímavý pohled na věc přinesl J. Herczeg, který v publikaci,¹⁰² na které se podílel uvedl svůj názor, že držení písemné dětské pornografie lze beztrestně přechovávat. Tento svůj názor J. Herczeg podložil skutečností, že v původním návrhu zákona bylo výslovně zakázáno držení písemné dětské pornografie, avšak následně byl tento typ pornografie z výčtu vypuštěn a lze tak na věc pohlížet z toho úhlu pohledu, že se zákonodárce rozhodl, že dispozice s takovým typem pornografie nebude trestné. J. Herczeg k virtuální pornografii dále uvedl¹⁰³, že právě virtuální dětská pornografie by mohla být pro řadu osob s pedofilní sexuální orientací možností, jak uspokojit své potřeby, aniž by muselo dojít k předchozímu zneužití dítěte k výrobě předmětné pornografie. Ač se samozřejmě objevily i názory opačné, podpořil závěr J. Herczega i Petr Weiss jakožto vysoce uznávaný český sexuolog zabývající se sexuálními deviacemi. P. Weiss byl hostem rozhovoru v Radiožurnálu¹⁰⁴, kde uvedl, že sledování dětské pornografie může pro osoby s deviací pedofilie sloužit jako ventil a podpora jejich masturbačních fantazií, což může následně sloužit k uspokojení jejich fantazií bez následného konkrétního jednání vůči existující oběti. P. Weiss tak vytýkal zákonodárci skutečnost, že při přijetí právního předpisu nebylo jeho znění nikterak konzultováno s odborníky, a právě P. Weiss by byl zastáncem tolerantnějšího přístupu. S přístupem P. Weisse se ztotožnila i Zuzana

¹⁰² HERCZEG, Jiří. Virtuální dětská pornografie: Zločin bez obětí? In: *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 36-49.

¹⁰³ HERCZEG, Jiří. Virtuální dětská pornografie: Zločin bez obětí? In: *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 36-49.

¹⁰⁴ ČESKÝ ROZHLAS. *Studie: dostupnost dětské pornografie snižuje násilí na dětech*. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasili-na-detech_201012131955_jpiroch.

Baudyšová, ředitelka Nadace Naše Dítě, která uvedla¹⁰⁵, že podle jejího názoru je pro mnohé osoby trpící sexuální deviací pedofilie právě dětská pornografie tím faktorem, který je pro ně dostatečně stimulující a předchází tak uspokojení jejich potřeb na existujícím dítěti.

5.5. Způsoby šíření dětské pornografie prostřednictvím internetu

I v této podkapitole se budu věnovat aktuálním trendům současné doby, pomocí kterých dochází k šíření dětské pornografie. Jedná se například o platformu OnlyFans, což je platforma fungující na bázi měsíčního předplatného. Tvůrce se na platformě zaregistruje a postupně nahrává obsah. Vzhledem k tomu, že jde o platformu určenou pro uživatele od 18 let, se jedná zpravidla o obsah pornografický. Tato platforma má však řadu specifíků, které jí činí poměrně jedinečnou. V první řadě je nasnadě zmínit, že 80 % příjmů zůstává tvůrci obsahu a 20 % činí příjem platformy. Ač nedává na první pohled smysl, aby si uživatelé platili za pornografii, která je legální a na internetu dostupná zdarma, jedná se právě o podstatu této platformy. Její popularita závratně vzrostla během pandemie onemocnění Covid-19, jelikož v rámci předplatného na této platformě získá uživatel kontakt s daným tvůrcem, se kterým si může dopisovat a budovat i jakousi náhradu emočního pouta. Odvrácenou stranou tohoto principu je skutečnost, že kromě výdělků samotných tvůrců a platformy, zde přichází k zisku třetí osoby, s čímž uživatelé zpravidla nejsou seznámeni. U těch nejúspěšnějších tvůrců na platformě OnlyFans totiž funguje často třetí osoba, a to na pozici jakéhosi „manažera“ daného tvůrce. Tento manažer pak zpravidla komunikuje s uživateli, kteří si předplácí obsah tohoto tvůrce a následně, když se neshromáždí určitý počet žádostí o konkrétní typ videa, manažer tuto žádost předá tvůrci, který takové video natočí a za další poplatek jej poskytne uživatelům. Tvůrce tak často nepřichází ani do písemného styku se svými předplatiteli a jeho jedinou prací je natočit určitý typ videa, když je o to požádán manažerem, který si za tyto své služby samozřejmě účtuje zpravidla procentuální odměnu.¹⁰⁶

Ač platforma OnlyFans opakovaně uvedla, že důkladně kontroluje identitu jednotlivých tvůrců, včetně jejich identity, americký vyšetřovatel našel pro BBC 10 fotografií zneužitých dětí

¹⁰⁵ ČESKÝ ROZHLAS. *Studie: dostupnost dětské pornografie snižuje násilí na dětech*. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasili-na-detch_201012131955_jpiroch.

¹⁰⁶ MARCUS, Ezra. The Daily, The Sunday Read: „The „E-Pimps“ of OnlyFans“, 12.6.2022. [online]. [cit. 24-01-21]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/06/12/podcasts/the-daily/the-sunday-read-the-e-pimps-of-onlyfans.html>.

na této platformě, a to za pouhou hodinu práce. Jednalo se o jedno pětileté dítě a řadu dalších ve věku přibližně 12 let.¹⁰⁷

Dalším takovým příkladem je sociální síť TikTok. Tato sociální síť spočívá v možnosti uživatelů vytvářet a sdílet krátká videa. Tato síť je vyvíjena a spravována čínskou společností ByteDance. Kromě tvorby a nahrávání krátkých videí však mají uživatelé také možnost vysílat živé přenosy (nejen) pro své sledovatele. Právě tato živá vysílání jsou terčem kritiky, jelikož jejich součástí je možnost sledujících tvůrci přispět finančně na jeho tvorbu. Taková možnost může však naopak velmi snadno sloužit jako prostředek podněcování tvůrců k činnostem, ke kterým by jinak nepřistoupili. Problematické jsou tyto postupy z důvodu, že uživatelská základna je zde výrazně mladší, než je zvykem na alternativních sociálních sítích jako je třeba Facebook nebo Instagram. O kritických aspektech sociální sítě TikTok zpracoval článek i časopis Forbes, pro který Leah Plunkett, prodávka právnícké fakulty na Harvard University uvedla, že se jedná v podstatě o digitální ekvivalent návštěvy striptýzového klubu plného patnáctiletých dětí, a “Představte si, že nějaký lokální podnik postaví na pódium skupinu nezletilých před živé publikum, které jim platí za to, že budou předvádět věci se sexuální podtextem. To by bylo sexuální vykořisťování. A to přesně TikTok dělá.”¹⁰⁸

Ačkoliv panuje obecná shoda, že je potřeba sítě výše uvedené nějakým způsobem regulovat, nebylo ke konkrétním krokům zatím přistoupeno, a obsah na nejen těchto platformách se řídí v podstatě pouze pravidly těchto platform jako takových. Z nich některé pravidelně deklarují, že s podobným jednáním v rámci platformy bojují a snaží se je eliminovat, avšak ani to není pravidlem, protože ač poskytovatelé v dnešní době již disponují prostředky k vytipování nenávidných komentářů, nadále zůstává otázka, jakým způsobem vyvinout algoritmus, který by poskytovatele upozorňoval na veskrze pozitivní zprávy a komentáře, kterým sledující tvůrci lichotí za účelem jeho povzbuzení k dalším činnostem.

5.6. Darkweb

¹⁰⁷ NGUYENOVÁ, Kuni. Disrupter, „*Na OnlyFans jsou zneužívané děti, tvrdí vyšetřovatel. Za hodinu našel 10 případů dětské pornografie. Šéfka platformy se brání.*“, 27.10.2022. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: <https://disrupter.refresher.cz/123984-Na-OnlyFans-jsou-zneuzivane-deti-tvrdi-vysetrovatel-Za-hodinu-nasel-10-pripadu-detske-pornografie-Sefka-platformy-se-brani>.

¹⁰⁸ LEVINE, Alexandra S., Forbes – Daily Cover, „*Co rodiče nevidí. Z TikToku se stal online strip klub patnáctiletých dětí*“, 3.5.2022. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: <https://forbes.cz/co-rodice-nevidi-z-tiktoku-live-se-stal-online-strip-klub-patnactiletých-deti/>.

Dark web je součástí tzv. deep webu, což je součást World Wide Webu (WWW), která však není dostupná pomocí standardně užívaného vyhledávače, jako je například Bing nebo Google. Některé zdroje uvádí, že běžná užitelsky dostupná část představuje pouhá 4 % kapacity internetu, zatímco deep web představuje zbylých 96 %.¹⁰⁹ Deep web se skládá především ze stránek nabízejících nelegální obsah jako je třeba prodej zbraní, z dynamicky se měnících stránek, ze stránek obsahujících chráněný obsah, tedy jsou tzv. zaheslovány, dále ze soukromých webů, které nelze dohledat pod dostupnými indexy anebo rovněž i z nečitelného obsahu. Na dark web se lze dostat pomocí různých prohlížečů, ze kterých nejvíce obsahu je registrováno v síti TOR. Zkratka TOR znamená The Onion Router. Jedná se o prakticky anonymní prohlížeč, který maskuje IP adresu zařízení, ze kterého je vyhledávání prováděno a IP adresa při každém použití prohlížeče TOR působí jako zcela nové zařízení nacházející se na jakémkoliv místě na světě. Uživatel je tak velmi složitě dohledatelný. Navzdory procentuálnímu vyjádření obsahu dětské pornografie na dark webu, které se zdá být relativně nízké, je však právě tato tematika nejvíce navštěvována¹¹⁰. Vstupní branou do různých komunit dark webu je tzv. Hidden Wiki, což je stránka fungující na podobném principu jako je např. wikipedie, která obsahuje řadu různých záložek. Samozřejmě přístup do jednotlivých komunit není zdarma a za obsah se zde platí kredity. Za jejich nahrání uživatele buď mohou zaplatit kryptoměnami, což je typ virtuální měny, který využívá k platebním transakcím síť počítačů individuálních uživatelů, kteří poskytnou část výkonu svého počítače pro tyto účely další straně, anebo mohou uživatelé získat kredity tím, že nahrají svůj vlastní obsah. V případě dětské pornografie tak lze předpokládat, že uživatelé již nějakým materiálem obsahujícím dětskou pornografii disponují. Tuto tedy rozšíří mezi další uživatele, čímž získají kredity, které mohou využít k přístupu k novým pornografickým materiálům. S ohledem na výše zmiňovanou problematiku vysledování uživatele konkrétního zařízení je pak vysoce obtížné identifikovat pachatele.

¹⁰⁹ Alza.cz *Co je deep web? A jak se liší od dark webu?* 14.1.2019. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/co-je-deep-web>.

¹¹⁰ Wikipedia. *Dark web*. [online]. [cit. 24-01-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Dark_web.

6. Úvahy de lege ferenda

V návaznosti na podkapitulu 4.2. se nedomnívám, že je nezbytně nutné upravit zákonem definici pornografie, která je jako taková podle mého názoru dostatečně definována výkladovou literaturou a judikaturou. Lze předpokládat, že zákonná definice by postrádala obecnost, která je pro výklad takového ustanovení nezbytná, stejně jako pružnost umožňující reakci na promptní vývoj technických možností. Co se týče užších pojmů jako je tvrdá a dětská pornografie, pak se domnívám, že zákonem stanovená podmínka u tvrdé pornografie, tedy aby jakkoliv znázorňovala násilí či neúctu k člověku je dostačující.

Naopak současný způsob definování pojmu dětské pornografie shledávám jako zcela nedostatečný, jelikož je nadále vycházeno z judikatury rozhodované za účinnosti již neplatné právní úpravy. Nelze tak očekávat, že bude napříč odbornou veřejností panovat shoda. Zde si dovoluji navázat na podkapitulu 5.1, ve které jsem se věnovala problematice slovního spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“, jehož současné vymezení shledávám rovněž jako neuspokojivé, a to z důvodů již v této práci uvedených.

6.1. Návrhy de lege ferenda k ust. § 191 tr. zákoníku

Zarážející je zde již samotný obsah prvního odstavce výše označeného ustanovení, který slučuje dvě významově zcela oddělené skutkové podstaty, a které by měly být odděleny. Ač chrání podobný zájem společnosti, nedomnívám se, že je vhodné tyto dvě slučovat.

Ust. § 191 odst. 2 písm. a) se zdá být zcela nadbytečným s ohledem na možnosti 21. století. Dítětem se zde rozumí osoba mladší osmnácti let, avšak každá taková osoba si může na internetu vyhledat stránky nabízející pornografický obsah a jednoduchým zakliknutím políčka dotazujícího se na věk konzumenta uvést, že je starší osmnácti let. Zajímavé srovnání se zde nabízí se švýcarským trestním zákoníkem, který v ust. § 197 odst. 1 upravuje věkovou hranici totožnou s věkovou hranicí určenou zákonem pro způsobilost k pohlavnímu styku. Podle mého názoru by se jednalo o nejvhodnější řešení, ale s ohledem na pravděpodobnou společenskou nevoli k takovému kroku se nabízí i možnost alespoň odlišit výši horní hranice trestu odnětí svobody, která u tohoto trestného činu je až dva roky.

Odstavce 3 a 4 ust. § 191 pak upravují okolnosti použití vyšší trestní sazby, které jsou podle mého názoru v souladu s celkovou systematikou zvláštní části trestního zákoníku a smyslem ustanovení.

6.2. Návrhy de lege ferenda k ust. § 192 tr. zákoníku

Na první pohled se zdá zcela nepřiměřené trestat stejnou trestní sazbou trestné činy uvedené v odst. 1 a 2 tohoto ustanovení, jelikož je zde zřejmý neopominutelný rozdíl v závažnosti mezi přechováním dětské pornografie a získáním přístupu k takové. Samozřejmě je pak diskutabilní, jak postupovat v případě jednočinného souběhu těchto dvou skutkových podstat v případě, že by pachatel získal přístup k dětské pornografii za účelem jejího šíření.

V souvislosti s odst. 1 a 2 se pak rovněž nabízí zakotvení možnosti uložit trest propadnutí věci, která byla pachatelem využita k přechovávání či obstarání si přístupu k dětské pornografii.

Podle mého názoru je rovněž podstatné opětovně zmínit již zmiňované a problematické slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“. Ač rozumím tomu, že potřeba kriminalizace takové pornografie plyne z mezinárodních závazků České republiky, vnímám tento počín jako uzavření jedné z možností kompromisu mezi potřebou chránit mravní vývoj dětí, mravní hodnoty společnosti, a potřebou konzumentů dětské pornografie. Totožná myšlenka se vztahuje na virtuální a animovanou pornografii. Podle mého názoru je právě tato alternativa jakousi smírnou cestou mezi dvěma ideologicky zcela opačnými póly, přičemž by tato změna byla snadno zakotvitelná doplněním věty k příslušnému ustanovení, a to například ve znění: *„Toto ustanovení se nevztahuje na pornografické dílo, k jehož výrobě nebylo použito skutečného dítěte.“*. Pokud by však v tomto případě došlo k zachování trestnosti pornografie znázorňující osobu, jež se jeví být dítětem, muselo by toto být obsaženo i v navrhovaném doplnění, a zároveň by muselo být toto slovní spojení vykládáno odlišně, jelikož v současné právní úpravě se jím, jak již bylo v práci uvedeno, rozumí rovněž i postava osoby, která byla vytvořena graficky, nakreslena či vznikla obdobným způsobem, a která má vzezření dítěte. Pokud by došlo k doplnění ust. § 192 odst. 1 tr. zákoníku o výše uvedenou větu, muselo by toto být reflektováno i v odst. 2 a odst. 3, avšak znění by mohlo být totožné, přičemž v případě odst. 3 by pravděpodobně došlo k vložení formou třetí alieeny. Další možností je vložení samostatného odstavce, ve kterém by bylo uvedeno, že *„Úprava odstavců 1, 2 a 3 tohoto ustanovení se nevztahuje na pornografické dílo, k jehož výrobě nebylo použito skutečného dítěte.“*.

Znění odst. 4 a odst. 5 podle mého názoru stejně jako v případě ust. § 191 tr. zákoníku vhodně doplňuje okolnosti použití vyšší trestní sazby v souladu se smyslem ustanovení.

6.3. Návrhy de lege ferenda k ust. § 193 tr. zákoníku

Ust. § 193 tr. zákoníku upravuje trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie. Rozhodně jsou zde na místě vyšší trestní sazby ve srovnání s předchozími ustanoveními. V tomto ustanovení

však postrádám rozlišení mladistvého a dítěte, které nepřekročilo věkovou hranici určenou zákonem pro způsobilost k pohlavnímu styku. Podle mého názoru by tento rozdíl mohl být do ustanovení promítnut tak, že by se jednalo o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v odst. 2 předmětného ustanovení, tedy dva roky až šest let, namísto současného jednoho roku až pěti let.

6.4. Návrhy de lege ferenda k ust. § 193a tr. zákoníku

V případě trestného činu účasti na pornografickém představení bych k právní úpravě přistoupila opět lehce odlišně, než učinil zákonodárce. V první řadě se zde opět nabízí odlišení dítěte do patnácti let a mladistvého, tedy osobu starší patnácti let, ale mladší osmnácti let. Základní skutkovou podstatu bych tak ponechala v současném znění, avšak přistoupila bych k doplnění druhého odstavce, který by obsahoval okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Vzhledem k tomu, že současná horní hranice trestní sazby činí dvě léta, ponechala bych tuto jako tu vyšší pro případ účasti na pornografickém představení, ve kterém účinkuje dítě mladší patnácti let, či jí případně ještě navýšila např. na tři roky, a pro případy pornografických představení, ve kterých účinkuje mladistvý bych v základní skutkové podstatě horní hranici snížila na až jeden rok. Za povšimnutí stojí skutečnost, že původní návrh zákona č. 330/2011 Sb., skutečně tuto úpravu navrhoval ve svém původním znění, které však bylo v průběhu legislativního procesu pozměněno.

6.5. Návrhy de lege ferenda k ust. § 193b tr. zákoníku

V případě ust. § 193b tr. zákoníku, kterým je upraven trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem neshledávám potřebu revize právního předpisu tolik jako v případě jiných, výše zmiňovaných, ustanovení. Zároveň se však i v případě tohoto ustanovení nabízí lehce odlišná systematika, jelikož zde v jedné skutkové podstatě máme navázání kontaktů s dítětem za účelem trestných činů násilné povahy, jako je trestný čin pohlavního zneužití či trestný čin svádění k pohlavnímu styku, a pak trestné činy související s dětskou pornografií.

V první řadě se lze zamyslet nad tím, že by bylo možné tyto dva typy trestné činnosti, ke kterým má kontakt s dítětem směřovat, oddělit do samostatných skutkových podstat. Rovněž by tímto krokem vznikl prostor pro stanovení rozdílných trestních sazeb. Takové rozdělení by rovněž mělo možnost reflektovat skutečnost, že trestné činy pohlavního zneužití a svádění k pohlavnímu styku již samy o sobě míří právě na ochranu dětí mladších patnácti let, zatímco zmiňované trestné činy související s dětskou pornografií jsou obecně upraveny za účelem ochrany osob mladších osmnácti let.

V souvislosti s podkapitolou 5.2 je na místě uvést, že současná právní úprava obsahuje v případě trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem podmínku úmyslu pachatele spáchat některý z uváděných trestných činů, lze se tak zde domnívat, že by bylo vhodné přistoupit ke kriminalizaci jednání postihující i další trestné činy, jejichž výčet byl v této podkapitole uveden.

Závěr

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsou celospolečenským tématem napříč historií, avšak přístup k této problematice se v průběhu času výrazně měnil. V průběhu dvacátého století docházelo místy k uvolnění vnímání fenoménu pornografie, postupně však společnost došla k závěru, že se jedná o tak významný problém, že je nezbytné jej regulovat trestním právem. Jako první k tomuto kroku přistoupily mezinárodní organizace, počínaje mimo jiné od OSN, přes Radu Evropy a konče Evropskou Unií. V České republice došlo ke kriminalizaci šíření pornografie až v roce 1990, a trestněprávní předpisy se následně v čase vyvíjely spolu s potřebou jejich širší úpravy a celospolečenských potřeb. Postupem času rovněž Česká republika adoptovala evropské právní předpisy, aby dostála závazkům vyplývajících z mezinárodních společenství. Na základě daných závazků přistoupila Česká republika ke kriminalizaci oblasti dětské pornografie.

Vzhledem k tomu, že hlavním cílem diplomové práce bylo představit pojem dětské pornografie z trestněprávního hlediska, a to včetně případných legislativních nedostatků, bylo nezbytné podrobit analýze současné znění trestního zákoníku v rozsahu od ustanovení § 191 trestního zákoníku, kterým je upraven trestný čin šíření pornografie, až po ustanovení § 193b trestního zákoníku, kterým je upraven trestný čin navazování nedovoleného kontaktu s dítětem. Domnívám se, že k naplnění tohoto cíle došlo prostřednictvím dílů 2.3.1 a násl. této diplomové práce. V souvislosti s tímto cílem bylo nezbytné splnit i související cíl diplomové práce, který spočíval v seznámení se s relevantními mezinárodními předpisy, jejichž závaznost pro Českou republiku vyplývá z členství v mezinárodních organizacích. Ke splnění tohoto cíle jsem se zaměřila na nejvýznamnější prameny Organizace spojených národů, Rady Evropy a Evropské Unie, a to v podkapitole 2.1. Vzhledem k tomu, že finálním dílčím cílem a cílem, který bezprostředně souvisí s hlavní tezí, bylo podrobit stávající právní úpravu týkající se dětské pornografie aktuálním otázkám a navržení možných změn v legislativě, pokusila jsem se vystihnout celospolečensky převládající problematické aspekty v kapitole 5. Mezi těmito byl uveden legislativní nedostatek spočívající v neurčitosti slovního spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“ a dále způsoby páčání trestné činnosti bezprostředně související s rozvojem moderních technologií. Možné změny v legislativě jsem navrhla v kapitole 6, která je zaměřena na potenciální změny trestního zákoníku v jeho relevantní části, ke kterým by zákonodárce mohl směřovat, anebo je alespoň podrobit kritickému zhodnocení.

Z obsahu diplomové práce pak vyplývá, že jedním ze základních deficitů stávající právní úpravy je nemožnost významově přesného překladu mezinárodních závazků a následná absence exaktních definic. Zároveň je nutné uvést, že vytýkané nedostatky vychází výhradně z analýzy trestněprávní úpravy a není brána v rámci diplomové práce v potaz v praxi podstatná etická stránka dané problematiky.

Seznam zkratk:

Tr. zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Tr. řád

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení
soudním

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti
mládeže za protiprávní činy a o soudnictví
ve věcech mládeže a o změně některých
zákonů (zákon o soudnictví ve věcech
mládeže)

Listina základních práv a svobod

Usnesení předsednictva České národní rady
č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny
základních práv a svobod jako součásti
ústavního pořádku České republiky

OSN

Organizace spojených národů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BAROŠ, Jiří, DUFEK, Pavel. In: HOLZER, Jan a MOLEK, Pavel. *Demokratizace a lidská práva: středoevropské pohledy*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Masarykovou univerzitou Brno, 2013. ISBN 978-80-7419-159-6. [online]. [cit. 24-02-02]. Dostupné z: https://is.muni.cz/www/pdufek/Papers/Teorie_lidskych_prav.pdf

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí v ČR – informace z výzkumu*. Trestněprávní revue. 2010, roč. 9, č. 11, str. 355-362.

BOHUSLAV, Lukáš. Kapitola III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: ŠÁMAL, Pavel; GŘIVNA, Tomáš; BOHUSLAV, Lukáš; NOVOTNÝ, Oto; HERCZEG, Jiří et al. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, 1204 s. ISBN 978-80-7598-764-8.

DE ANGELIS, Gina. *Cyber Crimes*. Spojené státy americké: Chelsea House Publishers, 2000, 101 s. ISBN: 0-7910-4252-9.

DOVER, Kenneth James. *Greek homosexuality*. Cambridge, 2. vyd. Massachusetts: Harvard University Press, 1989. ISBN: 0-674-36261-6.

DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN: 2336-517X.

FREMR, R. In: Drašík, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 1037., ISBN: 978-80-7478-791-1.

GŘIVNA, Tomáš. § 192: Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií. In: ŠÁMAL, a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1889. ISBN: ISBN 978-80-7400-428-5.

HEBDITCH, David, ANNING, Nick. *Porn Gold: Inside the Pornography Business*. London: Faber and Faber, 1988, s. 115. ISBN: 978-0-57114-683-3.

HEJČ, Karel. *Analýza a komparace mezinárodních dokumentů v oblasti boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí*. In: DUNOVSKÝ, Jiří et al. *Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Str. 40–57. ISBN: 80-247-1201-6.

HERCZEG, Jiří. Virtuální dětská pornografie: Zločin bez oběti? In: *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 36-49, ISBN: 978-80-7357-365-2.

CHROMÝ, Jakub. *Kriminalita páchaná na mládeži*. Praha: Linde Praha, 2010, ISBN 978-80-7201-825-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Glosátor. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-637-8.

JENKINS, Philip. *Beyond Tolerance: Child Pornography on the Internet*. New York: New York University Press, 2001. ISBN: 0-8147-4262-9.

KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. CZ.NIC. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. ISBN 978-80-88168-15-7.

O'DONNELL, Ian, MILNER, Claire. *Child pornography: Crime, Computers and Society*. New York: Routledge, 2007. ISBN 978-1-84392-357-2.

SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, str. 270. ISBN: 978-80-7380-720-7.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 4933 s., ISBN: 978-80-7400-893-1.

ŠÁMAL, Pavel; GRIVNA, Tomáš; BOHUSLAV, Lukáš; NOVOTNÝ, Oto; HERCZEG, Jiří et al. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠČERBA, Filip. XXV: Trestné činy proti důstojnosti v sexuální oblasti. In: JELÍNEK, Jiří a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 4. vydání. Praha: Leges, 2014, str. 602-624. ISBN: 978-80-7502-044-4.

TATE, Tim. *Child Pornography: an investigation.* London: Trafalgar Square, 1991. ISBN: 978-0-41361-540-4.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Alza.cz. *Co je deep web? A jak se liší od dark webu?* 14.1.2019. Online. Dostupné z: <https://www.alza.cz/co-je-deep-web>. [cit. 24-01-22].

ARCTIC WOLF. *A Brief History of Cyber Crime.* 2022. Online. Dostupné z: <https://arcticwolf.com/resources/blog/decade-of-cybercrime/>. [cit. 23-10-19].

Council of Europe portal, Children`s Rights. *Campaign materials: ONE in FIVE Campaign.* Online. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/children/campaign-materials1>. [cit. 23-12-31].

Československá pedofilní komunita. Informační web o pedofilii. <https://pedofilie-info.cz/>. Online. © 2010-2024. Dostupné z: <https://pedofilie-info.cz/>. [cit. 24-01-02].

ČESKÝ ROZHLAS. *Studie: dostupnost dětské pornografie snižuje násilí na dětech.* Online. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/clovek/studie-dostupnost-detske-pornografie-snizuje-sexualni-nasili-na-detech_201012131955_jpiroh. [cit. 24-01-22].

Echo 24, ČTK, Splněný sen pubertáků. Aplikace „svléká“ vyfocené osoby, 30.6.2019. Online. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SQp8q/splneny-sen-pubertaku-aplikace-svleka-vyfocene-osoby>. [cit. 24-01-22].

HAMILTON, Charles G., Statement no. 31 v Hearing Summary of 1976 Democratic Platform Committee, dostupné z: https://www.jimmycarterlibrary.gov/sites/default/files/pdf_documents/digital_library/campaign/564806/81/76C_564806_81_02.pdf. [cit. 23-07-23].

HEIDI, A. *8 Best Free DeepNude AI Generators to make AI DeepNude*, Cloudbooklet, 20.1.2024. Online. Dostupné z: <https://www.cloudbooklet.com/lifestyle/deepnude-ai-removes-clothes-from-images>. [cit. 24-01-22].

CHOO, Kim-Kwang Raymond. *Online child grooming: a literature review on the misuse of social networking sites for grooming children for sexual offences*. Online. Canberra: Australian Institute of Criminology. 2009. Dostupné z: <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/rpp103.pdf>. [cit. 24-02-03].

KOPECKÝ, Kamil. Nebezpečí zvané kybergrooming I. In: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů Online. 2010. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/9741/NEBEZPECI-ZVANE-KYBERGROOMING-I.html#6a>. [cit. 24-02-03].

LEVINE, A., S., Forbes – Daily Cover, „Co rodiče nevidí. Z TikToku se stal online strip klub patnáctiletých dětí“, 3.5.2022. Online. Dostupné z: <https://forbes.cz/co-rodice-nevidi-z-tiktoku-live-se-stal-online-strip-klub-patnactiletých-deti/>, [cit. 24-01-22].

MARCUS, E., The Daily, The Sunday Read: „The „E-Pimps“ of OnlyFans“, 12.6.2022. Online. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/06/12/podcasts/the-daily/the-sunday-read-the-e-pimps-of-onlyfans.html>. [cit. 24-01-21].

NGUYENOVÁ, K., Disrupter, *Na OnlyFans jsou zneužívány děti, tvrdí vyšetřovatel. Za hodinu našel 10 případů dětské pornografie. Šéfka platformy se brání*, 27.10.2022. Online. Dostupné z: <https://disrupter.refresher.cz/123984-Na-OnlyFans-jsou-zneuzivane-deti-tvrdi-vysetrovatel-Za-hodinu-nasel-10-pripadu-detske-pornografie-Sefka-platformy-se-brani>. [cit. 24-01-22].

QUAYLE, Ethel, TAYLOR, Max, LINEHAN, Carol. *The Internet and offending behaviour: A case study*. In: Journal of Sexual Aggression. 2000, vol. 6, no. 1. Online. Str. 78-96. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247497999_The_Internet_and_offending_behaviour_A_case_study

QUAYLE, Ethel, TAYLOR, Max. *Child pornography and the Internet: Perpetuating a cycle of abuse*. *Deviant Behavior*. 2002. vol. 23, no. 4. Online. Str. 331–362. dostupné online z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01639620290086413>, [cit. 24-01-01].

REGISTR SMLUV. Smlouva mezi Ministerstvem vnitra a Vysokým učením technickým v Brně. Publikováno dne 5.1.2024. Online. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/27156303?backlink=2npyb>. [cit. 24-01-22].

SENÁT ČR. Národní shromáždění republiky Československé 1920-1925, tisk 764, část č. 3 (2.11.1918), dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1920ns/se/tisky/t0764_03.htm, [cit. 23-11-23].

TESAŘ, Václav. Dezinformace a nová výzva deepfake. *em.muni.cz*, 10.5.2022. Online. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/udalosti/15160-dezinformace-a-nova-vyzva-deepfake>,. [cit. 24-01-22].

US DEPARTMENT OF JUSTICE. *Attorney General's Commission on Pornography, Final Report*. 1986. Online. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/102046NCJRS.pdf>, [cit. 23-11-10].

WEPROTECT GLOBAL ALLIANCE. *Estimates of childhood exposure to online sexual harms and their risk factors*. Online. Dostupné z: <https://www.weprotect.org/economist-impact-global-survey/>. [cit. 23-12-31].

WEPROTECT GLOBAL ALLIANCE. *Global Threat Assessment 2021, Economist Impact Global Survey, Survey of Tech Companies*. Online. Dostupné z: <https://www.weprotect.org/global-threat-assessment-21/>. [cit. 23-12-31].

WIKIPEDIA. *Dark web*. Online. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Dark_web. [cit. 24-01-22].

3. Mezinárodní smlouvy a další mezinárodněprávní dokumenty

Deklarace práv dítěte. OSN. Online. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/deklarace-prav-ditete.pdf>. [cit.23-11-25].

Doporučení Evropského parlamentu ze dne 3. 2. 2009 Radě o boji proti sexuálnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, č. 2008/2144(INI), úř. věst. C 67E, 18. 3. 2010, str. 38–41. Online. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2009-0040_CS.html. [cit. 23-12-28].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Rezoluce Parlamentního shromáždění č. 1307 (2002) o sexuálním zneužívání dětí: nulová tolerance z 27. 9. 2002, bod 3. In: *Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>. [cit. 23-10-18]

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Úmluva o právech dítěte a související dokumenty, ČR. 2016. Online. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/pro-prava-ditete/Preklady-dokumentu-OSN.pdf>. ISBN: 978-80-7421-120-1. [cit. 23-11-25].

Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu, COM (2022) 209 final, č. 2022/0155 (COD). Online. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:13e33abf-d209-11ec-a95f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF. [cit. 23-12-31].

Rezoluce OSN 44/25, přijatá dne 20.11.1989, ratifikována ČSFR 1991, uveřejněna sdělením č. 104/1991 Sb.

Rozhodnutí Rady EU 2000/375/SVV ze dne 29. května 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu o boji proti dětské pornografii na internetu. In: EUR-Lex [právní informační

system]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D0375&from=EN>. [cit. 23-10-18].

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Strategie EU pro účinnější boj proti pohlavnímu zneužívání dětí ze dne 24.7.2020, č. COM (2020) 607 final. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0607>. [cit. 23-12-31].

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU ze dne 13. prosince 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093>. [cit. 24-01-22].

Soubor vybraných dokumentů Rady Evropy v oblasti ochrany práv dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2011. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/smernice.pdf/fcbe0d0f-24dd-9643-4c4e-6df8833a1801>, str. 24. [cit. 23-12-27].

The Rio de Janeiro Declaration and Call for Action to Prevent and Stop Sexual Exploitation of Children and Adolescents. Online. Dostupné z: <https://www.mofa.go.jp/policy/human/child/congress0811-d.pdf>, [cit. 23-11-24].

Úmluva č. 182, o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/ILO-182-odstraneni-nejhorsich-forem-detske-prace.pdf>, [cit. 23-11-24].

UNICEF, World Congress III against Sexual Exploitation of Children and Adolescents, dostupné z: <https://www.unicef.org/documents/world-congress-iii-against-sexual-exploitation-children-and-adolescents>, [cit. 23-11-24].

Všeobecná deklaráce lidských práv. Online. Dostupné z: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/czc.pdf [cit. 23-10-25].

Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. května 1976 č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Online. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rfp/dokumenty/mezinarodni-pakt-o-obcanskych-a-politicky-pravech-a-mezinarodni-pakt-o-hospodarskych--socialnich-a-kulturnich-pravech-19852/>. [cit. 23-11-25].

4. Seznam použitých právních předpisů České republiky a Slovenska

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 134/2002 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Zákon č. 175/1990 Sb., zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

Zákon č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon

Zákon č. 330/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5. Seznam použitých právních předpisů Spojených států amerických

Amy, Vicky, and Andy Child Pornography Victim Assistance Act of 2018 (AVAA) (Pub. L. 115–299), dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ299/pdf/PLAW-115publ299.pdf>, [cit. 23-11-23].

S. 1585 (95th) Congress: Protection of Children Against Sexual Exploitation Act. Online. 1977. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/95/s1585/text>. [cit. 23-10-15].

Title II: Victims of Child Abuse Act of 1990. US Congress, NCJ Number: 134012, Online. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/title-ii-victims-child-abuse-act-1990> [cit. 24-01-24].

United States Code. Online. Dostupné z: <https://uscode.house.gov/>. [cit. 23-11-25].

US CONGRESS. *Title II: Victims of Child Abuse Act of 1990*. Online. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ299/pdf/PLAW-115publ299.pdf>, [cit. 24-01-25].

Ústava Spojených států amerických. Online. Dostupné z: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>. [cit. 23-11-28].

6. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických ze dne 2. července 1982, New York v. Ferber, sp.zn.: 458 U.S. 747. Online. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/458/747/>. [cit. 23-10-15].

Rozsudek Nejvyššího soudu USA, Jacobellis v. Ohio, sp.zn.: 378 U.S. 184 (1964). Online. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/378/184/>. [cit. 24-01-19].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn. 5 As 32/2007-83

Rozsudek odvolacího soudu státu New York ze dne 29. března 1983, Shields v. Gross, sp.zn.: 58 N.Y.2d 338, (N.Y. 1983)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp. zn. 7 Tdo 1077/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.12.2004, sp.zn. 7 Tdo 1077/2004

Usnesení Ústavního soudu ze dne 27.11.2013, sp.zn. III. ÚS 4244/12

Problematika dětské pornografie v trestním právu

Abstrakt:

Tato diplomová práce se věnovala problematice dětské pornografie v trestním právu. Jejím cílem bylo popsat relevantní právní úpravu, která se jí týká na území České republiky a následně ji porovnat s právní úpravou Spojených států amerických. Součástí diplomové práce bylo poukázání na problematické aspekty v současné době, na které by se zákonodárce měl při případné novelizaci zaměřit. Konkrétní úpravy současného znění české právní úpravy byly taktéž popsány diplomovou prací.

Diplomová práce je členěna na úvod, šest kapitol, které se dále člení na podkapitoly, přičemž tyto se dále rozdělují na díly, a závěr. S ohledem na téma diplomové práce v ní převládá metoda deskripce, a v jednotlivých částech případně metoda analýzy, komparace a syntézy.

V první kapitole jsem se zaměřila na vybrané podstatné milníky historického vývoje pornografie od zmínek o starověkém římském impériu, přes vynález knihtisku, až po vznik internetu, nicméně v souladu s vytyčenými cíli diplomové práce vytyčenými v úvodu jsem se zaměřila výhradně na přelomové momenty ve vývoji, nikoliv na komplexní historii vývoje dětské pornografie.

Druhá kapitola diplomové práce je nejobsáhlejší a je v ní rozebrána právní úprava týkající se dětské pornografie a je složena ze čtyř podkapitol, ve kterých je postupně uváděno to nejdůležitější z mezinárodní právní úpravy se zaměřením na dokumenty Organizace spojených národů, dále z evropské právní úpravy s rozdělením na Rady Evropy a Evropskou unii, mezi jejichž členské státy patří i Česká republika. Třetí podkapitola označená 2.3 je věnována české právní úpravě a jsou v ní popsány jednotlivé znaky pěti paragrafů trestního zákoníku, které jsou pro téma diplomové práce relevantní. Poslední podkapitola druhé kapitoly obsahuje právní úpravu této oblasti ve Sbírce zákonů Spojených státech amerických.

Třetí kapitolou je komparace právních úprav České republiky a Spojených států amerických. V této kapitole se zamyslím nad různými odlišnostmi ve skutkových podstatách jednotlivých trestných činů, v ukládaných druzích trestů, ale i nad samotnou systematickou obou právních předpisů.

Čtvrtá kapitola je zamyšlením nad definicemi pojmů dítě, pornografie a dětská pornografie. U definic těchto pojmů čerpám z relevantní literatury i rozhodovací činnosti českých soudů.

Předposlední, pátá kapitola je věnována problematičným jevům v dnešní době, a to jak v oblasti právní úpravy, kdy se zaměřuji na slovní spojení „osoba, jež se jeví být dítětem“, ale i na současné hrozby v podobě sociálních sítí, umělé inteligence, virtuální pornografie a další.

V poslední kapitole se pak zabývám úvahami de lege ferenda, jak by bylo možné upravit stávající právní úpravu, tak, aby více odpovídala současnému světu plnému rychle se rozvíjejících technologií a možností.

Klíčová slova:

dětská pornografie, trestní právo, problematičké aspekty

The problematics of child pornography in criminal law

Abstract

The thesis focused on the problematics of child pornography in criminal law. Its goal was to describe the relevant legal regulations concerning child pornography in the Czech Republic and subsequently compare them with the legal framework of the United States. The thesis aimed to highlight problematic aspects in the current context that lawmakers should address in potential amendments. Specific modifications to the current Czech legal framework were also detailed in the text.

The structure of the thesis includes an introduction, six chapters further divided into sub-chapters, and a conclusion. Given the thesis's topic, the prevailing method is description, and in individual sections, optionally, the methods of analysis, comparison, and synthesis are used.

In the first chapter, the author focused on significant milestones in the historical development of pornography, ranging from ancient Roman mentions through the invention of the printing press to the emergence of the internet. However, the focus remained on pivotal moments of historical background, rather than an exhaustive history of child pornography.

The second chapter, the most extensive one, analyzed the legal regulation of child pornography. It comprised four sub-chapters, progressively presenting the most crucial aspects of international legal regulations, including documents from the United Nations, European legal regulations categorized under the Council of Europe and the European Union, and the specific legal regulation in the Czech Republic. The last sub-chapter covered the legal framework in the United States.

The third chapter introduced a comparison of the legal regulations in the Czech Republic and the United States. It delved into differences in the factual elements of individual criminal offenses, imposed penalties, and the systematic structure of both legal provisions.

The fourth chapter contemplated the definitions of the terms child, pornography, and child pornography, drawing on relevant literature and judicial decisions in the Czech context.

The penultimate fifth chapter addressed current problematic phenomena, examining both legal aspects, focusing on the term "person who appears to be a child," and contemporary threats such as social networks, artificial intelligence, virtual pornography, and more.

The final chapter discussed considerations *de lege ferenda*, exploring how the existing legal framework could be adjusted to better align with the rapidly evolving world of technology and possibilities.

Key words:

child pornography, criminal law, problematic aspects